

Baráth Tibor, A MAGYAR NÉPEK ŐSTÖRTÉNETE című műve hat, három kötetbe foglalt, Montrealban (1968, 1973, 1974) kiadott könyv. Azóta, több kiadás jelent meg, kisebb-nagyobb átszerkesztésben, egyesített kiadásokat beleértve.

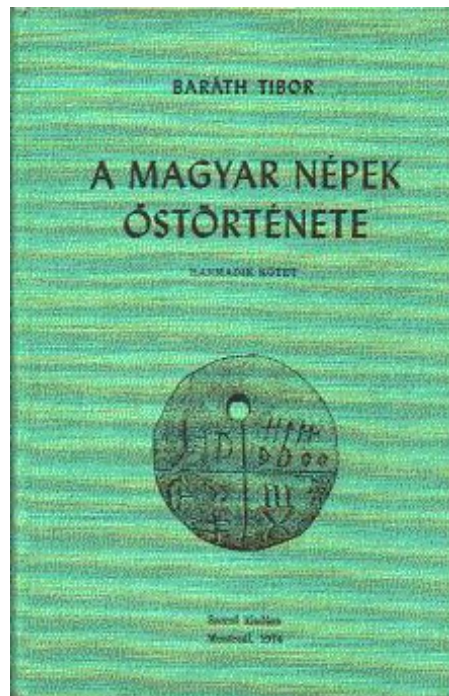
TARTALOM

Hatodik könyv

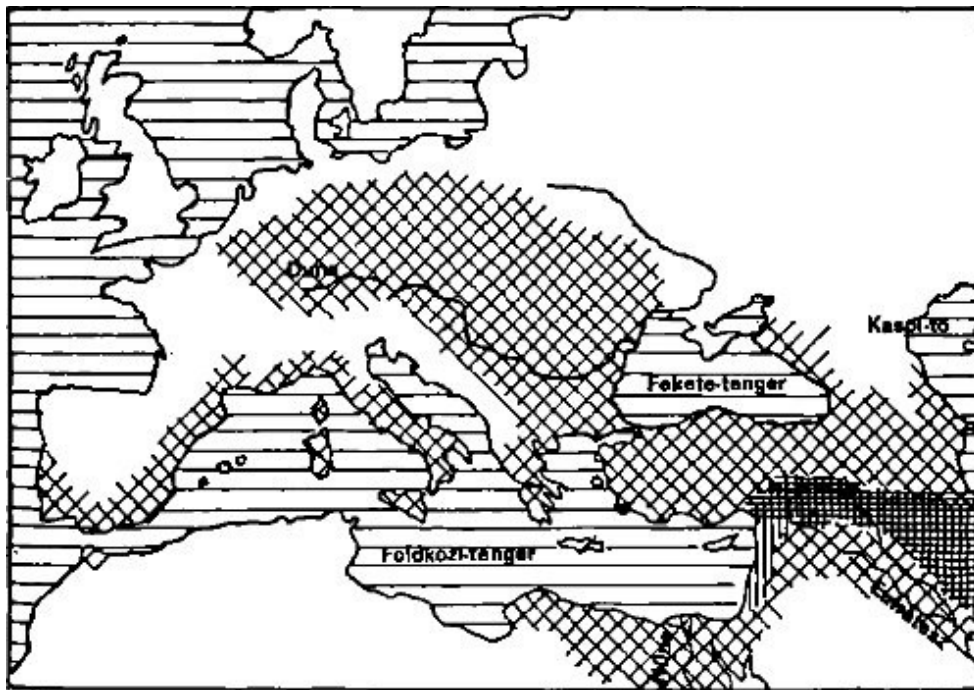
A DUNA KÖZÉPSŐ MEDENCÉJÉNEK BENÉPESÍTÉSE

- **A BALKÁN-FÉLSZIGETEN ÁT ÉRKEZŐ ÚR TÖRZSEK**
 - A bejövő népességre vonatkozó eddigi ismereteink
 - A helynevek felhasználása Magyarország ókori történetének nyomozásában
 - A Duna-medence népessége a bronzkor végén
 - A bronzkori Magyarország népsűrűségi térképe
 - A kő- és bronzkori lakosság magyar nyelven írt emlékei
 - A Duna-medence leghíresebb bronzkori írásos emléke: a tatárlaki három agyagtábla
 - Az ókori Magyarország szerepe Közép-Európa első feltárásában
- **A KELETI IRÁNYBÓL ÉRKEZŐ TURÁNI NÉPHULLÁMOK**
 - A turáni haza kiürítésének körülményei
 - Szkíta törzsek beköltözése a Duna-medencébe
 - A római uralom néprajzi és politikai hatása
 - Attila király az egységes dunai állameszme megfogalmazója
 - Néprajzi és politikai viszonyok a Duna-medencében Árpád fejedelem jövetelekor
 - Árpád az Isteni küldetésű férfi
 - Az eredmények összegezése
- Az idézett munkák jegyzéke

* * *

SZERZŐ KIADÁSA
MONTREAL, 1974

Az első földműves lakosság Közép-Európába Kr. e. 3000 táján már beérkezett.

Európa középső része előnyös helyzetben volt, mert a Duna-völgye révén összeköttetésben állt a keleti kultúrvilággal, ahol egyes tájakon (a sűrű kockázással jelölt területen) már Kr. e. 5000-tól kezdve rendszeresen foglalkoztak kenyérmagvak termelésével (91 m 239).

A BALKÁN-FÉLSZIGETEN ÁT ÉRKEZŐ ÚR TÖRZSEK

A bejövő népességre vonatkozó eddigi ismereteink

Amint megelőző fejezeteinkben előadtuk, a Kr. e. évezredekben a magyar népek nagy csoportokban hagyták el keleti hazájukat és költöztek át Európa déli, nyugati és keleti tájaiba. Ebből az Európa felé tartó népvándorlásból egy nagyobb ág a Balkán-félsziget északra vezető völgyein keresztül a Duna-medencébe irányult, a történelmi Magyarország területére, és ott folytatta életét. Az ide való bevándorlás igen korán elkezdődött, talán egész Európában a legkorábban, a Kr. e. IV. és III. évezred fordulóján. Ezt az időt megelőzőleg a Duna-medencének nem volt állandó jellegű lakossága, sőt gyűjtögető életmódot folytató nomád népessége sem, mert a fennálló klimatikus viszonyok erre - úgy látszik - nem nyújtottak lehetőséget. Így a csiszolt kőkorból érkező lakosság tekintendő a Duna-medence s általában a kontinentális Európa legelső lakosságának.(1)

A Duna-medencébe érkezett csiszolt kőkori lakosság földrajzi eredetét a régészek pontosan meg tudták állapítani, mert ez a lakosság olyan emlékeket hagyott hátra, amelyek szakasztott másai a Régi Keleten korábban forgalomban volt tárgyakká. Ilyenek az anyaistent ábrázoló meztelen szobrocskák, az úgynevezett Vénuszok, meg azok az égetett agyagedények, amelyeken vonalas díszítés és állatábrázolás szerepel, legtöbbször szarvas vagy valamilyen madár képe. Ugyanezeket a motívumokat megtalálták a Régi Keletről a Duna-medencébe vezető balkáni útvonal mentében is. Egyes szerbiai emlékeken például a Nílus völgyében használt ruhadarabok ábrázolását is megfigyelték. A régészek eredményét megerősítették az embertan kutatói, akik szerint a csiszolt kőkorból jelent meg Magyarországon a kerek koponyájú emberfajta, amelynek tömeges előfordulási helye és kiindulópontja a Régi Kelet volt. Így a Duna-medencebeli csiszolt kőkori népesség és kultúra földrajzi eredete tekintetében a vélemények egyezők (33m; 152m; 168m; 170m; 172m; 198m; 242m).

A magyarországi csiszolt kőkori telepek kezdetét általában Kr. e. 8300 tájára helyezik, bár egyes tudósok bizonyos helytálló megfontolások alapján öt-hatszáz évvel korábbi időt javasolnak. E kultúra virágzását Kr. e. kb. 2500-ig számítják. Kétségtelen és nem vitatott tény, hogy Kr. e. 3000 táján a Duna-medencében már igen bőséges földműves lakosság él, mely a Régi Keletről érkezett és három összefüggő nagyobb települési tömböt alkot. A legnagyobb tömb az ország nyugati felében helyezkedett el: Dunántúl egész területén, a Dráva-Száva közti Szerémségben, valamint a Pozsony-Budapest vonal felett elterülő vidéken, a nagy hegyek lábáig. A nagyságra második földműves csoport az ország keleti részében az Erdélyi-medencét és a Maros alsó völgyét töltötte ki, hozzászámítva a vele szervesen össze nem függő Olt völgyét. A Duna-medence harmadik csiszolt kőkori települése a Tisza folyó Maros feletti szakaszán, a folyó két partján alakult ki, körülbelül a mai Csapig, amint ezt az elhelyezkedést Waterbolck idevágó térképein láthatjuk (242m).

A Duna-medence csiszolt kőkori kultúrájának részletesebb vizsgálatakor kiderült,

hogy a telepek feltűnő egyöntetűséget mutatnak: az emberek mindenütt kenyérmagvakat termeltek, háziállatokat tartottak (főleg marhát, birkát, sertést és szárnyasokat), házat építettek, edényeket gyártottak, apró falvakba tömörültek és fejlett vallási életet éltek. Az összes hasonló életformájú és Európába áttelepült keleti népesség közül ez a Duna-medencebeli szántó-vető népesség volt az egyedüli, amely a Régi Kelet anyagi és szellemi magas kultúráját a legnagyobb mértékben meg tudta őrizni új hazájában. A dunai földműves kultúra másik sajátossága az, hogy minden hasonlósága ellenére sem volt az őshazai forma egyszerű átültetése, hanem annak tovább fejlesztett, magasabb rendű formája, amennyiben már alkalmazkodott a mérsékelt égöv éghajlati viszonyaihoz és kialakította az öntözés nélküli termelést (*dry farming*), szemben a csatornázást igénylő egyiptomi és mezopotámiai öntözéses földműveléssel. Ez az új gazdálkodási forma a falvakba tömörülést serkentette, az emberi munkaerő nagyobb mértékű igénybevételét kívánta meg, valamint a művelés alá vett földek időnkénti pihentetését. Nagy jelentőségű felfedezés volt, hiszen általa vált lehetővé, hogy a folyóktól távolabb eső helyeken is megvalósítsák a rendszeres élelmiszer-termelést és így a lakosság nagyobb területen terjedhetett szét. E találmány következtében a Duna-medence lakossága jelentékenyen felszaporodott és ez a terület lett az európai modern földművelés központjává. Érthető, ha ezt a kontinentális viszonyokhoz igazított földművelési módot a gazdaságtörténészek hangsúlyozzák és önálló Duna-vidéki földműves kultúráról szólnak, amely befolyása alatt tartotta egész Közép-Európa gazdasági életét.(2)

A Duna-medence régészeti történetében a csiszolt kőkor után következő korszakot, a Kr. e. 2500-tól 1900-ig terjedő időt rézkornak nevezik és csak az azután következő kort (Kr. e. kb. 1900-tól 700-ig, esetleg.500-ig) mondják bronzkornak. Ezt a megkülönböztetést másutt Európában nem alkalmazzák, hanem a csiszolt kőkor után jövő hosszabb időszakot egészében bronzkornak nevezik. Ebben a korban a mezőgazdálkodás és edénykészítés mellé egy új foglalkozási ág csatlakozott, a tágabb értelemben vett ipar, amely magában foglalta a fémeket tartalmazó ércek kibányászását, magas hőfokon való kiolvasztását és a nyert fémek használati eszközökké való feldolgozását. A fémiparban dolgozó lakosság nem szorította ki a földműveseket régi lakóhelyeikről, mert olyan tájakon szállt meg legszívesebben, amelyeket a földművesek általában elkerültek: hegy- és dombvidéken, ahol ércek a föld felszínén vagy közel a felszínhez nagyobb mennyiségben fordultak elő. A fémipar kialakulása tehát gyakran az addig lakatlan hegy- és dombvidékre való bevonulással, vagyis a benépesített területek kibővítésével járt együtt. Bronzkori telepek nyíltak Erdélyben, a Mátra és Bükk-hegységben, a Felvidéken és Dunántúl több pontján, amelyek árucikkeiket mezőgazdasági termékekért elcserélték és így szoros kapcsolat alakult ki a kétféle életformájú lakosság között. A mezőgazdasági tevékenységben foglalkozó társadalom számára az új munkaeszközök előnyt jelentettek, mert segítségükkel a porhanyós lösz talajon kívül használatba vehették az eddig elkerülni kényszerült kötött, de jobban termő zsíros talajokat is. A lakosság a bronzkor végére már jelentékenyen szétterült a Duna-medencében és a sűrű erdők, magas hegyek, veszedelmes árterek és

terjedelmes mocsarak kivételével az egész országot birtokba vette: lezajlott az első honfoglalás.

Azok a tudósok, akik a Duna-vidék ipari életformájának eredetét keresték, megvizsgálták a helybeli gyártmányok típusait és a gyártmányokon szereplő motívumokat. E vizsgálat során észrevették, hogy a Maros-vidéki leletek nagyon gyakran hetita motívumokat ismételenek (33m 239 sk, 293), az előállított kulacsok azonosak a Kappadóciában és Trójában talált típusokkal (122m, 8, 55, 57, 83; 198m 316), hogy az erdélyi tör szakasztott mása a palesztinai törnek (33m 389 sk), a sarlók mezopotámiai és kaukázusi mintára készültek (33m 390) s a búzakalászi vörösre festett miniatúr kocsai (170m 79) ugyanolyan, mint a mezopotámiai kultikus szekerek. A kettős bárdok (fokosok), feltűnően hasonlítanak a trójai, kaukázusi és mezopotámiai típusokhoz, a spirális minták viszont Kréta művészetét ismétlik (198m 326) és így tovább. E tárgyi bizonyítékok alapján kiderült, hogy az a bevándorlás, amely a kőkortól kezdve a Régi Keletről a Balkán-félszigeten keresztül a Duna-medencébe irányult, folytatódott a réz- és bronzkorban, vagyis hogy a magyarországi réz- és bronzkor a csiszolt kőkor törés nélküli folytatása, ugyanazzal az emberanyaggal.

A keleti eredetű fémipar a Duna-medencében (vagyis a történelmi Magyarország területén) gyorsan és feltűnő eredetiséggel gyökeresedett meg. Ennek kézenfekvő a magyarázata, hiszen itt több tájon - Erdélyben, Felvidéken és Dunántúl - oly hatalmas érclelőhelyek voltak, aminők sehol másutt az akkor ismert világon. A legtöbb helyen külfejtéssel lehetett az ércekhez hozzáférni, amelyek egyúttal rendszerint igen magas fémtartalmúak voltak. A talált arany, réz, ón és más érceket helybelileg olvasztották ki és helybeli műhelyek dolgozták fel árucikkékké.(3) E kedvező adottságok nyomán: „Magyarországon ragyogó fémkultúra keletkezett, amely művészi szempontból minden hasonlót felülmúlt egész Közép-Európában. A magyarországi remek kardok és kettős bárdok, a rajtuk gyakran látható bonyolult spirális művészi díszítéssel az európai bronzmunkáknak talán legszebb példányai és mintául szolgáltak a hasonló típusú északi bronzoknak,” - írja az egyik nem-magyar szakember.(4) A magyarországi bronzművesek azonban nemcsak azzal emelték Európa fémkultúráját, hogy teljes egészében átültették ide a Régi Kelet ipari tudását, hanem hogy azt saját találmányaikkal is gazdagították, olyan praktikus árucikkeket készítve, amelyek akkoriban messzeföldön - 500 km körzetben - ismert és keresett gyártmányok voltak. Magyarország leghíresebb bronzkori készítménye egy nyéllal ellátott T-alakú kéziszerszám volt, amelynek fémből készült felső része az egyik végén kalap-szerűen domborodott ki. Ez a kalapos eszköz máig használatos és jelenlegi neve: *kalapács*. Egykorú típusait az Okmánytár 16/17 sz. alatt látjuk (170m 103, 109 és 33m 271 no. 148)(5) Híresek voltak a magyarországi kardok, fokosok, sarlók, szigonyok és török is, továbbá a magyar ékszerek: a bűvös tárgyak (amulettek) és karkötők. Mindez élénken bizonyítja, hogy az akkori Magyarországon jelentős önálló fémipari műhelyek dolgoztak.

A Duna-medence összeköttetése a Régi Kelet nagy kultúrközpontjaival a Kr. e. 12. századtól kezdve fokozatosan nehezebbé vált és 750 táján egészen megszakadt. Az érintkezést előbb a trójai háború és az asszír hódítások

korlátozták, aztán a Balkán-félsziget politikai helyzetének gyökeres megváltozása. Ez események után a Duna-medence további új bevándorlókat nem dél felől kapott, hanem keleti határain keresztül. De ezek az újabb néphullámok is a magyar népek nagy őshazájából indultak ki, csak hogy annak India és Belső-Ázsia felé eső határvidékeiről s bennük a turániak voltak többségben, főleg szkíták és hunok.

Mindaz, amit a Duna-medence első magas kultúrájáról és népességéről eddig előadtunk megtalálható a nem-magyar szerzők kézikönyveiben, színes, világos és határozott körvonalú előadás keretében. Ezek a munkák hangsúlyozzák a Duna útvonalának fontos szerepét Európa ókori történetében, mert akkoriban ez volt a legközvetlenebb és legforgalmasabb útvonal, amely összeköttetést létesített a magas kultúra keleti nagy központjaival. Eredményeik a következő pontokban összegezhető: Magyarországon a csiszolt kőkort közvetlenül megelőző időkben nem éltek emberek; akik oda a csiszolt kőkorból és a bronzkorban bevándoroltak, valamennyien a Régi Keletről, főleg annak nyugati felől származtak és a Balkán-félszigeten át, déli irányból léptek be az ország területére. Ez a délről jövő népesség a bronzkor végére jelentősen felszaporodott, az ország minden lakható részét birtokba vette s mintaszerű mezőgazdálkodást és önálló fémipart alakított ki. A nem-magyar szerzők munkáiban csak egy kérdésre nem találunk választ, arra, hogy mi volt a Duna-medencébe betelepült csiszolt kőkori és bronzkori lakosság népi személyazonossága: nyelve és nemzetisége. Erre a meg nem válaszolt, de főbenjáró kérdésre az alábbiakban magunk próbálunk feleletet adni, egyrészt a helynevek vizsgálata alapján, másrészt a lakosság által hátrahagyott írásbeli emlékek megszóltatásával.

A helynevek felhasználása Magyarország ókori történetének nyomozásában

Helynevek alatt azokat az elnevezéseket értjük, amelyekkel az emberek az országukban lévő hegyeket, vizeket és emberi lakótelepeket, valamint azok részeit illetik. Ilyenek a hegységek, hegyek, csúcsok, hágók, völgyek, szorosok, sziklahasadékok nevei; források, patakok, folyók, tavak, mocsarak nevei; tanyák, falvak, városok, várak, erődítmények, sáncok, megyék, tartományok, nagyobb országrészek és egész királyságok nevei. Mindezek nyelvészeti elemzésével, időrendbe sorolásával, területi csoportosításával, típusok szerinti osztályozásával s a történettudomány szempontjából való értékesítésével egy külön tudomány, a helynévkutatás (toponymia) foglalkozik. Bonyolult módszerű tudomány ez, amelyben fődolog a helynevek eredeti értelmének megállapítása. Abból ugyanis következtetni lehet a nevet adó lakosság nyelvére, földrajzi eredő helyére, betelepülési idejére, területi elhelyezkedésére, a beérkezők műveltségére és sok más történeti mozzanatra. A helynévkutatás ma a történettudomány egyik legfontosabb segédtudománya; használata az ókori történet kutatásában nélkülözhetetlen.

A szakemberek megfigyelték azt a törvényszerű jelenséget, hogy amint egy-egy tájra lakosság érkezik és ott megtelepszik, névvel ruházza fel környezete földrajzi

adottságait, egyebek között tájékozódásának megkönnyítése céljából. Az elkeresztelés munkáját a beérkező első lakosság végzi el s az általa adott neveket az utódok egymásnak nemzedékről-nemzedékre továbbadják. A nevek mindaddig használatban maradnak, amíg ugyanazon a helyen a népesség nagyobb megszakítás nélkül, folyamatosan tartózkodik, ameddig tehát van, aki a nevet az utódokra átörökítse. Ha tehát a történetíró egy ma is meglévő, Kr. e. időből származó régi helynév jelentését meg tudja érteni, mondjuk például magyarul, abból kiderül, hogy azon a helyen magyar nyelven beszélő emberek voltak az első telepesek és köztük és a jelenlegi lakosság között folytonosság, vérbeli kapcsolat áll fenn. A név hangtani alakjából, a névben tükröződő szókincsből (pl. régi istennevekből) az első település, a „honfoglalás” idejére is következtetést tehetünk. Ha sok ilyen helynevet találunk és azokat térképre vetítjük, ki tudjuk jelölni azt a területet, amelyet a vizsgálat tárgyát képező nép eredetileg elfoglalt. Ahol az ilyen nevek sűrűsödnek, ott nyilván az eredeti lakosság nagyobb létszámban szállt meg.

A helynevekből az első lakosság személyazonosságán és lakóterületén kívül megállapítható az a megelőző lakóhely vagy ország is, ahonnan a nép az új tájra érkezett. A bevándorlók ugyanis az elkeresztelés munkájában ugyanazt a szókincszet használják új helyükön is, mint megelőző hazájukban és gyakran felújítják a származási helyükön használt megszokott elnevezéseket. Az ősi hon helyneveinek felújítása az új helyen annyira általános és a korábbi emlékekhez való ragaszkodás annyira emberi vonás, hogy új települést létrehozó nép gyakran ma is így jár el. Amikor például az első franciák és angolok megérkeztek Amerikába, az általuk alapított városokat Orléansnak, Párisnak és Londonnak nevezték el, akárcsak a Kanadába bevándorolt magyarok, akik az ott alapított településeiknek Kaposvár és Esterházy nevet adtak. Az ilyenfajta helynevek, amelyek a korábbi haza neveit ismétlik, megannyi biztos útmutatás a vándorlás kiindulópontjára, az óhazára.

Bár a helynevek valóságos történeti okmányok, azok megfejtése és történeti szempontból való értékesítése mégis a nehezebb tudományos feladatok közé tartozik. Sok tárgyi tudás, körültekintés és főleg óvatosság szükséges ahhoz, hogy belőlük helytálló következtetést tudjunk levonni. Ezért amikor a helynevek eredeti értelmét keressük, a név legrégebb írásbeli alakjait kell különös figyelembe részesítenünk, mert azok közelítik meg a legjobban az eredeti értelmet, nem pedig a használatban megkopott, újabb helyesírásunk által elváltoztatott mai névalak. A magyarázathoz latba kell vetnünk hangtörténeti ismereteinket, helytörténeti, földrajzi, néprajzi, régészeti és mitológiai tudásunkat is. De egyetlen név, egymagában, bármennyire helytálló megfejtése, még semmit sem dönt el; csak akkor állíthatunk valamit nagyobb biztonsággal, ha ugyanazt a névképzési módot és szókincszet sokszor megtaláljuk valamely összefüggő nagyobb területen, például egy-egy vármegye területén a bronzkori Napisten nevét mondjuk ötven esetben.

A magyar helynévkutatóknak már régen feltűnt, hogy krónikáinkban - főleg Anonymus és Kézai krónikájában - milyen sok magyarul hangzó, magyar értelmű és máig használatos név szerepel, amelyek már Árpád vezér és harcosai

beérkezése előtt forgalomban voltak. Árpád előreküldött felderítői például visszatérve a vezérhez, aki még Ungvár környékén tartózkodik, magyar értelmű helyneveket jelentenek. Amikor pedig a Felső-Tisza vidékéről fokozatosan terjeszkednek az ország belseje felé, a legtöbb helyen már szintén ott találják a magyar helyneveket, melyek egyik-másikát a korábbi időkből való görög és római források is említik. Ebből az a benyomás nyerhető, hogy a Duna-medence egyes magyar értelmű neveinek eredete visszanyúlik a Kr. e. időkbe. Régibb tudósaink közül Vámbéry már határozottan felismerte e kronológiai probléma lényegét és állította, hogy ha a szóbanforgó Árpád-előtti helynevek valóban magyar származásúak, az csak úgy lehetséges, ha magyarul beszélő tekintélyes néprészek már Árpád bejövetele előtt is itt éltek a Duna-medencében. Sok más figyelmes olvasó és tudós azt is észrevette, hogy Magyarországon számos olyan régi helynév van, amelynek pontos mása megtalálható az ókori Föníciában, Szíriában, Kánaánban, Egyiptomban, sőt még Indiában is, ahol azok a Kr. e. II. és III. évezredben vagy még annál is régibb időben voltak forgalomban. Az ilyen ősrégi keleti neveket ismétlő magyar helynevek a Duna-medencében különösen két tájon fordulnak elő nagyobb számban: Dunántúl és az Erdélyi-medencében.

Annak ellenére, hogy a régi írók (Herodotos), középkori történetírók (Anonymus, Kézai), modern tudósaink (Vámbéry, Hevesy, Bobula Ida, Telekiné Kovács Zsuzsanna és mások) az időszámítás előtti évekbe utalják a magyarországi helynevek egy bizonyos részét és rámutatnak a magyarság korai betelepülésére, hazai egyetemeink és tudományos intézeteink a helynevek csodálatos gazdag anyagából eddig édeskevés keleti vonatkozású dolgot tudtak kielemezni. A magyar helynévkutatás eredményeinek első módszeres összefoglalásában (Kálmán Béla, A nevek világa, Bp. 1967) csupán a szlavofil nyelvészeti irány eredményei szerepelnek; a szerző meg se említi a külföldi magyar tudósok immár egy teljes emberöltő óta folyó munkásságát. E meglepő hiányosság magyarázata a hazai nyelvészek túlságosan merev álláspontjában rejlik, akik az ország helyneveinek vizsgálatában egészen a legutóbbi időig abból a tévedésből indultak ki, hogy magyarul beszélő néprészek a Kárpát-medencébe csak Árpád vezérrel telepedtek be, a jelen időszámítás 9. századának végén, következőleg - szerintük - Magyarországon az A.D. 9. század vége előtt magyar szókincsből nem keletkezhetett helynév. Hiába hangzik a név magyarul, hiába van világosan magyar értelme, szerintük a név nem lehet magyar: csak látszatra az, csak véletlen egyezéssel állunk szemben, egyszerű összecsengéssel, vagy éppen a krónikás tévedett, aki saját kora neveit vetítette vissza a múltba, szóval mindenféle kibeszélést előhozna. Ezenfelül nyelvészeink azt hitték, szintén tévesen, hogy a Kárpát-medencében Árpádék bejövetele előtt csak szlávok és turkok laktak, s emiatt minden A.D. 896 előtti magyar földrajzi nevet szlávól meg törökből akartak levezetni. De mivel a mai ismert szláv és török nyelvekből a levezetés legtöbbször nem sikerül, megalkották az ó-szláv és ó-török fiktív szókincsset, amivel aztán az magyarázható ki a régi magyar helynevekből, amire éppen szükség van. Ha pedig még így sem megy a megfejtés, a helynevet ismeretlen nyelvből eredő névnek jelentik ki, amit azonban „a szlávok közvetítésével vettünk át.” Nyelvészeink valóságos tojástáncot járnak, hogy elméletüket igazolják és mindenkivel szemben, aki kételkedni mer

fejtegetéseikben szokatlanul éles nyelvet használnak. Ma már világos, hogy az ilyen irányban tevékenykedő szakembereink tudománytalanok és kárt okoznak a magyar nemzet érdekeinek.

A magyar helynevek szlávól és törökből (turkból) való magyarázatának valóságos leltárát találjuk meg a középkori magyar krónikák szövegét tartalmazó Szentpétery-féle kiadványban (167m), ahol a lábjegyzetekben a nemrég elhunyt Pais Dezső összefoglalja Melich János, Kniezsa István és más hasonló ívású szlavofil nyelvészek vonatkozó eredményeit, saját kutatásaival kiegészítve. Az ott található fejtegetések helytelen voltára bemutatunk egy-két példát. Az első *Tihany* névének értelmezése, e Balatonba benyúló félszigeten épült városka neve, ahol 1055-ben I. Endre királyunk bencés apátságot alapított. E névről Pais Dezső így szól: „E hely elnevezése a TICHON személynévből ered, amit a nyugati szlávok szoktak használni; a név a ticho szó családjába tartozik és jelentése 'nyugodt, csendes'.”(6) Ha egyes szláv szótárakban létezik is ez a Ticho szó és személynévként is alkalmazták, ebből a körülményből még nem következik, hogy Tihany a Ticho szláv névből ered. Hiszen ugyanez a név megvan a dánoknál is (híres csillagászuk volt Tycho Brahe), tehát ezzel a logikával akár a dánokat is megtehetnők Tihany névadójának. Az ilyen magyarázat nem vehető komolyan.

Tihany neve Anonymusnál TYHON és TIHON alakban szerepel. Ebben az összetett szóban a második elemet (Hon) azonnal felismerjük, így a szó felbontása: Ty-Hon, Ti-Hon. Ismerve nyelvünkben a magánhangzók gyakori cserélődését, sejthetjük hogy az ingadozó első szótag Tó lehet, vagyis Tihany eredeti értelme annyi volna mint „Tó-Hon”. Van-e erre a nyelvészeti megoldásra más támpont? Igen, mindenek előtt a városka földrajzi fekvése, mert Tihany, valóban vízi lakóhely: egy tóban épült hon. Ma ugyan egy keskeny, részben emberi munkával készített földnyelv köti a parthoz és félsziget, de a római korban még sziget volt, vár állt rajta és így a telep a szó szoros értelmében tóba épített hon, Tó-Hon volt. Egyébként a félsziget belsejében is van egy tó, amelynek tükre a Balaton szintjénél valamivel magasabb. Az első telepesek e belső tó páráján építették fel hajlékaikat, úgyhogy lakóhelyük belülről nézve is Tó-Hon volt. E gyönyörű fekvésű hely múltját legendák teszik romantikussá. Azt mesélik róla, régen ott egy csodálatos visszhang létezett, amely tizenegy mások szerint tizennégy szótagot mondott vissza. Ezt a valóban rendkívüli jelenséget azonban eddig még senki sem tapasztalta és tudományos feljegyzésekben sem olvasható. Bizonyára nem is volt ilyen csodálatos visszhang, hanem annak meséje a Tó-Hon rokonkifejezéséből, a „Víz-Honból” keletkezett a Vissz-hanggal való összecsengés alapján. Azt is mesélik, hogy a tihanyi Tóhon vagy Vízhon hajdan egy tündér birodalma volt, Hableányé (Hab a víz régi magyar neve) és az ő arany kecskéit, egész gazdagságát az életmódján megbotránkozó tó haragjában elnyelte. A Hableány átkaként azonban a tó mind a mai napig partra hányja az elnyelt kecskéik körmeit, amint ott az apró kagylóhéjakat nevezik. Az a mese, hogy a „Tó hány”, megint nem más mint a Tó-Hon név körül csoportosuló népi elképzelés egy újabb változata, ami az összecsengés alapján született meg, az összecsengés lévén a régi magyar gondolkodás (és írás) egyik alapvető formája. A gondolkodás ilyen irányban való elindításánál valószínűleg volt azonban egy

történeti mag: a kereszténység felvétele előtt Tihany szigetén a termékenység kultusz papnői (hableányok, azaz papnők) élhettek, más Vénusz paptársnőikkel együtt, ami nagyon beleülhetett a Balaton körüli Bál-tanyákba. E pogány „szent asszonyok” viselkedését a keresztény korban már botrányosnak találták és működésüknek az új vallás buzgó hívei erős kézzel véget vetettek: valamennyiüket beleszórták a Balatonba és Tihanyban az új Isten tiszteletére építettek hajlékot. A felsorolt adatok Tihany nevét nyelvészeti, földrajzi, mitológiai és történeti-oldalról világítják meg és sokszorosan igazolják, hogy a név eredeti értelme Tó-Hon, tehát magyar értelmű helynév és semmi köze sincs az ötletszerűen előhozott Ticho szláv személynévhez.

Hazai nyelvészeink Pest nevét a szláv „kályhából, téглаégető kemencéből” eredeztetik. Szerintük Veszprémnek is valami őszláv lakosság adhatta máig viselt nevét. Piszke, Pöstyén, Piski és sok más Pis-elemet tartalmazó helyneveink szintén „csakis szláv eredetű” lehet, aminthogy Baranya nevében is „vocabulum Slavicum” rejlik, az erődöt jelentő Brna. Szláv eredetű lenne Orsova, Zemplén és Munkács neve és természetesen a Balatoné is, mely utóbbi a mocsár jelentésű Blato leszármazója volna. Ugyane tudósok szerint a Margit-sziget régi Nyulak neve német eredetű volna, mert németül Haseninselnek nevezték és így tovább. Azokat a helyneveket, amelyeket az ószláv segítségül hívásával sem tudtak megmagyarázni, személynévekből próbálják eredeztetni, különösen az első várispánok neveiből, ahol aztán nincs szükség az értelem további kutatására. E szerint az ispán-elmélet szerint keletkezett volna Pozsony, Sopron, Kolozsvár és Baranya neve. Ezekre az adott magyarázatokra nem óhajtunk oly részletesen kitérni, mint Tihany nevére, de mégsem hagyhatjuk megjegyzés nélkül már ebben a bevezető előadásban sem, hiszen mindegyiknek kézenfekvő magyar az etimológiája. Figyeljük meg e városok földrajzi fekvését, mert legtöbbször abban rejlik a magyarázat kulcsa.

Veszprém (Beszprém, Bezpriem) a Balaton vízénél peremszerűen kiemelkedő platón áll s ez a helyzet jut kifejezésre nevében, amelynek eredeti értelme Bíz-Perem, majd Víz-Perem lehetett. Azt is tudjuk, hogy Víz szavunk régen nemcsak B hanggal kezdődött (Biz), hanem még gyakrabban P-vel (Pis), továbbá hogy egyik legrégebb magyar helynévképzőnk a 'talaj, lakóhely' jelentésű TA szócska. Ezt szem előtt tartva, nem szükséges Pest nevének magyarázata végett szláv kályhákat és téглаégetőket képzelnünk a Duna partjára, hiszen Pest eredeti neve az említett két szócska, a Pis és Ta elemekből jól megérthető, egyszerűen Víz (melletti) Város. Pest valóban az és legrégebb kerületét mind a mai napig régi nevén Vízi-Városnak nevezik, a Pest rokonkifejezésével. Hasonlóképpen Víz (Pis) melletti területet (Kő) jelent Piski neve, szóval abban is *vocabulum Hungaricum* rejlik. Pozsony nevét még a múlt században is Poson alakban írták s annak két összetevő eleme : Pis-Hon világosan mondja, hogy ez a város is víz mellett épült s magyar elnevezése nagyon régi időből, még a csendes H idejéből ered. A Baranya név előbb a Dráva-Duna szögletében épült várat jelentette, később a megyét is. Anonymusnál szereplő régi alakja Borona, ami 'Bor Hona' s utal az akkori árvizes területre, akárcsak a Vág mellett álló másik Borona. Nem lehet Boronát (Baranyát) sem a szláv Brnából eredeztetni, amikor a Székelyföldön a víz

ma is 'bor' és egyebütt is temérdek az e szóval alkotott helyneveink, mindig vízzel kapcsolatban, például Borszék, Borsava, Talabor, - akárcsak a Régi Keleten, a Kr. e. évezredekben. Miért lenne Orsova idegen eredetű helynév, ahol Árpád jövetele előtt egy fejedelem székelt, amikor ebben a névben is régi magyar szavak tükröződnek, egyrészt az Úr, másrészt a Szava (Szó), s azonosnak látszik a kisázsiai Arzawa királyi székhellyel, ahol szintén egy fejedelem (Úr) szava hangzott. Munkács neve is magyar eredetű, hiszen Munkás szavunkat már a Kr. e. III. évezredben olvassuk és a helyet Anonymus is Munkásnak írja. Miért ne lehetne a Balaton etimológiája magyar, amikor Magyarországra annyi "Bál" és "Mén" isten hitén élő ember érkezett a Régi Keletről, hogy azok lakóhelye, a sok "Bál-Otthon" valósággal körülölelte a Balaton tavát.(7) Végül miért kell Nyulak-szigetét olvasnunk és hozzáfűznünk egy egész nyulparadicsomot és a Haseninsel-elméletet, amikor ott nem nyulak laktak, hanem nők, később is apácák, akárcsak Tihanyban, és a sziget régies írású NU-LUK nevét helyesen "Nő-Laknak" kell olvasnunk, aminthogy az Arad-megyei ASSUN-LUKA nevet is Asszonylakának ejtjük ki (84m 172).

Az előadott példákban látható, hogy a magyarországi helynevek kutatása terén komoly bajok vannak és a jelenleg divatos magyarizációk többsége nem helytálló, a rájuk felépített következtetés téves, amely szerint országunkban Árpádék beérkezése előtt egy széles szláv etnikai alapréteg lett volna s arra Árpád népe rátelepedett. Régészeink és embertani kutatóink kezdik már észrevenni a nyelvészek eltévelyedését és egymás után állapítják meg a korábban szlávnak hitt temetőkről, hogy azok valójában nagy magyar temetők. Dehát józan ésszel hogy is képzelhető el, hogy csak éppen a Duna középső medencéjében, Magyarországon hiányoznék a bronzkori magyar népi alapréteg, amikor ez az alapréteg egész Európában mindenütt máshol megfigyelhető: az Égei szigetvilágon, a Balkán-félszigeten, Itáliában, Franciaország területén, a Brit-szigeteken, Kelet-Európa déli részeiben és a Baltikumban is, hogy csupán azokat a területeket nevezzük meg, amelyeket a megelőzőekben érintettünk. Helynévkutatásunknak sürgősen szakítania kell a szláv és türk irányzattal és vissza kell térnie az annyira kigúnyolt múlt századi nyelvészek útvonalára, akik a Régi Kelettel való ősi kapcsolatainkat hangoztatták.

A Duna-medence népessége a bronzkor végén

Néhány évvel halála előtt Kniezsa István azt mondta nyelvész kollégáinak, itt volna már az ideje, hogy az ország - a történelmi Magyarország - helyneveit rendszeres vizsgálat tárgyává tegyük és ne csak egy-két nevet ragadjunk ki a sokezer közül. De ő sem tudta megmondani, hol kellene elkezdeni ezt a fontos munkát, mert nyelvész létére is azt hitte, hogy a helynevek többsége nem bír értelemmel. Szerintünk a munkát azzal lehetne kezdeni, hogy saját helyneveinket összehasonlítsuk a Régi Kelet helynévanyagával és jegyzékeljük a két helyen előforduló azonos helyneveket. Ez már rádöbbenetene bennünket a nagy történelmi összefüggésekre, a Duna-medence népességének földrajzi eredetére. Egy következő lépésben megvizsgálhatnánk a helyneveinkben megőrzött keleti istenneveket, ami újabb nagy meglepetéssel szolgálna. Végül harmadszor helyneveinket a bennük szereplő szavak és képzők szerint kellene

csoportosítanunk és eredményeinket össze kellene hasonlítani Európa más tájainak régi helyneveivel. Meglepődnénk, milyen sok magyar értelmű helynév van szerte egész Európában! Az alábbiakban próbáljunk e három irányú kutatásra ízelítőt adni.

Mindenki tudja, hiszen ókori történetünk iránt érdeklődő műkedvelőink régóta hangoztatják, hogy a magyarországi helynevek közül sok teljesen azonos a Régi Kelet helyneveivel. Minél jobban elmélyedünk a keleti történelemben, annál jobban látjuk ezt a feltűnő mozzanatot. Az ókori Egyiptomban például gyakoriak voltak a Mén szóval (Mén, A-Mén, Ménes) képzett helynevek, az országegyesítő első király majd isten neve nyomán. Ilyen nevet viselt a fővárossá lett Memphis, amelynek eredeti, nem-görög alakja Menu-Fru volt, azaz Mén fáraó városa. Magyarországon is ismerünk Mén-összetételű helyneveket, aminők Ménfő és Mánya, és létezett itt az Árpád-féle honegyesítés idejében egy Mén-Marót nevű fejedelem is. Egyiptom 'Égi-Ta' nevének Magyarországon az Ágota-nevek felelnek meg, pl. Sár-Szent-Ágota, Kun-Ágota, meg a Sopron-megyei Egyed, mely utóbbi helyen egyébként egy híres, egyiptomi jelenetet ábrázoló vázát is találtak. Egyiptomi királyi cím volt az akkor Patornak írt 'Bátor' és Magyarországon is több Bátor-ral összetett helynevet ismerünk és volt Báthory fejedelmünk is. A Színai-félsziget déli része, a Bakon (Bak Hona) Ménes király óta szerves része volt Egyiptomnak. Ugyanez a név megvan nálunk is, Dunántúl, Bakony változatban. Jól ismert egyiptomi határvidék volt északon a Zala vagy Szala, hasonló nevű várral, s ennek magyarországi megfelelője a Zala-megye, melynek régibb formája szintén Szala. Az első egyiptomi királyok Tata és Papa neve érdekes módon ismétlődik a dunántúli Tata és Pápa helynevünkben. Gyakori a Ramása név Egyiptomban, de nekünk is van Ramocsa (Ramása) helynevünk. Az egyiptomi Est-An-Úr (Est-Hon-Ura) királycímet Magyarországon öt királyunk viselte, akik eredeti Están Úr nevéből utóbb "István" lett. Ahol a magyar királyok székeltek, azt a várost sem ok nélkül nevezték el Est-Er-Gomnak (Est Ur Honának).

Egyiptomi neveket duplikáló helyneveink mellett tucatszámra vannak olyanok is, amelyek Kisázsia, Szíria, Kánaán, Hétország, Fönícia és Palesztina területére utalnak, általában tehát a Földközi-tenger keleti partvidékére. Ezekben a keleti országokban állt egy Arad, egy Haláp (ma: Aleppo), Barát (ma: Beirut) és egy Árpád (ma: Erfát) nevű város, továbbá egy Bükk-völgy és egy Kishont nevű folyó. Mindezek a nevek pontos régi-keleti formájukban megtalálhatók Magyarországon, ahol szintén van Arad, nem is egy hanem két Haláp, több Barát összetételű helynév és van Bükk-hegységünk és Kishont megyénk, nem is beszélve a történetünkben központi szerepet játszó vezérünk Árpád nevééről. Megtaláljuk Magyarországon a Trója-helyneveket is, a Régi Kelet híres TURIA városának duplikálóit, Túrja, Túrje, Torja alakban.(8) Sok településünk ismétli Fönícia helyneveit, melynek lakosait az egykorú szövegek Panig, Panik alakban emlegetik, ami talán a Fönök vagy Fenni eredeti formára vezethető vissza. Magyarországon ezt a nevet ismétlik a Pinka, Pankota, Pankasz, Pancsova, valamint a Pannon (Pan-Hon) név, amely utóbbi Dunántúl országneve lett a római uralom idején. A Pan-név Bán alakját nagyobb területek, főnökségek jelzésére

szoktuk alkalmazni, különösen a Szék (Ság, Ség) helynévképző kíséretében, pl. Ozorai Bánság, Sói Bánság, Macsói Bánság, Szerémség. A Régi Keletről átvett helynevek sorában szerepelnek a Hét szóval összetett nevek, aminők a dunántúli Hetés vidéke és a Hét, Hete, Hetés, Hetény községnevek, amelyek a kisázsiai Hétország (Héti Ta) nevét folytatják. Ugyanilyen a keleti Pilis-Ta (Palesztina) nevét Magyarországon folytató sok Pilisnév: Pilis-vármegye, Pilis-hegység, valamint a Pilis szóval összetett több helynevünk. Egy kitűnő hazai magánkutatónk, Németh Péter (Budapest) felfedezte a magyarországi Pilis-Ta területét a Duna nagy kanyarjában, ahol sáncokkal körülvett, épületromokkal telehintett régi uralmi központot talált.(9) A régi-keleti Pilista országot öt vezérből álló kormányzótanács vezette és ezt a tanácsot Szerén-nek (SEREN) nevezték, amelyet aztán országnévként is használtak a megfelelő értelemhatározóval. Amikor a lakosság onnan eltávozott, jelentős részben Magyarországon talált új otthont és új lakóhelyét is Szerénnek nevezte Szerém alakban. Akik közülük a Dráva-Száva közén telepedtek meg, lakóterületüket Szerémségnek, Szerém-megyének nevezték és valószínűleg ugyanők laktak Krassó-Szörény megyében is.

Ha tehát Magyarország területén bőséges egyiptomi helynévanyag szerepel és ott ismétlődik Trója, Fönícia, Kánaán, Hétország, Szíria és Pilista számos helyneve, ebből a körülményből az az igen határozott következtetés vonható le, hogy ezeket a helyneveket ugyanazok a keletről kiindult néphullámok hozták magukkal a Duna-medencébe, amelyek más európai tájakat is feltöltöttek lakossággal. Ezt a gondolatot erősíti meg a keleti istenneveket magukbazaró helyneveink is.

Az ókori istenneveket magábazaró magyar helynevek meglehetősen nagy csoportot alkotnak. Az ilyen helyneveket elég könnyű felismerni, mert bennük legtöbbször a Napisten Ra, Magúr, Égúr, Szemúr, Kerekúr vagy Macska neve szerepel. E valósággal százszámra található Napnevek mellett gyakori az egyiptomi tudó és isten-király Tóth (Tudó) neve, meg a szíriai-kánaáni főisten Bál neve. E szent nevek a Duna-medencében mindenütt megtalálhatók, de legsűrűbben mégis Dunántúl, Erdélyben és a Felső-Tisza vidékén szerepelnek.

A Ra (Úr) név hegyek, folyók és emberi települések nevében egyaránt használatos. A régiek ugyanis úgy tudták, hogy a hegyek és folyók az isten legkedveltebb tartózkodási helyei, ezért alkalmazták rájuk az ő nevét, legtöbbször valamilyen jelző vagy értelmező kíséretében. Saját lakóhelyeiket pedig azért nevezték így, mert azokat ezen a módon isten védnöksége alatt állónak nyilvánították ki, vagy pedig azért, mert a lakóhelyen istenháza állott, tehát az Ra-hona vagy Égúr-széke ("Egerszeg") lehetett. Magyarországon a Napisten (Ra) a következő hegyekben lakott: Ra-Dna (Ra-Tanya), Ru-Szka (Ra-Széke), Re-Tyezát, Mát-Ra (szó szerint: Föld Ura), Fát-Ra, Tát-Ra (Tóth isten azaz Ra-Tóth lakóhelye) és Mag-Ura. A Magura jólismert csiszolt kőkori isten és a mi népünk (Magur hívei) neve, melyet a Régi Keleten és a Balkánon Makura, Magara, Megare, Magula alakban számtalanszor alkalmaztak. Van nálunk is Magura, Erdélyben: Beszterce-Naszód megyében, Biharban, Brassóban, Hunyadban, Szilágyban és Máramaros megyében egyaránt, néha két-három

helyen is. A Felvidéken van Árvái Magura, Szepesi Ragura, Liptói Magura és Kis-Magura.

Gyakori a Napisten Ra neve folyóink nevében is, amelyek közül a legrégebb időkből a Duna Ist-Er neve ismeretes. Ugyanilyen az Eger (Ég-Úr) patak neve, továbbá a Mu-Ra, Nyit-Ra, Né-Ra, Biszt-Ra folyók s a Rá-Ba, Ri-Ma neve, hogy csak a legismertebbeket említsük, nem hagyva ki a Maros (Ma-Ar-Is) vize nevét sem. Lakóhelyeink nevében a Ra ilyen összetételekben él: Ra-Monya, Ra-Mocsa (Ra-Mása), Ra-Hó, Ra-Kos vagy Rákos (rengeteg az ilyen név); Mak-Ra, Mah-Ar-Ta, Mozs-Or, Mecs-Er, Mak-Ar-Ja és így is: Kis-Ar, Nagy-Ar, Szacs-Ar, Asz-Ar, Nád-Or, Mod-Ra, Mod-Or. Az Égúr kifejezéssel alkotott (Eger, Egres) nevek tobzódnak Dunántúl: Vas, Zala, Sopron, Veszprém és Baranya megyében, valamint az Erdélyi-medencében, bár egyebütt is megtalálhatók, mint pl. Zágráb, Körös és Varazsd megyék területén. Legismertebb formája az Egerszeg (Ég-Úr-Széke), amely hajdani istenházáról vagy áldozati helyről tanúskodik. Az ilyen helynevek a keresztény éra alatt is gyakran fontos kultuszhelyek maradtak, mint pl. Zágráb (Az Ég Úr Hab városa) esetében látjuk, benne a pap (ab, hab) névvel. A mai Eger patak nevét Anonymus még Ég-Úr alakban írja, a mai Ikervár régen szintén Ik-Ur-Vár volt, amely a mai Egervárral együtt egyformán az Ég-Ur-Vára értelmet őrizi.

A Napisten ókori Szemúr neve (Szemes, Szem) szintén sok helynevünkben megmaradt, bár szókezdő hangja néha már Cs, Z vagy Zs hangra változott. Példák: Szem-Es, Szom-Or (Szemúr), Szom-Or-Óc, Szem-Et, Szom-Od, Szem-Ely (Szem-Hely), Csém (Szem), Csorna, Csom-Or, Csöm-Öd-Ér, Zom-Bor, Zsom-Bor, Süm-Eg, Som-Or-Ja, Som-Ogy (Szem Egy). Az összetett nevek második tagja néha világosan utal a hajdani áldozati helyre pl. Som-Berek, Som-Ló, Som-Kerék. Külön kiemeljük a Szemistennek szentelt két folyóink, a Szamos (Szemes) és a Temes (Szemes) nevét, melyek mindegyike a lenyugvó Napistent idézi a Régi Kelet szóhasználata szerint. Szem és Szemes nevek az ország ókorban lakott egész területén megtalálhatók, de legsűrűbben azok is a Dunántúl és az Erdélyi-medencében fordulnak elő.

A Napisten ókori Karika, Kerék neve a Nap tányér alakjára vonatkozik s helyneveinkben Kerek, Korong és Kör változatban szerepel. Ilyen nevek vannak Erdélyben Alsó-Fehér, Szeben, Szolnok-Doboka, Kolozs, Szilágy, Bihar és Maros-Torda megyében; Dunántúl Zala, Vas, Veszprém és Somogy megye területén, továbbá északkeleten Ung és Gömör megyében. Az ókorban a Kerék helyeken istenháza szokott állni, amire a második összetevő szó néha közvetlenül is utal, mint pl. Kerek-Egyháza, Kerekes-Kápolna, Magyaró-Kereke esetében. Ugyancsak a Napisten Kör neve szerepel Kör-Mend, Kör-Ös megye nevében és három folyóink - Körös, Kerka és Karassó - nevében. A Napisten egyik kedvelt neve volt Egyiptomban a Macska; ezzel a szóval képzett helynevünk is van néhány. A Tudó (Tóth isten-király) neve megmaradt nálunk a Rátót (Ra-Tóth), Tét, Tát, Tata, Déda nevében, valamint a Tátra (Tóth Ra) hegység nevében.

A napvallással kapcsolatos magyar helynevek közt kell említenünk az Est és a Kel szóval képzett neveket, Nap-este illetve Nap-kelte értelemben. Az idevágó nevek

közül más vonatkozásban már említettük a Duna Ist-Er nevét, régi fővárosunk Est-Er-Gom nevét, s ezekhez most hozzáfűzhetjük az Ost-Or-Os patak nevét, továbbá az Est-Úr-Háza és Est-Er-Házy neveket. A Nap keltét jelző Kel, Kál, Kelő, Kálló összetételű nevekre sok a példa: Kol-Ta, Kalo-Ta, Kalo-Csa és a Kálló-val összetett nevek. Ebbe a csoportba tartozik Kolozsvár neve is, amelyre alább külön kitérünk.

A Kolozsvár név értelmére nyelvészeink több magyarázatot javasoltak. A legáltalánosabb vélemény szerint ez a név nem ókori, hanem Árpád-kori és a helybeli első várispán nevéből származott volna, akit Miklósnak (Nicolaus) hívtak. E személynév végén lévő Klós, Klaus, kibővítve a Vár (Burg) szóval adhatta a Kolos-Vár illetőleg Klausen-Burg nevet. Egy más magyarázat szerint a város nevében fallal való körülkerítettsége, bezártsága jutna kifejezésre, mert a név a latin Clausus (bezárt) értelmet hordozza. Mindez az ötlet talán érvényesíthető volna, ha a város neve nem szerepelne már a keresztény időszámítás legelején, tehát korábban, mint amikor az Árpád-kori várispán élt és korábban, mint megtörtént a város fallal való körülvétele. A Kolozsvár név eredetére tehát más magyarázatot kell keresnünk. A város 1480-ból eredő pecsétjén (ld. 6m 24) a név így szerepel: Col-Us-War. Az ókori napvallás fogalmi készlete szerint e három szó értelme 'Kelő Ős-Úr' vagyis a Felkelő Napisten városa, röviden Keleti Város, - szemben a 'Nyugati Város' értelmű Esztergommal (Est-Úr-Hona). Megerősíti e nyelvészeti és kultúrtörténeti felismerést az, hogy a város címerében - éppen úgy mint Erdély címerében - gyakran szerepel a sugarakkal ábrázolt felkelő Nap képe (KEL), továbbá a Hold (UD) és a nyolc ágú csillag (AN, UN, ON), amely elemek a város nevét az ősi képírás módszerével szintén KEL-UD-ON-nak, azaz Kelet Honnak írják, a mezopotámiai Kaldea, az úrartui Káldi és a britanniai Kaledónia mintájára. Nem kevésbé fontos további mozzanat: Kolozsvár megvolt már a római korban, amikor NAPOCA-nak hívták. Ebben a római kori névben szintén Nap szavunkat látjuk, a Régi Keleten szokásos bezáró magánhangzóval (Nabo, Napo) és kibővítve az ország értelmű Kő szóval. Tehát már a római kori városnév összetevő elemei is magyar szavak, az a név is a Nap-város értelmet hordozza. Ebből világosan látszik, hogy Kolozsvár nem Árpádkori, hanem ókori alapítású magyar város.

A magyarországi ókori helynevek harmadik nagy csoportját az jellemzi, hogy a nevekben a földrajzi mozzanat régi, ma már nem használt szavakkal jut kifejezésre. Ezek a nevek jól kiegészítik a keleti istenneveket magukba záró imént tárgyalt elnevezéseinket és a keleti helyneveket ismétlő kifejezéseinket. A most tárgyalás alá kerülő neveket is könnyű felismerni, mert az újabb keletű nevekben a földrajzi mozzanat a -háza, -földe, -telke, -falva, -mezeje, -erdeje és hasonló szavakkal jut kifejezésre, mint pl. Jánosháza, Gutorfölde, Mikófalva, Erdőszentgyörgy esetében is látható. A régi helynevekben ugyanilyen szerepben ókori szavainkat találjuk, aminők a föld jelentésű MAT, KŐ és TA; a víz jelentésű BIZ és BOR és a lakóhelyet jelentő (H)ON és SZÉK. E szavak illetőleg képzők természetesen régi hangalakjukban állnak előttünk mint Ma, Mat, Mad, Met, Mét; Ka, Ke, Ki; Ta, Te, Da; Pis, Pisz, Pes, Bisz, Vis; Bor, Por; On, Ony, Hon, Ana, Anya; Szék, Szeg, Ság, Sék. E régi szavaink, mint látható, az összetételben

hangtanilag illeszkednek a megelőző szóhoz, úgyhogy önálló jellegüket látszatra elvesztik és értelem nélküli szóelemeknek, képzőknek tűnnek fel.

A MAT-elemmel képzett ókori jellegűnek minősíthető helyneveink ilyenek (a kiemelés tőlünk): Doz-Mat, -Gyar-Mat, Kecské-Mét, Nyír-Mada, Nagy-Mad, Mátá, Máté-Szalka. A Kő képzővel: Bács-Ka, Szabad-Ka, Barát-Ka, Raj-Ka, Rát-Ka, Pát-Ka, Dobo-Ka. A talaj értelmű TA képzővel: Ago-Ta, Bak-Ta, Bó-Ta, Bucsu-Ta, Bago-Ta, Galán-Ta, Csász-Ta, Har-Ta, Sá-Ta, Ino-Ta, Kádár-Ta, Szalon-Ta, Szalán-Ta, Debré-Te, Bezé-Te, Kaján-Ta. A VIZ elemmel főleg Dunántúl és a Felső-Tisza vidékén találunk helyneveket, az erdélyi tájon a helyett a BOR képző szerepel. Ilyen víznevek: Pis-Kő (Víz-Kő), Dráva-Pis-Ki (Dráva vize mellett lévő föld), Pis-Kár-Kos, Pisz-Ke, Püs-Ki, Pozs-Ony (Pis-Hon), Pozse-Ga (Pis-Kő), Pest (Pis-Ta), Pacsa, Pacs-Er, Bisse, Bize, Bes-Ence, Vise-Grád, Vis-Ke, Vis-Onta. Ugyanez a Pis, Bis, Vis (Víz) képző a folyók nevében is gyakori. A Kulpa vizét például a régi feljegyzésekben és térképeken még Cola-Pis alakban találjuk; a Duna vize latin szövegekben Danu-Bis; a Tisza neve a Kr. e. 5. században író. Herodotosnál Ti-Bis-Is (A Föld Vize); a Körös neve Car-Pis és az Olté (?) Al-Pis. Ezek a Víz-zel képzett hely- és folyónevek kétségtelenül a legrégebb magyar földrajzi nevek közé tartoznak s nemcsak a Duna-medencében található meg, hanem Európában sok helyen másutt is, miként erre megelőző fejezeteinkben rámutattunk.(10) A Bor-ral összetett régi magyar helynevek közé sorolhatjuk az ilyeneket: Boro-Ta, Bar-Anya (Bor Hona), Bor-Szék, Bor-Sa, Bor-Sod, Zom-Bor, Somo-Bor, Bél-Bor és Tala-Bor. A Hon és hangtani változataival képzett helyneveink szintén számosak s ezek is a legrégebb időkből származnak. Ilyenek: Mos-Ony, Pozs-Ony, Bod-Ony, Báb-Ony, Bak-Ony, Csernát-On, Pat-Ona, Batt-Onya, Bar-Anya, Bez-Enye, Ra-Hon-Ca, Ro-Honc. Végül a Szék-elem és változataira példák: Bor-Szék, Bükk-szék, Magyar-Szék, Fehér-Szék, Báta-Szék, Három-Szék, Róna-Szék, Ber-Zék, Szerém-Ség, Eger-Szeg (sok ilyen Ég-úr Széke van), Szilágy-Szeg, Bakony-Szeg, Körös-Szeg, Bor-Szeg, stb.

A leggyakoribb hét helynévképző szavunkon kívül természetesen más képzők is szerepelnek Magyarországon ókori eredetűnek tekinthető helyneveiben, aminők például a Mező és Erdő szavunk. Ezeket azonban nehéz az újabb keletű helynevektől elkülöníteni, mert e két szó hangtani alakja a hosszú évezredek alatt alig változott. Kivételt tehetünk Erdély nevével, amelynek Kr. e. évezredekbe visszanyúló régisége nagyon valószínű. Az, hogy e névben Erdő szavunk rejlik, sohasem volt kétséges, hiszen latin megfelelői - Trans-Sylvania és Ultra-Sylvania - mindig jelezték, hogy "Erdőségen túli" területet értettek alatta. Ez különösen igaz, ha a Kárpátok ívén kívülről nézzük a dolgot. Herodotos említést tesz arról, hogy Kr. e. 1500 táján a kelet felől jövő első szkíta ékek érkeztek már a nagy erdőségekhez és vezérük Erdőországban (Woodland) egy félig hal, félig nő alakú 'Hal-Nőt' (Helyi nőt) vett el feleségül. Ahonnan ezek az első szkíták jöttek, ott is volt egy nagy Erdőország, a Kaukázus alatti Úr-Artu. Az Európa nyugati részeibe ment magyar népek is használták ezt a kifejezést, tőlük ered a mai Franciaország egyik nagy erdős tájának neve, ARDENNES: Erdő Hona. Ugyanezt az Erdély nevet többféle változattal a balti népek (Estiek) is használják. Elég okunk van tehát arra, hogy Erdély nevét az ókori eredetű

magyar helynevek közé soroljuk, talán éppen Erdő-Helye értelemben.

Az a néprajzi kép, amely a Duna-medence helyneveinek elemzése alapján szemeink előtt kibontakozik, főleg az egyiptomi kultúrkörből eredő népesség nagy szerepét tárja elénk, ezért a Duna-vidék első magyar honfoglalóit őbennük kell látnunk. Úgy látszik, az ő túlsúlyuk és vezető szerepük a Felvidéken és Erdélyben a bronzkor folyamán is változatlanul megmaradt, amíg a turáni néphullámok beözönlése az ország keleti határain át el nem kezdődött, tehát kb. Kr. e. 500-ig. Egyebütt az országban, nevezetesen a Dunántúl, a Dráva és Száva közén, valamint a Maros folyó vonalától délre és Bihar és Arad megyék területén a bronzkor folyamán lényeges eltolódás keletkezett: ide a bronzkor második felében az a népesség telepedett be, amelyet ősi lakóhelyéről, a Régi Keletről a szemiták űztek el a Kr. e. II. és I. évezred fordulójára eső századok folyamán. Ezek az utóbb jött magyar honfoglaló néphullámok abban különböztek elődeiktől, hogy hitéletük főformája nem az égi vagy napvallás volt, hanem a termékenységi kultusz és istenüket nem Ra-nak, hanem Bál-nak nevezték. Következésképpen, ahol ők a Duna-medencében letelepedtek és új falvakat hoztak létre, azok nevébe gyakran ezt a Bál (Béla) nevet foglalták bele, annak a védnöksége alá helyezték életüket. Bál összetételű helyneveink - Bál, Bél, Pál, Pél változatban - különösen Zala, Somogy és Veszprém megyék területén, vagyis a Balaton körül sokasodnak, amely tó a Bál-Otthon középpontját alkotta. A zalai Belatinc, a baranyai Bél, a somogyi Bálványos (Bálvány - Bál Hona) és a soproni Beled a Balaton-tó körüli hatalmas Bál-település nyúlványainak tekinthetők. A második nagyobb összefüggő magyarországi Bál-terület Arad és Bihar megyékben alakult ki, ahol több mint harminc Bál-nevet ismerünk, jó-részben a hatalmas Bél-hegység vidékén. Bál tartománya lehetett a Pilis területe s elszórtan az ország más vidékein is találunk ilyen telepeket, például Heves megyében, ahol az Eger felett emelkedő Bél kő fontos áldozati helyük lehetett. Külön is figyelemre méltó, hogy Bál isten nevét négy Árpád-kori királyunk használta trónnévként Béla alakban, amely körülmény ez utóbb jött népesség nagy létszámát, súlyát és befolyását tükrözi a turániakkal együtt kialakított végleges Magyarországon.

A magyarországi helynevek régi-keleti vonatkozású három nagy csoportját átvizsgálva és azok értelmét megállapítva, abban összegezhetjük eredményünket, hogy a Duna-medence első lakossága az egyiptomi és mezopotámiai kultúrkörből eredt, legfőképpen a Földközi-tenger keleti nagy öble körül elterülő egykori országokból: Egyiptomból, Kánaánból és Hétországból. Fontos eredményünk az is, hogy ez a Régi Keletről jött kő-és bronzkori népesség a helynevek tanúsága szerint magyar nyelvű népesség volt és a Duna-medencében két új hazát alapított, az egyiket Erdélyben a másikat Dunántúl, de mind a kettő 'Napország' volt.(11)

A bronzkori Magyarország népsűrűségi térképe

Ha azokat a Duna-medencebeli helyneveket, amelyek régi-keleti helynevet duplikálnak, keleti pogány istenneveket tartalmaznak, avagy képzőik szerint keletiek, - *ókori eredetűnek* minősítjük, akkor ebből a korból több mint kétezer néprajzi adat áll előttünk. Ezeket az adatokat vármegyék szerint elosztva,

térképre vetítettük. Kockázással jelöltük meg azokat a megyéket, amelyek területén legalább 45 ókori magyar helynevet találtunk; vonalkázással azokat a megyéket, ahol 45-nél kevesebb, de legalább 30 ilyen nevet írtunk össze; fehéren hagytuk azokat a területeket, ahol 30-nál kevesebb volt a számbavehető helynév. A túloldali táblázat összegezi ókori helyneveink megyénkénti létszámát, a Dráva-Száva köze és a tengerpart nélkül, mert ez utóbbi területek adatait csak hiányosan tudtuk összeállítani. E munkában irányadóul a magyar helységnévtárt használtuk (126m és 127m).

Az a térkép, amelyet a fenti adatok alapján szerkesztettünk, az ókori Magyarország csodálatos néprajzi viszonyait tárja elénk és feltűnő egyezést mutat azzal a térképpel, amely Duna-medence csiszolt kőkorból földművelés alá vont területeit ábrázolja. A lakosság tehát a bronzkor végén, amelyre adataink vonatkoznak, nem egyenletesen oszlott el az országban, hanem két nagyobb tájon összpontosult, egyrészt Dunántúl: Baranya, Somogy, Vas, Zala és Veszprém megyék területén; másrészt az Erdélyi-medencében: Bihar, Szatmár, Szilágy, Szolnok-Doboka, Kolozs és Maros-Torda megyékben. E megoszlás azt mutatja, hogy az első magyar honfoglalók legszívesebben dombos vidékeken és kisebb méretű folyók vízgyűjtő területén szálltak meg.

A két sűrűn benépesített táj mindegyike körül meglehetősen széles, gyéren lakott övezet húzódott, amely nehezen járható terület volt és így jó védelmet nyújtott külső támadás ellen. Magas hegyek tornyosultak az Erdélyi-medence egész keleti oldalán, ahol az erdő akkoriban még ősi rengetegében állott és megakadályozta nagyobb tömegek meglepetésszerű behatolását. Hasonlóképpen magas hegyek és őserdők védelmezték Dunántúlt a nyugatról és északról való behatolás ellen. A két ókori Magyarországot - Dunántúlt és Erdélyt - a Duna és Tisza nagy árterei egymástól is elválasztották Jász-Nagykun-Szolnok, Békés, Csongrád, Csanád és Torontál megyék területével, amelyet észak felé megtoldott a sivatagos jellegű Hortobágy Hajdú megye területével, dél felé a Deliblati homokpuszta Temes megye déli részével. A Tisza mentének aránylag csekély népsűrűsége meglepő és ellentétben áll azzal, amit a részletesebb vizsgálat előtt magunknak elképzeltünk, de végeredményben a helyzet nagyon jól érthető. A Tisza ugyanis a Duna-medence legzabolátlanabb folyója volt még a közelmúltban is és nemcsak veszedelmes tavaszi kiöntéseiről és végtelen mocsarairól tudunk, hanem arról is, hogy gyakran megváltoztatta medrét, néha több mint 20 km-rel távolabb ásva magának új árkot. A bronzkori földművesek tehát az ilyen mocsaras és víz járta tájon nem tudtak gyökeret eresztetni. Ugyancsak gyér lakosságú terület volt az ország nyugati felében a Dunától délre a Rába folyó vonaláig, és északra a Vág torkolatáig terjedő vidék, a mai Moson, Pozsony, Győr és Komárom megyék területe, ahol nagy folyók öntik vizüket a Dunába és múlt századi lecsapolásukig nehezen járható mocsárvilág volt.

Ókori helyneveink megyénkénti száma

Dunántúl

Zala	15
	3

Vas	10
	5
Somogy	96
Baranya	90
Veszprém	45
gomárom	43
Sopron	33
Fejér	31
Győr	21
Tolna	21
Moson	13
Esztergom	4
Összesen	65
	5

Erdélyi-medence

Bihar	99
Szolnok-Doboka	62
Kolozs	58
Szilággy	57
Maros-Torda	55
Szatmár	54
Arad	32
Beszterce-Naszód	27
Máramaros	26
Torda-Aranyos	11
Összesen	48
	1

Felső-Tisza völgye

Ung	48
Borsod	44
Abaúj-Torna	44
Sáros	42
Zemplén	40
Szabolcs	40
Bereg	34
Heves	30
Ugocsa	0
Összesen	32
	2

Nyugati Felvidék

Nyitra	41
Nógrád	40
Gömör	35
Bars	28
Pozsony	24
Trencsén	23
Hont	17
Szepes	14
Zólyom és Liptó	11
Árva és Turóc	7
Összesen	24
	0

Maros alatt

Hunyad	36
Krassó-Szörény	28
Udvarhely	22
Háromszék	21
Temes	19
Csík	18
Fogarás	16
Alsó-Feiiár	16
Szeben	9
Kisküküllő	8
Nagyküküllő	7
Brassó	0
Összesen	20
	0

Tisza árterületei

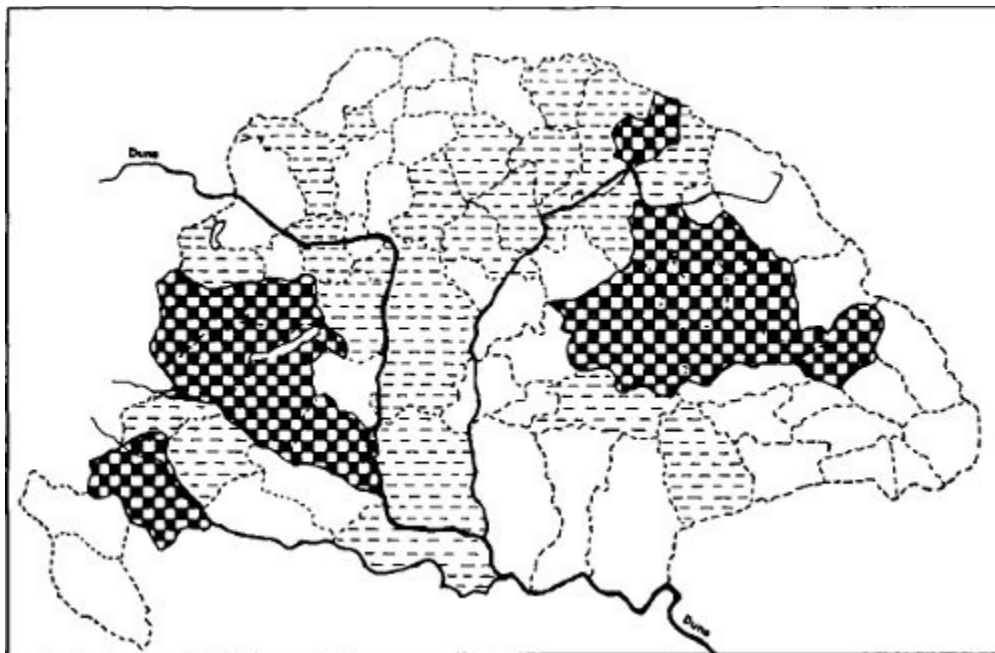
Pest-Pilis-Solt-Kiskun	73
Bács-Bodrog	34
Békés	16
Torontál	11
Csongrád	7
Jász-Nk-Szolnok	7
Hajdú	6
Csanád	0
Összesen	15
	4

Összesítés tájak szerint

Dunántúl	655
----------	-----

Erdélyi-medence	481
Felső-Tisza völgye	322
Nyugati Felvidék	240
Maros alatt	200
Tisza árterületei	154
Végösszeg	205
	2

Megjegyzés: Nem foglaltuk bele számításunkba az ókorinak minősült folyóneveket. Noha Pest-Pilis-Solt-Kiskun megyében 73 ókorinak minősíthető nevet találtunk, e megye területét mégsem kockázással ábrázoltuk, hanem vonalasan, tekintve e megye többihez viszonyított óriási kiterjedését.

A történelmi Magyarország ókori helynevei szerint az ország lakossága a bronzkor végén legsűrűbben Dunántúl és az Erdélyi-medencében lakott, a kockákkal jelzett területen. Közepes sűrűségű lakossággal rendelkeztek a szaggatott vonallal jelzett megyék. A fehérén hagyott területen csak gyér lakosság élt.

Észrevesszük azt is, hogy a Duna-medencében kialakult két ókori Magyarország mindegyike elkezdte már benépesíteni a szomszédságába eső jól értékesíthető földrajzi tájat. Az Erdélyi-medence lakossága szívesen gyarmatosított a Tisza felső szakaszán, Szabolcs, Bereg, Ung, Abaúj, Zemplén és Sáros megyék területén, ahol sok kis folyó igyekszik a Tiszába. Ezen a gyarmaton a legsűrűbb népesség, úgy látszik, Ung megye területén alakult ki. Dunántúl lakossága viszont a Bécsi-medence és a Cseh-medence területére tolta át népfeleslegét, vagy még tovább nyugatra, Európa beljebb eső tájaira. A két ókori Magyarország összekötő útvonala, a lakosság sűrűségi indexe szerint a Cserhát, Mátra és Bükk hegységek lábainál haladt; a rövidebb út, - a Dunán és Tiszán keresztül - amely a Nagyalföldet szeli át, még nem volt járható.

Az ország népességének bronzkori elhelyezkedése eléggé megmaradt a további idők folyamán is és sok későbbi mozzanatot megmagyaráz. Például azt, hogy az országba kelet felől utóbb érkező turáni néprészek - szkíták, hunok, avarok, Árpádi magyarok - nem annyira a Dunántúl és Erdélyi-medencében szálltak meg, ami már foglalt volt, hanem főleg a csak gyéren benépesített Nagyalföldön és a vízjárta területeken, amelyek az akkori viszonyok között mezőgazdálkodásra nem voltak kedvezőek, viszont jól megfeleltek a lovas életformájú állattenyésztő törzseknek. Azzal azonban, hogy a turáni lovasok a Duna-medence szívében szálltak meg, eleve hivatást nyertek az egész földrajzi egység egy országgá egyesítésére. Így lettek a kő- és bronzkori árja "honfoglalókkal" szemben a később jött turániak a "honeyesítők". Ugyancsak a bronzkorban kialakult néprajzi helyzetből magyarázható, hogy Erdély és Dunántúl Árpádék bejövetele után még egy-két emberöltőn át megőrizte önkormányzatát és tulajdonképpen csak a dunántúli Koppány és az erdélyi Gyula legyőzése után sikerült az egész országot végleg szorosabb politikai egységbe vonni. A hun idők óta a Felvidék nyugati részében is volt egy külön politikai alakulat, az úgynevezett Fekete Magyarország, de annak körülményeiről ezidő szerint még alig tudunk valamit, csak annyi látszik bizonyosnak, hogy az is Szent István idejében került a központi táj szoros ellenőrzése alá. A négy-öt különböző tájon szervezkedő magyar törzsek egységébe vonásában, nemzetté alakulásában nagy szerepet játszott a kereszténység felvétele, amely a különböző időben érkezett magyar csoportok vallási partikularizmusa fölé épült, magába szívta a napkultuszról és bálizmusból átvehető elemeket, de megszüntette a bennük rejlő széthúzó erőket. Ebben áll a kereszténység felvételének nagy nemzeti jelentősége s ezért kimagasló Szent István történeti alakja.

A Duna-medence kő- és bronzkori viszonyai úgy amint előadtuk, tudományunk mai helyzetében sok új meglátást és új ismeretet tartalmaznak. Az újdonságok legfontosabbika kétségtelenül az, hogy *a lakosság magyar nyelvű törzsek sokaságából állt*. A magyar honfoglalás első szakaszai tehát a Kr. e. évezredekben játszódtak le s azok a bronzkor végére két nagyobb politikai szervezetet, két Napországot hívtak életre. Ez a két Magyarország az akkori Európa élen járó két legnagyobb kultúrállama volt, mely mezőgazdálkodásával, iparával és tudományával a kontinens középső részében és azon túl is tanító szerepet töltött be.

A kő- és bronzkori lakosság magyar nyelven írt emlékei

Magyarország kő- és bronzkorból eredő tárgyi emlékei - szobrok, edények, miniatűr kocsik, bűvös ékszerek - többnyire agyagból készültek, amit kiformalásuk után cseréppé égettek ki. Mindezek az emlékek javarészből kultikus célokra szolgáltak és ennek megfelelően az Istennel kapcsolatosak, őt ábrázolják valamilyen minőségében, az ő szent nevét idézik, vagy védelmét, segítségét helyezik kilátásba. Az istenábrázolások ember alakúak és kivitelezésük a ménhír-szobrokra emlékeztet, amennyiben a szobrokon a fej, a váll és a két kéz nincs kiszabadítva az agyagból s csak karcolással vagy bevágással van jelölve. Az arc ábrázolása is ménhírszerű, azon csak a két szem és az orr látható, de a száj sohasem. Abban is egyeznek a nyugateurópai és régi-keleti darabokkal, hogy

ezek is beszélnek: egy-két szavas üzenetet tolmácsolnak rendszerint képszerű ábrázolással. A nyugateurópai hasonló emlékanyagtól egy fontos tekintetben mégis eltérnek: amíg a nyugati darabok óriási méretűek (megalitok) és szabadtéri elhelyezésűek, a dunaiak kis méretűek, a félmétert kivételes esetekben sem haladják meg s épületen belüli elhelyezésre készültek.

Szakembereink még nem tettek kísérletet arra, hogy kőkori emlékeink üzeneteit elolvassák; mi próbálkozunk e feladattal először. A bemutatásra kerülő első szöveget egy ménhír stílusú szobor közvetíti, melyet régészeink a Hódmezővásárhelyhez tartozó Kökénydombon találtak és így kökénydombi Vénusz néven tartják nyilván (170m 61). E szobor Kr. e. 3000 táján készült és teherben lévő anyát ábrázol, aki szétvetett lábakkal széken ül és két kezét erőlködésképpen hasán ökolbe szorítja. E jelek arra mutatnak, hogy az anya szülni készül, régen ugyanis széken ülve szültek az asszonyok. A figura írásjeleit az alábbi jegyzetben magyarazzuk. A szöveg mai helyesírásunkkal így szól: *Ezeket a mamákat Úranyó a kis széken segíti.* Vagyis a szöveg és a szobor azt a vigaszt adja a szenvedő anyának, hogy őt kínútjain az Istenanya megsegíti. Egy másik szobrocsonka, a zengővári Vénusz, a rézkorból származik s a ménhír szobrok stílusában az is anyát ábrázol, aki gyermekét szoptatja (Okmánytár 15; 170m 73). A figura alkotója az anya arcát három, szög alakra képezte ki s azon csak a két nagy szemet (egyiptomi jelrendszer szerint Ma.k, régiesen Ma.t) és a köztük kiemelkedő orrot (AR) jelezte MAKAR, MATAR értelemben. Az asszony gyermekét (GYERMEK) tartja feltűnő nagyra méretezett kezével (KETE), szoknyája viszont hegyes szöveget alkot (egyiptomi SEPT), s annak közepén női voltát egy széles egyenes vágás (egyiptomi TA) jelzi. E szobor üzenete is a termékenység gondolkörbe tartozik és teljes szövege mai helyesírásunkkal így hangzik: *Máter gyermekét szoptatja.*(12)

Más típusú emlékek a napvallás körébe tartoznak, aminő például a Budakalászon előkerült, vörösre festett 9 cm magas és 11 cm hosszú agyagszekér (170m 79). Éppen olyan ez, mint a Mezopotámiában talált kő- és bronzkori apró szekerek, amelyek szintén istentiszteleti célokra szolgáltak. A tárgy szekér lévén, pusztá képével és vörös színével is idézi az égboltozaton szekéren- robogó Napistent, akit ebbeli minőségében Egyiptomban Szék-Úrnak (SEKER) neveztek és járműben széken ülve ábrázoltak. A budakalászi kocsi négy felső pereme megannyi ülőhelyet ábrázol (Szék), amihez hozzátéve a kerék alakjával írt Úr szót, ez az emlék is az Isten egyiptomi Székúr nevét varázsolja a rátekintő szemek elé négyszer egymás után. Az a kis érmecske viszont, amelyet nyakba függesztve viselt ókori tulajdonosa (Okmánytár 20; 170m 103), bűvös erejű talizmán lehetett, mert tulajdonosát az Isten védnöksége alá helyezte. Az érmecskére írt szöveg erről tanúskodik. Az egyenlőszárú kereszt egyiptomi hangértéke MAS, a kereszt szárai közé helyezett négy kis gömb AR.ok, az első nagy karika URA, eddig tehát Masarok Ura; a külső nagy karika is Úr s az érem felfüggesztésére szolgáló kis fül iS, együtt Őriz. A teljes szöveg tehát: *Magyarok Ura Őriz.*

Bronzkorból eredő sírból került elő az a kis méretű - 11 cm magas - kétfüles korsó (170m 95), amelyen már nem hieroglif jelek szerepelnek, hanem rovásbetűk, az effajta írás egyik legelső ismert Duna-medence-beli példánya. A

jeleket még dupla vonallal húzták meg (Okmánytár 21), amint ez Egyiptomban is szokásos volt s a tárgy régiségére utal. A két írásjelet egyszerű vonallal megrajzolva, két rovásbetű jelenik meg előttünk, a föníciai V és S. Korsórol lévén szó, e két betűt kétségtelenül ViS azaz *Víz* alakban kell hangzósítanunk. Ezt az olvasást megerősítik a betűk alá helyezett párhuzamos vonalak, ami a folyadék szokványos értelemhatározója. Találtunk még több kisebb jelentőségű rovásfeliratot is, de azok bemutatását nem tartjuk szükségesnek, mert van egy nagyobb bronzkori, szintén rovásjelekkel készített feliratunk, amely a világszenzációt elért tatárlaki leletek egyikén szerepel és csodálatosan szép magyar nyelven szól hozzánk. A következő fejezetünket ennek a páratlan rováslelteknek szenteljük. De az eddig bemutatott néhány szavas feljegyzésekből máris láthatjuk, hogy a köztörténetből és helynevekből leszűrt tanulság helytálló, vagyis a *Duna-medencében a Kr. e. III. és II. évezredben, a kő- és bronzkor idején magyar nyelven beszélő lakosság él.*

Egyesek bizonyára azzal az ellenvetéssel élnek hogy a Duna-medence kő-és bronzkori magyar népessége, ha volt is ilyen, idők múltán teljesen kipusztult, hiszen a barbár népvándorlások során, amikor az ún. indo-európaiak jöttek, a Duna vidék lakossága több ízben átcserelődött, úgyhogy Árpád és népének megjelenésekor az első magyar honfoglalókból már hírmondó sem lehetett. Ez is elsietett könnyelműen kimondott vélemény, aminek cáfolatával még majd foglalkozunk, de mármost kérdezzük, hogyan lehetséges a lakosság teljes átcserelődését feltételezni, amikor 1. a kő- és bronzkorban alkotott helynevek közül több mint kettőezer a mai napig használatban maradt; 2. amikor két fajta ókori írásunk - a hieroglif és vonalas - gyakorlati alkalmazásban volt a Duna-medencében a 17. századig, szakrális vonatkozásban (címerekben, szimbólumokban) egészen a mai napig; és 3. amikor a napvallás és a termékenység kultusz emlékei minden képzeletet felülmúló tömegben maradtak fenn. Ennyi emlékműanyag fennmaradása csak úgy lehetséges és csakis úgy képzelhető el, ha az országban mindig maradt - Erdélyben, Dunántúl és a Felvidéken - bőséges kő- és bronzkori magyar népesség, amely átszarmasztotta az utódokra.

De a bronzkor vége és a jelenkor között eltelt hosszú idő folyamán is vannak adataink az első honfoglalók továbbéléséről. A vaskorban pl. még mindig készítettek országunkban ménhír típusú tárgyakat, amelyek annyira jellemzők a bronzkori lakosságra. Ilyen a zsámbéki férfi Vénusz (Okmánytár 18; 170m 133), akinek az arcán csak a két szem és a nagy orr látható (MAKAR), de szája nincs. Egész megjelenése a termékenység gondolatot sugalmaz[z]a: mereven álló nemző sze[r]ve a hieroglif Te (olv. 25m 92 no.22), heréi KHERUI (25m 59 no.94), együtt *Tekerő*. Ugyancsak továbbra is készítettek a vaskorban miniatűr szekereket (170m 119), amelyek a Napistent kormányzó minőségében ábrázolják. Már a jelen időszámítás első századában vagyunk (a régészek megállapítása szerint), amikor Sopron megyében, Egyeden azt a remek kannát használták, amelynek oldalán készítői egyiptomi mitológiai jelenetet ábrázolt: a halál utáni külön ítéletet, amikor a halott lelke megjelenik Tóth Isten előtt, aki pálmalevelet tart a kezében és ara írja fel a halott meggyónt bűneit (170m 199.

Okmánytár 19). Az A.D. 7-8. század is nagy számban maradtak fenn olyan használati edények [edények], amelyek talpán mértani jelekből alakított gyári jelzések láthatók.

Minden későbbi korban keresztül a mai napig fennmaradt az ókori isten Makar (Magyar) neve és annak képírási formája, a talpán álló háromszögbe rajzolt három karika, a két szem és az orr jelzése (száj nélkül), ami teljesen a kőkorból eredő kökénydombi Oltárkő (170m 59) folytatása. Az ilyen szimbólumot a nép még nem régen is Isten szemének mondta s keresztény templomaink főbejárata felett is szokták ábrázolni (pl. a rédicsi templom bejárata felett, Zala megyében). Ezt a formát tükrözi a kolozsvári református templom híres ablaka és mások ugyanezt a szimbólumot figyelték meg egyes palóc házak homlokzatán (244m 240). Minden korból ismert a Napisten szimbólumaival ellátott korong alakú remek kulacs, ez a tipikus bronzkori forma, és megmaradt Erdély címerében a felkelő Nap, a Hold és a csillag képe, ami viszont az ókori Mezopotámiában gyakran látható isteni szimbólum. Folyton használtuk és használjuk ma is a Napisten (Ra) névvel alkotott üdvözlési formuláinkat (Jó reggelt=Jó Ra kelt) és a téli napfordulón, a Napisten újjászületésekor (december 25-én) a hagyományőrzők ma is olyan ébresztővel köszöntik a házak lakóit, melynek értelmét már nehezen fogjuk fel, de nyilvánvaló, hogy magyar mondatok. A csíki havasok székelyei a keresztény istenhez imádkozva öntudatlanul is régi formulákat ismételnék: "Üdvözlég Nap, Ég királynője, aki nekünk világosságot hozál, földünknek meleget adál. Áldott légy Nap, aki széjjeloszlatod a fekete felleget, kalászaikat megérleled. Légy dicsőítve Nap, aki megöntözöd vetéseinket, virágainkat felékesíted. Áldott légy Nap, Ég királynője üdvöz légy" (244m 339).

Régi napkultuszunk emléke fennmaradt az egyiptomi Tudós (Tóth) nevét viselő tatos (vagy táltos) papjaink révén az egész keresztény középkorban. E papok szimbóluma a napkorongot jelző kerek dob volt, azon "utaztak", madártollas ruhában jártak és "madár nyelven" (magyarul) érintkeztek az istennel.(13) A vele való beszélgetésük mindig fontos volt és körülményesen zajlott le: felmászta egy magas létrára, hogy lássa őket a Napisten: RA (a létra szó összecseng a Lát Ra kifejezéssel), - pontosan úgy, amint tették elődeik Egyiptomban, - és a beszélgetés után, leszállva a létráról, megmondták a jövőt. Az új magyar királynak, még Ferenc Józsefnek is, teljes díszben fel kellett lovagolnia koronázása után egy kiemelkedő dombra, hogy személyesen bemutatkozzék a magyarok istenének, a Napnak, tőle mintegy jóváhagyást, megerősítést kérve. (14)

Ezek a kiragadott általános és különleges adatok kellően érzékeltetik, hogy egy valóban hatalmas, napjainkig megmaradt - nem Árpád idejéből, hanem a kő- és bronzkorból eredő - tárgyi és szellemi örökség létezik a Duna-medencében a magyarság birtokában, amely bizonyítja, hogy az ősidőkben idevándorolt magyar lakosság nem pusztult el az idők viharában, hanem nagy tömegében helyben maradt, részese lett az Árpádi honfoglalásnak és a Szent Istváni államalapításnak. *Új történelmi tudatunkban ezért központi helyet kell biztosítanunk annak az igazságnak, hogy a magyar nép Kr. e. 3300-tól, ha ugyan*

már nem régibb idő óta, folyamatosan lakik a Duna-medencében.

A Duna-medence leghíresebb bronzkori írásos emléke: a tatárlaki három agyagtábla

Ez a három táblácska a Maros-völgyi Tatárlakán, Alsó-Fehér vármegyében, 1961-ben került napfényre. Tatárlaka jelenleg román fennhatóság alatt áll s Tartaria a neve. Ebben a faluban Nicolae Vlassa román régész egy aránylag kis terjedelmű - 240mX100m - törmelékdombot kutatott át, amikor egy sírgödörre bukkant. Annak mélyén, hamu alatt emberi csontmaradványokat talált. A csontok mellett feküdt 26 kis méretű kerámiai figura, két alabástrom szobor, kagylókból készített két karperec és három, írásjelekkel ellátott agyagtáblácska. A lelet anyagában tudományos szempontból ez a három tábla a legfontosabb s azok hamarosan a nemzetközi érdeklődés előterébe kerültek. Velük kapcsolatban a következő kérdésekre kerestek feleletet: 1. milyen célra szolgáltak a táblák; 2. mi van azokra írva és 3. milyen időből erednek.

A Maros-völgyi Tatárlakán felszínre került három agyagtábla egy ókori napvárta alkateleme volt. A korongon magyar nyelvű felirat szerepel.

A három tábla közül az egyik korong alakú, a másik kettő téglalap. A korong átmérője kb. 6 cm, a nagyobbik tábla hossza kb. 7.5 cm, a kisebbiké kb. 5 cm. Írásjelek a tábláknak csak az egyik oldalán vannak. A korongon és a nagyobbik

téglalapon még egy-egy lyuk is látható, mint vonatkozó ábráink mutatják. A leletet eddig N. Vlassa régészen kívül az arra felkért német, angol, olasz és amerikai szakemberek vizsgálták meg, de egyikük sem tudta megállapítani, hogy mire szolgáltak a táblák, sem azt, mi van azokra írva. A lelet koráról is nagyon eltérő véleményeket mondtak. Egyesek szerint a darabok Kr.e. 4100 körüli időből valók, mások viszont Kr.e. 2000-nél fiatalabb korúnak tartják őket. Akik a régebbi időre gondoltak, véleményüket az írásjelek külsejére alapozták, amely szerintük olyan, mint a Babilonban használt írásjeleké, az ékírásra való áttérés előtt. Ez a nézet azonban Hood professzor (U.S.A.) hozzászólása (245m) után végleg háttérbe szorult, mert ő világosan felismerte, hogy a táblákon nem mezopotámiai típusú képjelek, hanem vonalas azaz rovásjelek szerepelnek, aminők az Égei-szigetvilágban, közelebből Krétaszigetén voltak forgalomban a Kr.e. II. évezred közepe táján. Hood professzor azzal egészítette ki megállapítását, hogy bemutatta a Kréta-szigetén talált hasonló kis méretű táblácskákat, amelyek emberarcot ábrázolnak oldalnézetben. Ugyanő az alabástrom szobrokról kiderítette, hogy a Ciklád-szigetektől származnak, a karperecek kagylói pedig azonosak a Földközi-tengerben élő egy bizonyos fajta kagyló héjával, szóval hogy a tatárlaki lelet a párhuzamok többsége szerint nem a mezopotámiai kultúrkörbe tartozik, hanem a Földközi-tenger keleti öble körül virágzott kultúrába és nem lehet Kr. e. 2000-nél idősebb. Mindez igen lényeges és fontos észrevétel. Hood professzor szerint a táblákat helyben készítették, tehát nem kereskedők által behozott árucikk s rajtuk valóban írásjelek vannak. Mivel azonban ő ezeket a jeleket széles tudása ellenére sem tudta elolvasni, kétségbe vonta, hogy azok értelmes szöveget alkotnának. Szerinte a betűket egy írástudatlan ember karcolta a lapokra, valamilyen más szövegről leutánozva, hogy így bűvészkedésének nagyobb tekintélyt biztosítson. Pillanatnyilag tehát így áll a Maros-menti táblák tudományos vizsgálata, - vagyis a rejtély megoldatlan.(15)

E sorok írója szintén kíváncsi volt a tatárlaki táblákra s mihelyt jó másolatokhoz jutott, megvizsgálta azokat és a táblákkal kapcsolatos három alapvető kérdésre így válaszol. Arra, hogy milyen célra szolgáltak a táblák, az első sugalmazást a lelőhely neve, Tatárlaka szolgáltatja. Ez a név ugyanis semmi esetre sem keletkezhetett a tatár népnévből, hiába szerepel a név mai alakjában ez a szó, hiszen tatárok sohasem laktak a Duna-medencében, főleg nem a bronzkorban. A név inkább arra mutat, hogy a szóbanforgó helyen eredetileg egy tudós pap, egy "Tóthúr" lakott, aki - miként az egyiptomi Tóth is tette, - a Nap járását figyelte s számolta a napokat. Bizonyára róla nevezték el a lakot "Tóth úr lakának" s ebből alakult ki hangrendbe ugrással a mai Tat-ár-laka. Ezt a magyarázatot valószínűsíti az a körülmény is, hogy bronzkori földműves közösség ilyen kicsi, 240mX100m területen elképzelhetetlen; ekkora helyen csak egy magányos épület - egy napvárta - állhatott, amelyen szántó-vető parasztok helyett egy tudós csillagász tevékenykedett.

Észrevételünket, hogy a tatárlaki táblák a Nap járásának figyelésére szolgáltak, megerősíti az a további mozzanat, hogy rajtuk olyan állatok rajzai szerepelnek - rák és bak - amelyek az állatövben a Nap évi Járását jelző csillagképek jelei. Ezenfelül a két leggondosabban készített darabon egy-egy lyuk is látható, amin

keresztül az első napsugarak megjelenése a láthatáron jól észlelhető. A téglalap alakú tábla középpontjában, a lyuk karikája köré még a sugarakat is megrajzolták, ami a keleti gondolkodásban minden félreértést kizáróan a felkelő Nap érzékeltetésére szolgált. Mindehhez hozzávehetjük, hogy a már megtárgyalt krétai táblácskák is a Nap járásának megfigyelésére szolgáltak s azokon is van egy-egy lyuk. Végül pedig, ha rátekintünk a korong alakú táblára, azon a Napot ábrázoló lyuk (NAP) alatt egy hatalmas keresztet látunk (a rovás T jele), amit körülvesz a korong kör alakja (AR). Ezek az elemek együttesen már közérthetően mondják, hogy amivel szemben állunk, az egy NAP-T-ÁR, *Naptár*. E műszer megfelelő beállításával ugyanis megfigyelhető volt a "nyári napmegálló" (*solstitium*), amikor a Nap tizenegyszer egymás után (június 10-20) ugyanazon a helyen kel, ugyanabban az időben. Rögtön e jelenség lezajlása után, június 21-én, bekövetkezik a "nyárpont" amikor is a nagy égítést irányt változtat, visszafordul az egyenlítő felé s egyre később, egyre délebbre kel. A legcsekélyebb kétség sem fér tehát ahhoz, hogy a tatárlaki táblák egy napvárta (*solar observatory*) műszerei voltak és naptár készítésére szolgáltak.

Ha már megállapítottuk, hogy a Maros-menti Tatárlakán egy tudós ember lakott, aki ott egy nap vártát kezelte, sejthetjük, hogy ő olyasvalamit írhatott fel műszereire, ami a Nap járásának megfigyelésével kapcsolatos. Mi lehet az? A korongon látható írásjelek tipikus rovásjelek, amit bárki megállapíthat, ha már foglalkozott ilyesfajta régi írással. Az is megfigyelhető, hogy a szöveg írója igyekezett a betűket lehetőleg egymásba kapcsolni (egyberóni), azaz rejtélyes alakú figurákat szerkeszteni. Ha az összekapcsolt figurákat elemeikre szétbontjuk és a jeleket a maguk külön valóságában újra leírjuk (Okmánytár 22-24), kiderül, hogy azok legnagyobb része azonos a későbbi szkíta-hun-magyar időkben is alkalmazott egyszerű vonalú írásjelekkel. Ilyen egyezés áll fenn a J, K, L, N, NY, O (és ELE), P, R, T, V, Z és a 4-es, 5-ös és 10-es (5+5) sorszám esetében. A szövegben szereplő két piktografikus elem viszont - a kobra kígyó (RA) és a nyíl (S, ST) - egyiptomi örökségre utal. A kobra írja a mondat Rák szavát (a RA többes számban RA.k), a nyíl viszont az Isten szó eS elemét. Megjegyezzük még, hogy az alsó sor jobb szélén álló bonyolult összeróvás, mint az Okmánytárban elemezzük, egy értelemhatározó (Hónap jele) és az utána következő, balról álló egyberótt jelek olvasását segíti elő (Rák övön). Végül a forduló írásjelek (pl. N) öblét vizsgálva észrevesszük azt is, hogy a korong felső sorát balról jobbra haladva kell olvasni, az alsót pedig jobbról balra. Ha ezek után a szöveget szavakba tagoljuk és megfelelően hangzósítjuk, megoldódik a megoldhatatlannak látszó rejtély, mert a két soros felirat pontosan olvasható s így hangzik: *Ez irány elé jön Isten négy órákor (hónap jele:) Rák övön tíz telek után*. Vagyis a világszenzációt elért tatárlaki korongon nem ákombákom szerepel, amint Hood professzor vélte, hanem kitűnő magyar szöveg. A felirat értelméből egyúttal az is kiderül, hogy a Nap keltét figyelő, lyukkal is ellátott korong úgy volt betájolva, bizonyára egy fatok segítségével, hogy vele a nyári napmegállót lehessen észlelni, a június 10-től 20-ig terjedő időt, akkor kel ugyanis a Nap a tatárlaki délkörön pár perccel hajnali négy óra után.

A tatárlaki lelet nagyobbik négyszögletes tábláján ugyancsak rótt írásjelek

láthatók, amelyeket készítjük három rekeszben helyezt el. A bal oldali rekeszben lévő jeleket az idő már nagyon elmosta s azok különben is annyira képszerűek, hogy jelentésüket megállapítani nem tudjuk. A középső rekesz jelei azonban felismerhetők. Ott középpontban a sugarakkal ábrázolt felkelő Nap (A NAP) látható s közvetlenül mellette jobbra értelemhatározója, egy hosszú farkú egér (AZ EGÉR és "Az Ég ura"). Ezután a bal felső sorba írt T-jelet olvassuk (iT), majd az alatta lévő rák képét (A RÁK), azután a felső jobb sarokban a három K-ból alakított KUR jelet (erre olv. 187m 57), végül lent a szamar képének IA jelentését (199m E-7; 25m 60 no. 23). A középső rekeszben e szerint ez áll: *A Nap (az Ég ura) itt a Rákkor jön.* A harmadik rekeszben elhelyezett írásjelek felülről lefelé, oszloponként olvasva így folytatják a mondatot: aN-aP-Su-Ka.aR Lu.K-U.Ba, *A napsugár lyukába.* Vagyis a téglalap alakú műszer szintén a nyári napmegálló megfigyelésére szolgált.

A harmadik és legkisebb tatárlaki táblán nincs lyuk, központi figurája egy kecskebak. A műszer alkotója nem tévedésből rajzolt az állatnak öt lábat, hanem így akarta érzékeltetni, hogy az is az állatöv egyik figurája s a Napra vonatkozik. A Napisten szent száma ugyanis a régi-keleti mitológiában az 5-ös, amely az összezsengés alapján az Égen utazó titokzatos személyt *Utas* néven nevezi meg. Ez a táblácska a téli napfordulót (december 25) jelzi, ami akkoriban a Bakcsillagkép havában zajlott le, ha már a nyárpont a Rákba esett. Magyarországon az égbolt decemberben általában borult, a Nap sugarait nem lehet észlelni, nyilván ezért nincs naplyuk ezen a táblán.

A hátralévő utolsó kérdésre, hogy ti. mikor használták ezt a nagy tudást feltételező tatárlaki naptárt, az első útmutatást az eszköz alakjából nyerjük. Mint a megelőző fejezetek egyikében említettük, Európa nyugati részeiben, ahol a kultúra a Duna-tájé mögött mintegy 150-200 évvel elmaradt, a bronzkor idején a Nap járását még nem a tatárlakihoz hasonló apró műszerekkel figyelték, hanem a nehézkesebb megalitikus eljárással. Ez abból állt, hogy köralakban óriási kőtömböket helyeztek el s azokat egy központi elhelyezésű kő segítségével a megfigyelendő napkelték (időpontok) szerint tájolták. Ilyen szerkezetű volt az angliai Stonehengén felállított napvárta is. Megalitikus szerkezetű megfigyelő állomást azonban Kr.e. 1500 után már Nyugat-Európában sem készítettek, mert akkorra már ott is megtanulták a Nap járásának modernebb eszközökkel való figyelését. A Duna-medencében megalitikus szerkezetű csillagvizsgáló eddigi ismereteink szerint sohasem működött. Az oda betelepült népesség ugyanis a Nap járását kezdettől fogva egy kisebb méretű, egyetlen kőtömb segítségével figyelte, melynek felső részét vízszintesre lecsiszolták és a sima lapra bekarcolták az állatövet s aztán az így elkészített eszközt egy kiemelkedő helyen elhelyezve a megfelelő csillagidőre betájolták. Ilyen egyetlen kőtömbbel működő nap várta állt fenn Erdélyben, a Csíksomlyó feletti Somló-hegyen (Okmánytár 25), melynek neve éppen a régi napvárta emlékét őrzi, jelentése ugyanis Szemelő-hegy, vagyis "néző hely". A csíki Somló-hegyen használt eszköz egy dob alakú kőtömb, tetején koncentrikus körökkel, a belső két kör köze az állat, övnek megfelelően tizenkét egyenlő részre van osztva. E rendkívül becses és ritka emlék szerencsére nem pusztult el, de csak most jövünk rá, hogy tulajdonképpen

mire is szolgált és hogy Európában páratlanul álló ókori tudományos műszer, amely Kr. e. 1800-1750 között lehetett használatban.(16) A csillagvizsgáló műszerek történeti fejlődése arra figyelmeztet bennünket, hogy a tatárlaki eszközök *ideje* jó száz esztendővel megelőzhette a nyugateurópai megalitikus állomások beszüntetését, a Kr.e. 1500. évet, de fiatalabb kell legyen a csíksomlyói naptárkőnél. E feltételeknek a Kr. e. 1650 körüli idő felel meg a legjobban. Az írásjelek alakja, technikája és fönicei meg Egei-tengeri ábécéje szintén erre az időre mutat.

Van azonban egy más módszerünk is, melynek segítségével a táblák használati idejét pontosabban meg tudjuk állapítani: az, amit a Krétaszigeti napvárta műszereinek vizsgálatakor már megmagyaráztunk. Ez a módszer a naptár szövegében kifejezésre jutó csillagidőt veszi figyelembe és azt számítja át jelenlegi időmértékünkre. A korong szavai szerint ugyanis abban az időben a nyári napforduló a Rák-csillag havának tizenegyedik napján kezdődött. Következőleg 21-én fejeződött be s Rák 22-én a Nap elérkezett a nyárponthoz, visszafelé fordulva pályáján. Más forrásból viszont azt tudjuk, hogy Kr. e. 128-ban a Nap precessziója miatt a nyárpont már a Rák-csillag belépőjére, Rák 1-re esett. A két időpont között a különbség 21 nap. Ennyi időnek megfelelő precesszióval, azaz 21X72-1512 évvel korábban volt tehát a tatárlaki naptár használatban, mint Kr. e. 128. A két számot összeadva, Kr. e. 1640-et kapunk (1512+128-1640). Ez az idő teljesen megfelel a mellékkörülményekből megállapított használati időnek.

Vizsgálatainkat [Vizsgálatainkat] abban összegezhetjük, hogy a tatárlaki agyagtáblák rendkívül súlyos tárgyi bizonyítékot szolgáltatnak ahhoz a főbenjáró megállapításhoz, hogy a Duna-medencében a Kr. e. II. évezred közepén már régóta laknak magyar ajkú népek.(17)

Az ókori Magyarország szerepe Közép-Európa első feltárásában

A Duna-medence kő- és bronzkori magyar lakossága nem maradt teljes egészében véglegesen a Kárpátok koszorúza hazában, hanem onnan idők múltán tekintélyes részlegei felkerekedtek és átköltöztek Európa beljebb eső tájaira. A távozó részek egyik nagyobb hulláma a Duna két partján nyugat felé haladt és népeiséget adott a mai Ausztriának és Németország déli részeinek. Egy másik távozó nagyobb csoport, amint az ország nyugati kapuján kilépett, észak felé vette útját és az Elba, Odera, Visztula folyók által öntözött sík vidéken terült szét. Talán ez a terület volt a ködbevesző Tóthon (*Teuthonia*), melynek "teuthoni" lakói lettek utóbb Germánia legősibb és legértékesebb népi rétege. A Visztulától keletre eső mai lengyel területnek első lakossága szintén a Duna-medencéből származott és lakóföldét Mazúriának, Mazúrkának, azaz Magyar Kőnek és Magyar Földnek nevezték. Ez a név a lengyelek esetében is az ő legrégebbi etnikai rétegük megjelölésére szolgál. Az újabb vizsgálatok szerint a Balti-tenger mentén kialakult Est-Hon (Esthonia = Észtország) is figyelemre méltó lakosságot kapott a dunai népfellegből. Mindezek a tájak a magyar népeiséggel együtt természetesen azt a tudást is megkapták, amit ma kő- és bronzkori magas kultúra néven foglalunk össze.

Mi a magyarázata annak, hogy a Duna-medence ókori magyar népeiségenek

ilyen nagy szerepe volt Közép-Európa benépesítésében és kulturális feltárásában? A régészek szerint a magyarázatot elsősorban a medence földrajzi fekvése szolgáltatja. Ez a táj ugyanis a Duna völgye révén közvetlen kapcsolatban állt a Régi Kelet hatalmas kultúrközpontjaival s a népesség valamint a kultúra ezen az útvonalon juthatott el a legkönnyebben és leggyorsabban Közép-Európa belső tájaira. A Duna völgyének összekötő szerepét Közép-Európa és Kelet között a hegyrajzi viszonyok is érthetővé teszik, amelyek ezt az útvonalat szinte kényszerítő erővel írták elő vándornak és kereskedőnek egyaránt.(18) Volt azonban egy más nyomós ok is. A Duna-medence kedvező éghajlata, kitűnő termőtalaja, vizekben való nagy bősége és ércekből gazdagsága hatalmas vonzóerőt gyakorolt a keletiekre már a legrégebbi koroktól kezdve. Ezek a kedvező adottságok ugyanis lehetővé tették, hogy a bevándorlók itt ne csak fenntarthassák régibb hazájukból magukkal hozott kultúrájukat, hanem azt továbbfejleszthessék. Említettük, hogy itt alakult ki Európában az öntözéstől független mezőgazdálkodás, ez a "dunai típusú" földművelés, ami nagy exportcikk Kr. e. 3000 után.(19) Duna-medence európai vezetőszerpét előmozdította végül az is, hogy területén alakultak ki a kontinens első ércfejtő, ércolvasztó és fémfeldolgozó üzemei, Európa első nagyipari bázisa és itt állt rendelkezésre a begyakorolt személyzet: a bányászok, tűzmesterek, kovácsok és ötvösök tömege, egyszóval itt volt a technikai tudás központja. Érthető, ha Európában akkoriban mindenki a magyaroktól igyekezett tanulni.(20)

A történettudomány nem-magyar művelői hangsúlyozzák a Dunamedence kétezer éven át tartó kimagasló szerepét Közép-Európa civilizálásában. Erre szükség is van, mert sok kézikönyvben még mindig az a téves tanítás olvasható, hogy Közép-Európa tájait a nyugati részek civilizálták.(21) A magyar tudósoknak ennél egy lépéssel tovább kell menniök és rá kell mutatniok arra az igen lényeges mozzanatra, hogy a középeurópai első magas kultúra kialakítói és hordozói magyarul beszélő emberek voltak.(22)

A KELETI IRÁNYBÓL ÉRKEZŐ TURÁNI NÉPHULLÁMOK

A turáni haza kiürítésének körülményei

A nagy szemita győzelmek után, a Kr. e. I. évezredben a Régi Keleten csak a Kaspi-Oxus térségben, a Turáni Alföldön lakó magyar nyelvű tömbök maradtak épségben, amelyek Kr. e. 1500-tól kezdve árják és kusok keveredéséből jöttek létre és társadalmi-politikai szervezetük szkíta, hun és egyéb neveken volt ismert. E turáni népek gazdasági és politikai hatalma Nagy-Ázsia értékesebb részeire is kiterjedt és jelentős turáni gyarmatok alakultak ki több tájon, mint pl. az Altai-hegység lábainál, ahol aranyat bányászó szkíták éltek. Ezek a gyarmatok a Kr. e. 4. és 3. században álltak fejlődésük tetőpontján, de azután kínai, majd mongol és türk népek megújuló támadásai alatt fokozatosan összeomlottak. A gyarmati népesség visszafelé özönlése a Kr. e. 2. században már nagyobb méreteket öltött s az A.D. 6. században a gyarmatok után maga a turáni törzsterület is elveszett.

Mi történt Nagy-Ázsiában, hogy onnan a népesség egyszerre csak mint valami felbolygatott hangyabolyból mindenfelé megindult? E hatalmas népmozgás indító okát legtöbbször az éghajlati viszonyok megváltozásában látják. A vizsgálatok szerint ugyanaz a sivatagosodási folyamat, amely Kr. e. 2000 táján már elindította onnan az első nagy kivándorlási hullámot, meggyorsult s újabb nagy területeket tett az emberi életre alkalmatlanná. Ennek során alakult ki a Gobi-sivatag, a világ egyik legnagyobb kiterjedésű kő- és homoksivatagja, Ázsia Szaharája. Ott a júliusi hőmérséklet meghaladja a 60 fok Celsiusot, a legalacsonyabb decemberi hőmérséklet viszont mínusz 45 fok. Ilyen körülmények között ezen a területen kihalt a növényi és állatvilág s onnan az embernek is menekülnie kellett. A Gobi-sivatag kialakulása lenne tehát annak az évszázadokig tartó hatalmas népvándorlásnak az elindítója, amelynek nyugatra tartó hullámai a jelen időszámítás első századaiban Turki (Türki) néven lettek ismertté.(23)

A turáni népek turániakkal való első nagy összeütközései a jelen időszámítás 6. századában játszódtak le. 552-ben a turkok kicsavarták a keleti hunok kezéből a hatalmat és Zungáriától keletre, a Bálkai-tó (Bál Földi tó) és az Orkhon (Urak Hona) vidékét saját fennhatóságuk alá helyezték, megalkotva így Orkhon székhellyel az első nagy Turkesztán államot. Nemsokára ezután elfoglalták a Tarim-medencét is, majd szövetkeztek a Sasanida Perzsa Birodalommal, két tűz közé fogták az Oxus mentén visszamaradt hunokat, államukat lerombolták, országukat elfoglalták és az Oxus vidékétől a Tarim-medencéig érő hatalmas tájból Nyugati Turkesztán néven egy második nagy türk államot alkottak 565-ben. A turáni haza ekkor végleg elveszett. Akik kellő időben nem menekültek el a katasztrófa elől, azoknak turkizálás lett a sorsuk. Akik viszont időben eltávoztak, mint a nyugati szkíták és az európai hunok, azok az ázsiai népek nyomása következtében Kelet-Európából mindinkább nyugat felé sodródtak és rendszerint behatoltak a Duna-medencébe is. Az Ázsiában lezajló drámai eseményeket, főleg a szkíták és hunok kivándorlását, megfelelő adatok hiányában csak hézagosan ismeri tudományunk. A két Turkesztán kialakulásának (552 és 565) roppant fontos népi és politikai következményeit és egész Kelet-Európára kiható

fontosságát is csak újabban látják a tudósok.(24)

Szkíta törzsek beköltözése a Duna-medencébe

Körülbelül ugyanakkor, amikor megszűnt az árja fajú magyar törzsek beáramlása a Duna-medencébe a Balkán-folyosón át, elkezdődött a turáni népek bevándorlása a Kárpátok keleti hágóin és szorosain keresztül. Az első nagyobb turáni hullám a szkítákat sodorta az országba, akiket a szarmaták szorítottak ki az Al-Duna és Don közötti megelőző hazájukból. Az elől haladó szkíta écek, a Herodotos említette Agathyrsi, már Kr. e. 550 táján a Maros felső vizeinél vannak, magas hegyek között és főleg arany ércek iránt érdeklődtek; nevük magyar értelmű: Hegyet Őrző. Röviddel utóbb a szkíták az ország beljebb eső részeiben is megjelentek, a Küküllő és az Olt völgyében, valamint a Mezőségen, ötven évvel első felbukkanásuk után birtokukban van már a Nagyalföld Baja és Szeged felett elterülő nagyobbik része is. Ezek a területek, különösen az Alföld és a Székelyföld az ő bejövetelükig csak gyér lakossággal rendelkeztek és csak ekkor jutottak sűrűbb népességhez. Kisebb szkíta rajok eljutottak a Vág, Nyitra és a Garam vidékére. A kilőtt nyílhegyek tanúsága szerint pedig megszállták a Dráva mentét és a Száva felső völgyét is.(25) Mint főleg állattenyésztő és kézműves nép, nem zavarták sem az Erdélyi-medencében, sem Dunántúl a földműves magyarok telepeit, bejövetelük tehát nem járt együtt a régibb idő óta itt élő lakosság elűzésével.

Az európai szkíták Kr. e. 400 táján nagyjából azon a területen állomásoztak, amelyet térképünkön fogazott vonal kerít be. A pontokkal jelzett helyeken jelentősebb szkíta régészeti anyagot, főleg nyílhegyeket találtak.

A magyar régészek 1939-ig nyolcvanöt nagyobb szkíta temetkezési helyet ismertek fel az országban (155m 108), ami bőséges szkíta népesség jelenlétéről tanúskodik. Az egész szkíta világ legkimagaslóbb kincsei éppen Magyarországon kerültek elő s ezek között a tápiószent-mártoni és zöldhalompusztai két pompás aranyszarvas foglalja el a főhelyet; mindkettő fejedelmi sírból került elő. E leletek arra mutatnak, hogy a szkíták királyi törzse is Magyarországon szállt meg, vagyis a Kr. e. 6.-5. század fordulóján ide tevődött át az egész szkíta társadalom kormányzati központja. Nagy tömegük elmúlhatatlan bizonyítéka, hogy a mai magyar nép egy meglehetősen zárt csoportja, a székelyek, megőrizte szkíta származási tudatát, Székely nevét és geometrikus jelekből álló ősi írását.

Tehát nem "egynéhány" szkíta érkezett a történelmi Magyarország területére, mint egyes külföldi munkákban olvashatjuk, hanem "sok": a keleteurópai szkíták többsége, az uralkodó törzssel egyetemben, úgyhogy Kr. e. 500 és Kr. e. 300 között már a szkíták alkották az ország harmadik leghatalmasabb népcsoportját, a Dunántúl szervezkedő Estiek és az Erdélyi-medencében csoportosuló Keletiek mellett.

René Grousset, az eurázsiai steppevilág történetének francia kutatója terjedelmes munkájában ama nézetének ad kifejezést, hogy az európai szkíták tulajdonképpen csak egy vékony társadalmi réteg lehettek, akik a többséget alkotó, árja fajú cimмерek (Szemurak) felett uralkodtak, akiket még Cimmeriában igáztak le.(26) Grousset észrevételének talán nagyobb jelentőséget kell tulajdonítani, mint egy odavetett megjegyzésnek, mert ezáltal válik érthetővé az a lényeges mozzanat, hogy a szkíta néven Magyarországra jött népességben a kus emberfajta, vagyis a turániak sötét arcú összetevő eleme csak kis szerepet játszott. Szóval, hogy a szkíta hullám valójában inkább árja jellegű volt, semmint kus. Ezen a módon érthető meg az is, hogy azok a magyarországi folyónevek, amelyek szkíta települési területre esnek, szerkezetükben és szókincsükben cimmeri típusúak, vagyis a Dana-Bor, Tana-Is, Danu-Bis mintájára készültek. Ilyen a Tisza Ti-Bis (Hon Vize) neve, a Tala-Bor, a Bor-Sava és tőlük eredhet az Alföld neve is: Puszta, azaz Fűs-Ta (Pus-Ta). A szkíta lakóövezetben a turániak Kus neve is szerepel, de éppen a mondott ok miatt sokkal kevesebb alkalommal. Ilyen eredetű fontos helynevünk tulajdonképpen csak egy van: Kassa.

Azzal, hogy a cimmer-szkíták betelepédtek Erdélybe és a Nagyalföldre, majd utóbb a Felvidékre és a Dráva-Száva mentére, ők lettek az első turáni nép, amely a korábbi időkben érkezett úri (árja) népelemekkel minden oldalról bensőséges érintkezésbe került. Központi elhelyezkedésük, tömegük, gyors közlekedési eszközeik (ló, szekér) és fegyverük (íj, nyíl) révén a kissé nehézkesen mozgó földműves lakosság fölé kerekedtek és politikai befolyásukat az egész medencében érvényesíteni tudták. Az ország régibb magyar lakosságával létrejött szoros kapcsolataik révén megindult a sokféle magyar nyelvű törzs egy nemzetté való összeolvadása. Ezt a tényt megfigyelték a régészek is, akik szerint: "A szkíták egyáltalán nem irtották ki az őslakosságot, hanem a pusztai népek gazdasági és társadalmi rendjének megfelelően, azokat uralmuk alá vetették és velük előbb-utóbb összeolvadtak, ami természetesen kultúrájuk részbeni megváltozását vonta maga után" (170m 137 sk). A szkíták uralma alatt tehát nemcsak nem fogyott a Duna-medence lakossága, hanem éppen gyarapodott és először bontakozott ki e tájon főbb körvonalaiiban a magyarul beszélő törzsek nemzeti egysége és a mindnyájukat összefogó árja-turáni magyar állam képe.(27)

Amidőn a keleteurópai cimmer-szkíták odahagyták Dnyeper-menti szép hazájukat, nem mindnyájan vonultak át a Duna-medencébe és telepedtek le az ott élő magyar törzsek közé. Jelentős részük a Kárpátok északi íve felett haladt el, azután bekanyarodott a Visztula, Odera és Elba völgyébe s így eljutott a Mazúri, Tóthoni és Esthoni magyar törzsek közé. Egy másik részük viszont, amely eredetileg a Duna-medencében szállt meg a Duna nagy kanyarjánál, a keletről jövő újabb népektől való félelmében elköltözött a Rajna, Szajna és Loire folyók

lapályaira, ahol szintén a korábban odatelepedett úr törzsek tömbjeibe ütközött és velük keveredett. Úgy látszik tehát, hogy mindenütt ugyanaz a történet ismétlődött meg. Mivel az egymással keveredő európai úr törzsek és turániak egyformán Keletről származtak és magyarul beszéltek, valamennyiük közös neve a Keleti név lett, ami a nyugati forrásokban Kelti, Kelta alakot öltött. E fordulattal egyidejűleg a korábban használt Szkíta és Úr nevek háttérbe szorultak, majd eltűntek. Ha a szkíták eltűntek mintha "valamilyen mély kút elnyelte volna őket", - mondják a történetírók - és helyettük "mintha Égből pottyantak volna le" hirtelenül megjelentek a Keleti nevet viselők, akkor a kelták nem lehettek új nép Európában (eredetüket nem is tudták megállapítani), hanem mindössze az történt, hogy a régi lakosság keveredve az újjal, olyan nevet vett fel, amely mindnyájukra illett. A Kr. e. 5. és 4. században már egész Európában mindenütt Keletinek (Keltának) nevezik magukat a magyar ajkú népek.

Magyarország területén eddig 590 "kelta" telephelyet fedeztek fel, amivel ez az ország Közép-Európa egyik legsűrűbben lakott területének tűnik fel (ld. 66m térképét). Különösen sokan éltek a Kisalföldön, Pest megyében, Tolnában és a Dráva mentén. Sikerült azt is megállapítani, miként hívták egyik-másik törzsüket. E nevek tanulságosak, mert kiderül belőlük, hogy Kelta név alatt valóban régi magyar törzseket kell értenünk. A Kisalföldön megszállt törzsük pl. az AN-AR-TES, *Hon úr törzse* nevet viselte, melynek tagjai a név értelme szerint egy helyi fejedelem (Honúr) alattvalói voltak. Tudjuk róluk, hogy később valamilyen okból átvándoroltak Erdély szélére. Fejér megye területén az OS-ERIA-TES, egy másik *ős árja törzs* lakott; Tolnában a HER-CUNIA-TES, az *Úr honi törzs*; a mai Budapest táján viszont, a Duna vize mellett az ERA-VIS-KI nevéek, akik nevében ismét megtaláljuk az Árja részleget, *Víz szavunkat* és a lakóterület értelmű *Kő szavunkat*, mintegy *Víz mentén lévő föld urai* értelemben. Ezek a vízmentiek Kr. e. 70 körül a Dunakanyarból felkerekedtek és Fejér megyébe mentek lakni.

Az árja és turáni elemek Duna-medencében való teljes összeolvadását és egy magyar nyelvű egységes nemzet kialakulását a Római Birodalom akadályozta meg. A rómaiak ugyanis az itáliai és galliai (etruszk és kelta) keretek szétszűzése és népi öntudatuk megsemmisítése után betörték a Duna-medencébe is, birtokba vették a Dunántúlt és az Erdélyi-medencét, három részre tagolva ekként az ott összefonódni készülő magyar társadalmat. Ezzel kapcsolatban felmerül a kérdés, vajon Róma szerepe a Duna-medencében is olyan pusztító jellegű volt, mint Itáliában, Galliában, Britanniában és Észak-Afrikában? Más szóval, megszakadt-e a Duna-medencében a magyar népek csiszolt kőkör és bronzkor óta tartó folytonossága ?

A római uralom néprajzi és politikai hatása

Időszámításunk előtt az 1. század végén a Római Birodalom már a Földközi-tenger egész környékére kiterjesztette hatalmát és szükségesnek érezte, hogy törzsterülete (Itália) biztonsága érdekében a Duna-medencében is létesítsen védelmi berendezéseket.(28) Ez irányban első lépésként Kr. e. 35-ben a Száva vonaláig toltá előre határait és katonai táborát állított fel a Kulpa-Száva összefolyásánál lévő Sziszeken (Siscia). Röviddel ezután Tiberius generális

elindult a feljebb eső vidék, a Dunántúl meghódítására. Egykorú feljegyzések szerint évekig tartó kemény harcokra volt szükség, hogy a rómaiak behatolhassanak a tájba (Kr. e. 12-Kr. e. 9). A helybeli lakosság azonban a változásba nem nyugodott bele és A.D. 6 és 9 között a rómaiak kiűzésére felkelést támasztott. E felkelést a rómaiak az ő "Pannon-háborújuknak" nevezték, a legnagyobbak, amit Hannibál óta viseltek. Dunántúl tényleges birtokbavétele még közel fél századig tartó erőfeszítést igényelt és tetemes véráldozatok után 54-ben fejeződött be. A rómaiak ekkor elérték a Duna vonalát északon és keleten és Dunántúl egész területe felett megszerezték a katonai és politikai uralmat. A területet Pannóniának nevezték el és még a század végén római tartománnyá tették.

Az újonnan szerzett tartományban a rómaiak legfőbb gondja az volt, hogy katonai támaszpontokat létesítsenek birodalmuk védelmére. E végből légiókat állítottak fel a fontosabb harcászati pontokon, nevezetesen a Fertő-tó északi sarkánál Carnuntumban (ma: Petronell), a Duna könyökénél Aquincumban (Óbuda körül), a Dráva és a Duna összefolyása előtt Mursaban (ma: Eszék) és más helyeken. Ezeket a támaszpontokat minden időben járható, egyenesen haladó utakkal kötötték össze és az úthálózatot bekapcsolták a római törzsterület katonai szertáraihoz vezető hadi utakba. A Dunántúl nyugati szélén haladó főútvonal Carnuntumból indult ki s a Fertő déli részén lévő Scarbantiát (Sopront) érintve, Savariába (Szombathelyre) vezetett, onnan a Dráván át Poetoviába és elvégződött az itáliai Aquileában. A másik főútvonal Dunántúl keleti részében haladt, kiindult a Duna-menti táborokból és a mai Székesfehérvár és Pécs környékén át a Száván túli Sziszekbe vezetett. Az útvonalakat megerősített falvak, karban tartó üzemek és katonai berendezések szegélyezték. A rómaiak dunántúli védőbástyájukat mintegy négyszáz évig birtokolták s csak a hunok közeledtére adták fel 409 és 433 között.

A rómaiak pannóniai uralmából az érdekel bennünket, mi történt ott a magyar ajkú népeccsel. Ezzel kapcsolatban első észrevételünk az, hogy a római hódítás katonai jellegű volt és az maradt mindvégig. A római helytartók közt szerencsére nem akadt olyan népirtó és pusztító egyéniség, mint Cézár volt Galliában, így a hódítással nem járt együtt a helybeli lakosság tömeges lemészárlása, a vezető réteg kiirtása, sem latin nyelvű idegen népesség betelepítése. A katonai telepektől és hadi utaktól távolabb eső helyeken az idegenek jelenléte az A.D. 2. századig alig volt észlelhető. Megmaradt a régi törzsi szervezet, meg az arra felépült közigazgatás, mindössze a kulcsállásokba kerültek római parancsnokok. De ez a szokás is hamarosan megszűnt és a közigazgatási vezetők újra a törzsek előkelőiből kerültek ki (63m 66). A Duna vonalát őrző légiók és útbiztosító alakulatok javarészt szintén a helybeli lakosság szolgáltatta, ideértve a parancsnokokat is. Ami pedig a legfontosabb volt, a rómaiak az ősi vallást, a nemzetiség akkori legfőbb biztosítékát nem szüntették be. A római isteneknek Pannóniában nem jutott különösebb szerep, úgyhogy kulturális téren is mindennek a folytonossága állapítható meg (63m 77; 269m 19). Ezeket a tényeket figyelembe véve, a római uralom néprajzi és kulturális hatását a szakemberek szinte a semmivel veszik egyenlőnek.(29)

Közelebbről nézve a magyarság sorsát, nemcsak arra kell rámutatnunk, hogy mi nem következett be a római uralom alatt Dunántúl, hanem arra is, hogy az elfoglalt területen a magyar élet továbbra is megfigyelhető a latin fedőréteg alatt. A Pannónia országnév például nem latin eredetű név, hanem két magyar szó, a Pan és a Hon összekapcsolódásából keletkezett. A Hon szóval nincs problémánk, az jól érthető, ha tudjuk, hogy a H-hang az összetételben szabályszerűen változott N-né, azaz belesimult a megelőző, nagyobb nyomatékkal kiejtett hangba. A Pan szóról viszont Herodotostól tudjuk, hogy Egyiptom nyolcadik istenét jelentette s a Régi Keleten sok helynév összetevő eleme volt. Hazai magyar kutatóink viszont megállapították, hogy Dunántúl népe Pán néven tisztelte az Égben (Fenn) lakó istenét (63m 76). Eszerint a Pannon (Pan-Hon) országnév jelentése annyi, mint az Égben lakó Isten országa, a "Napország" egy újabb változata. A rómaiak Pannóniát utóbb kettéosztották és keleti feléből Valeria néven külön tartományt szerveztek, bizonyára abból a megfontolásból, hogy a két katonai főútvonal ne ugyanazon parancsnok hatáskörébe tartozzék. Ez a Valéria név sem latin, hanem a Balaton környékén sűrűn szereplő Bál isten (Bál úr) nevének lágyított alakja: Val-Er. A római kor városnevei közül ismerjük a mai Győr Arrabona nevét, amelynek latin részét (Bona) a középkorban a magyar Jó szóval írták, mert a város neve akkoriban Ja-Uri-Nu(m) volt, a Jó Úri Nő, vagyis az árja (Ar-Jó) istennő védelme alá helyezett város. A mai Százhalombatta neve, Mat-Ri-Ka szintén az őslakosság nyelvéből eredt: Magyarai Kő, azaz Magyar lakóhely értelemben. Az Aquileába vezető főútvonal óvására emelt déli őrhely neve Po-Et-Ovio sem érthető latinul, ellenben magyarul igen: ez volt a Fő-Út-Óvója. Szombathely római kori Savaria nevében szintén a Napisten neve szerepel (olv. 53m Savitra, Savarna), kinek tiszteletére a városban hatalmas templomot építettek. A mai Szombathely nevében is a Szemisten neve észlelhető, akit a római korban leginkább Mit-Ra néven emlegettek, melynek Mat és Ra eleme a Föld Urát jelenti.(30)

Egyes előkelő pannóniai magyarok magas állami hivatalok vezetői lettek s akadt közöttük akiből római császár lett. Pannóniai eredetű római császár volt Had-Ri-An-Us (117-138), Sev-Er-Us (193-211), Aur-Eli-An-Us (270-275) és bizonyára még mások is (175m 363 sk), talán pl. Val-Eri-An-Us (253-260). Ha e császárok trónneveit közelebbről megnézzük, megtaláljuk bennük a fejedelem értelmű régi magyar szavak valamelyikét, nevezetesen a Honős szavunkat a szokásos H-nélküli formájában (An-Us), vagy az Úrös szavunkat (Er-Us) és így megértjük az annyira latinnak képzelt neveket. Hadrianus: Hadúr-Honős; Aure-lianus: Úrél-Honős; Severus: Nap-Úrös. Utóbbi császár Saváriától kapta trónnevét, ott kiáltották ki császárrá (134m 26). Valerianus, a Bál-Uri-Honős, neve szerint kelet-pannóniai lehetett. Az egykori ószónyi (Bri-getio) római tábor helyén végzett ásatások során előkerült Aurelianus Antonius császár (213-217) ezüst lapra vert mellképe, amelyet a szakértők egy helyi művésznek tulajdonítanak (170m 216 sk). Nagy a valószínűsége e feltételezésnek, mert a császár mellén, a válltól majdnem övig, egy H-betű alakú jelvény látható, két alsó végén egy-egy kör alakú lemezzel. Ezek a jelek a magyar rovásírásban hangokat jelölnek: a H-forma a rovás egyik fajta R-hangját, vagyis az Úr, Ár szótagot írja, a karika pedig az ELI hangcsoportot. Ezek az elemek egybeolvasva az AR-ELI, Aureli szót, vagyis a

császár trónnevét mondják, Elő Isten azaz király értelemben, ami az őshazai magyar uralkodók egyik szokványos címe volt. Ezeken a magyar nyomokon nem csodálkozhatunk, hiszen a Római Birodalom politikai és katonai súlypontja a 3. és 4. században már nem Rómában, hanem Pannóniában és Illyriában volt; akkoriban ezek a tartományok, illetőleg azok lakosai adták a tudást, a katonaságot, a kormányzókat és a császárokat, meg a "római" virtust. A birodalom törzsterülete ekkor már kimerült emberanyagában, lezüllött a közigazgatásában, társadalmában pedig erkölcsi fertőbe zuhant. A dunántúli magyar törzsek segítsége nélkül a Római Birodalom régen összeomlott volna, mint ahogy össze is omlott Pannónia felszabadulásával.

A rómaiak Pannónián kívül a Duna-medence keleti harmadát is uralmuk alá vetették. E terület felett a spanyol származású Traján császár (98-117) szerezte meg az uralmat, személyesen vezetett két hadjárata során (101 és 105), igen nehéz harcok árán. A római uralom itt észak és nyugat felé a Szamos illetve a Tisza folyók mocsárvilágig ért, keletre a nagy hegyek lábáig. A tartomány neve Dácia lett. Másfél száz év múlva, 271-ben ezt a szerzeményüket azonban már elvesztették s akkor a római csapatokat onnan visszavonták a Duna vonala mögé, a Balkánra. Mivel a római uralom az Erdélyi-medencében csak ilyen rövid ideig tartott, történetére távolról sem rendelkezünk annyi adattal, mint Pannóniára. Annyit azonban mégis tudunk, hogy az ország utolsó független királya Dece-Bál volt, neve szerint Bál isten társa (Társaság), tehát szokásos keleti magyar uralkodói címet viselt. Értjük a tartomány Dácia nevét is: Társország. Azt is tudjuk, hogy ez az ország a római uralom alatt is megmaradt "Napországnak", közigazgatási központja a Napisten nevet viselő Szamos (Szemes) folyó mentén épült Napoca (ma: Kolozsvár) volt, első szótagjában a Nap, másodikban a Kő (ország) értelmű magyar szóval. Itt is a határok őrzése volt a főfeladat és az őrhelyeket a mocsarak közti átjárók előtt építették fel. Ezt a célt szolgálta például a legjobban ismert Sár-Misegeth-Usa, azaz Sár-Mezőket-Őrző tábor is.

Az ókori Magyarország területéből a rómaiak sohasem tudták uralmuk alá vetni a Kárpátok északi hegykoszorújába ágyazott folyóvölgyeket, sem az azok előterében lévő sík vidéket, a Nagyalföldet. Marcus Aurelus császár (161-180) foglalkozott ugyan e tájak meghódításának gondolatával, de ilyen kockázatos vállalkozásra a birodalomnak akkoriban már nem volt elegendő ereje. A magyar törzsek tehát a Dunántúl és az Erdélyi-medence között tölcészerűen felnyúló területen az egész római uralom ideje alatt függetlenségben éltek, a népi és kulturális folytonosság ezen a területen sem szakadt meg. Mindent összevetve, a rómaiak uralma a Duna-medencében nagyobb kár nélkül múlt el, mindössze azt a fájdalmas negatívumot hagyta maga után, hogy az ókori magyar népet ezen a tájon három részre tagolta és megakadályozta a szkíta idők óta folyamatban lévő nemzetté alakulást, illetőleg azt félezer évvel késleltette, nehezebb időkbe helyezve át megvalósítását. Az ország területi egyesítése és a nemzetépítő munka folytatása így lett a következő magyar néphullám világhírű vezérének, Attila királynak feladata.

Attila király az egységes dunai állameszme megfogalmazója

1. A hunok kilétéről, akik a Duna-medencében a római uralomnak véget vetettek és ott a magyar nyelvű népek szabadságát és függetlenségét helyreállították, e munka első kötetében részletesen szoltunk. A második kötetben pedig, a kusok tárgyalásakor, földrajzi és faji eredetüket közelebbről is megvilágítottuk. Tengernyi adattal, köztük több írott okmánnyal igazoltuk, hogy ez a nép magyar ajkú volt és a Turáni Alföldről származott. Mindezek megismétlésére tehát nincs szükség. De a hunok nevéhez, nevezetesen Attila királyhoz fűződő politikai elgondolást itt kell megtárgyalnunk.

A hunok bejövetele idején Nyugat- és Közép-Európa új néprajzi helyzete nagy körvonalaiiban már kialakult, a germán törzsek pedig már-már a Fekete-tengerbe ömlő Donig kezdtek terjeszkedni. Amíg nyugat felől a latin-germán nyomás nehezedett a dunai magyar törzsekre, ugyanakkor megjelent a keleti veszély is, amelyet a türk néven összefoglalt népek testesítettek meg, akik viszont a turáni magyarok ázsiai lakóhelyeit fenyegették. A hun vezetőség ezt a magyar népekre veszélyes új világpolitikai helyzetet csírájában felismerte és meghozta a keserű elhatározást: feladta katasztrófa előtt álló turáni hazáját és a nép jelentős részével nyugat felé útra kelt. Tervük az lehetett, hogy a kisebbnek vélt latin-germán erőket Kelet-Európából visszaszorítják és egyesülnek a Duna-medencébe már korábban betelepült magyar törzsekkel, egy erős, független dunai hunmagyar államot alkotva. A hunok elgondolása egész Európa politikai felépítését érintette és kivitelezésében három ütem észlelhető. Az első ütemben a hunok sikeresen visszanyomták a germán törzseket és elfoglalták a Fekete-tengertől a Kárpátok ívéig terjedő földet. Ennek körülményeit s a gótok menekülését korábban már előadtuk. A hun politikai elgondolás második ütemében a Duna-medence felszabadítása következett.

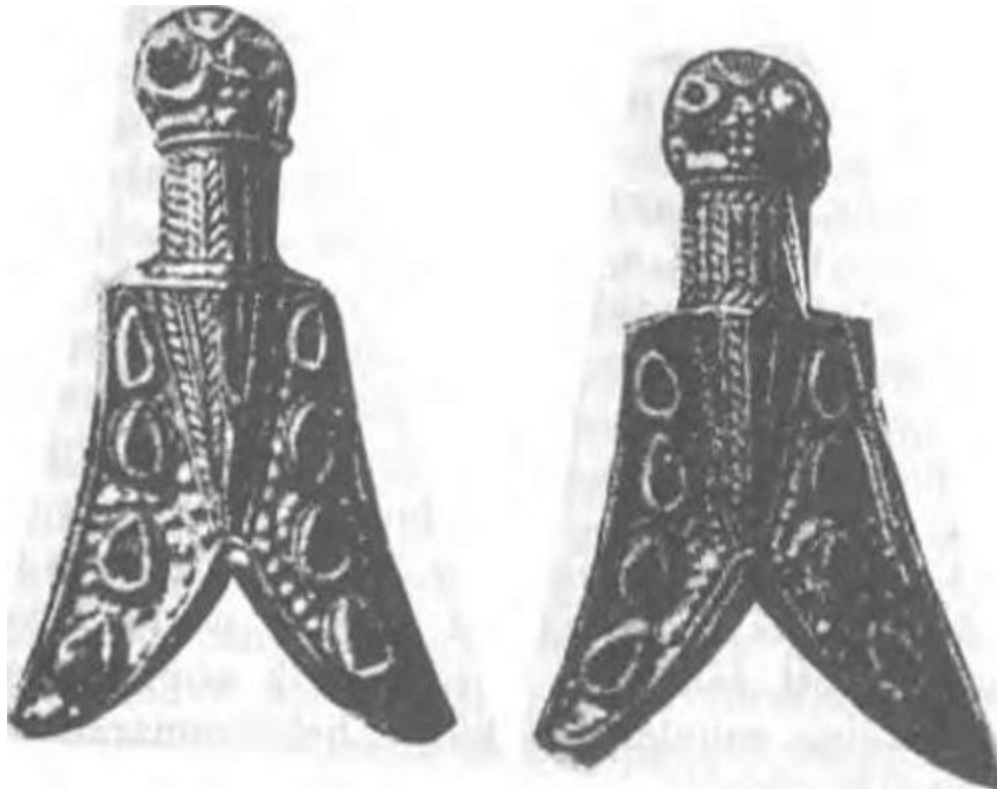
A Duna-medencébe, Magyarország területére, az Al-Duna mentén hatoltak be és mindenütt a rokon törzsekkel kerestek megegyezést. Legelőbb, 341-ben, a Duna-Tisza közén lakó juhászokkal (Jazigokkal) léptek fegyverbarátságra. Utána az erdélyi szkíták maradványaival, a szikírekkel vagy szkírekkel egyeztek meg, majd pedig a Kárpátok északi völgyeinek lakóival, a Karpodárokkal (Kárpát-urakkal), akik nevét a források már a római uralom idején említik (14m 216). 409-ben a rómaiakkal egyeztek meg s megkapták tőlük a Dunántúl keleti felében lévő Valéria tartományt, 433-ban pedig szabályszerű szerződéssel a Dunántúl másik felét, Pannóniát is. Úgy látszik, az ország maradék részének birtokbavétele is békés úton ment végbe, mert harcokról sehol sem hallunk. Mivel így az egész Duna-medence békés úton került hun fennhatóság alá, a régóta ott lakó magyar ajkú árja és turáni (szkíta) törzseknek bántódásuk nem esett: egyiküknek sem kellett elhagynia az országot. Ezt olvassuk az Erdélyben lakókról, a Duna-Tisza közén lakó törzsekről és ugyanezt a dunántúliakról, akikről az egyik szakemberünk így nyilatkozik: "Minthogy békés formában, szerződészerűen került hun kézre, római (kori) lakosságának nem kellett attól félnie, hogy kemény sors várja így mindazok... helyükön maradtak, sőt közülük nem egy készségesen felajánlotta szolgálatát a Róma-barát hun fejedelemnek" (146m 126). Az őslakosság tehát az egész országban békében élt új ura alatt (65m 104, 106). A Duna-medence területének egy országgá való összefogása és minden ott lakó

törzsnek egységes uralom alatt nemzetté egyesítése most lett valósággá a történelem folyamán először. Az egység intézményes megvalósítása jórésztben Attila király (432-453) nevéhez fűződik, ezért őt tekintjük a Duna-medence földrajzi egységének első felismerőjének, az egységes dunai állameszme megfogalmazójának és gyakorlati kivitelezőjének. Olyan politikai gondolat ez, amely azóta is irányítója a magyar nemzet politikai magatartásának. Éppen ezért Attila királyban az európai magyar történet egyik legragyogóbb alakját tiszteljük.

Amikor a hunok odahagyták régi hazájukat és az Oxus mentéről átvonultak Kelet-Európába, útközben nyilván nagyobb tömböket szakítottak ki az arrafelé tartózkodó árja fajú magyar népekből, akik területén áthaladtak, nevezetesen a Kaspi-tó déli oldalán és a Kaukázusban a magyar és méda nevékből, az északi oldalon pedig a hátramaradt turáni szkítákból. Miután a Duna-medencében talált egyéb magyar nyelvű törzsekkel is egyesültek, a "Huni" (Hun) név olyan összetételű társadalom megjelölője lett, amelyben az akkori Duna-vidéki, keleteurópai és középázsiai magyar törzsek mindkét faji árnyalata és minden nagyobb népi csoportja képviselve volt. Az egykorú források nem zavarják tehát össze a dolgokat, amikor a magyarországi hunokról szólva, a lakosság részeit nemcsak hun néven emlegetik, hanem szkíta, cimveri és magyar néven is. S ha végül a Hun-név került előtérbe, ezt a nevet a régibb lakosság is magáénak vallhatta és elfogadhatta, hiszen mindnyájan ugyanabban a "Hon"-ban laktak és egyformán "honi"-k (hunik) voltak, mint ahogy korábban "keletiek".

Attila királyt Est urának, Esthon urának, azaz nyugati ország urának címezték, akárcsak régen az egyiptomi fáraókat. Ezt a címet minden bizonnyal a Régi Keletről származó helybeli árja magyarok adták neki. Ugyanők lehettek azok, akik a király pajzsára az ő különleges ismertető jeleként madarat festettek s ezt a madarat Asturnak (Est úr) olvasták (167m I 263, v.ö. 152). Ugyanezt a trónnevet ismétli a királlyal kapcsolatban emlegetett ostor is (Ost-or-Est úr), ami szintén egyiptomi kultúrorökség, hiszen a fáraók is ostort tartottak egyik kezükben uralkodói címük jelzésére. A király udvarában tartózkodó idegen követek sehogysem értették ezt a magyar nyelvi alapon keletkezett keleti szimbólikát, a szavak összecsengésére felépített írást és gondolkodást és egészen félremagyarázták. Azt a mesét hozták forgalomba, hogy Attila királyt a Mindenható arra szemelte ki, hogy a germán és latin népeket bűneik halmazáért megbüntesse s ezért nevezték "Isten ostorának" (flagellum Dei). A hunok jelvényei közt aranyból készített méheket is találtak. A méh szó összekapcsolva viselőjének úr voltával, az illető személyét Méh-ar-nak, Maharnak, azaz Magyarnak írta. A méh is egyiptomi királyi jelvény volt, akárcsak az ostor és a madár, s a fáraók trónnevük írásakor ősidők óta szerepeltették. Az egyiptomi királynék ékszerei közt is szerepeltek aranyméhek, egyikük hagyatékában hármat is találtak (129m IV 136 sk). A méh-jelvény régi-keleti eredete és a Duna-medencében való használata hozzásegít bennünket Herodotos már említett zavaros feljegyzésének megértéséhez, amely szerint az Al-Duna felett elterülő országba a "méhek sokasága" miatt nem lehet behatolni. Az előadott és eddig csak mendemondának tekintett dolgok tehát nagyon is jól érthetőek, ha felismerjük a keleti gondolkodást és kifejezési módot. A hun szimbólumok egy

újabb őstörténeti forráscsoportot alkotnak, amely sokrétűen bizonyítja Attila király magyar voltát, következésképpen azt, hogy az ország alatta is *magyar* ország maradt.

Méhet ábrázoló hun biztostűk aranyból

Attila politikai elgondolásában harmadik lépésnek szánta a Kelet-, Közép- és Nyugat-Európában élő összes magyar származású törzsek felszabadítását a germán s római iga alól. Miként befejezte Magyarország megalkotását az egész földrajzi táj politikai egyesítésével, akként remélte, befejezheti Európa-I-et [Európáét] is az egész kontinens politikai egyesítésével. Uralmát keletre a Donig, északra a Balti-tengerig sikeresen kiterjesztette s errefelé mindazt a területet egybefogta, amelyen a magyar nyelvű népek a korábbi évezredek idején szétterültek. E helyzetnek megfelelően magát a "Pontiak, Ister- vidékiek, Uraliak és Tót urak urának" címezte. Nyugat-Európában azonban az ő idejében már eléggé megszilárdult a latin-germán-frank világ, megváltozott öntudatú népekkel. Ilyen körülmények között az egyesítés nem volt úgy megoldható, mint a Duna-medencében, ahol szerződésekkel békés úton el lehetett végezni a felszabadítás munkáját. Nyugati vonatkozásban fegyveres fellépésre, harcokra volt szükség. Attila fegyverei el is jutottak az Atlanti-óceánig, gondolatokat ébresztettek mindenfelé, de az egyesült római-germán hadak felett a franciaországi Trója (Troyes) mellett, Mauriacumnál, 451-ben nem tudott döntő győzelmet aratni. Ezért Attila király Európa politikai egyesítését feladta. Gondolata azonban - az egységes Európa - mind a mai napig fennmaradt és minden igazán messzenéző európai államférfinak ideálja lett. Mi büszkén mutathatunk rá, hogy az európai egység gondolata is egy magyar ember agyában született meg és az tett

megvalósítására legelőször lépéseket. Attila tehát nemcsak nagy magyar király volt, hanem egyúttal a legnagyobb európai királyok közt foglal helyet. Emlékének gyalázása a nyugateurópai történettudomány legnagyobb szégyene, amely e messzetekintő államférfiből, kiváló katonai géniusból szörnyeteget faragott és ma is a barbár prototípusaként mutogatja. Ha ő latin vagy germán ember lett volna, bezzeg az édig magasztalnék, miként teszik a tömeggyilkos Cézárral, a rabló Nagy Károllyal, meg az Európát rombadöntő Napoleonnal.

A Duna-medencebeli első egységes magyar állam az egyesítő nagy király váratlan halála (453) után felbomlott. Az enyészet okát a történelem bűvárai abban látják, hogy a király, miután 445-ben egyeduralkodó lett, a honősökből és honurakból (helybeli fejedelmekből) alakított Tanácsot mellőzte és háború és béke dolgában egymaga határozott, önkényes eljárása megzavarta a régibb országlakókkal fennálló jóviszonyát, a szerződésekben lefektetett rendet és alkotmányt, s a mellőzöttek körében elégedetlenséget keltett. Miután a vezető emberek jelentékeny része elhidegült tőle, a magyar törzsek elégedetlenkedését a germánok kihasználta és intrikáikkal a király halála után polgárháborút idéztek fel. E belső összeütközések során Attila nemzetsége és hun hívei elvesztették vezető szerepüket, mire az élve maradt Attila-fiúk népes kíséretükkel együtt odahagyták a Duna-medencét és visszalovagoltak Don felé eső régibb hazájukba. Nem kell azonban azt gondolni, hogy a hunok mind egy szálig elmentek volna. Tulajdonképpen csak a fejedelem nemzetsége távozott, de a közemberek nagy tömege továbbra is helyben maradt.(31) Nem távoztak el az országból azok a néprészek sem, amelyek oda még a hunok előtt érkeztek, hiszen nekik semmi okuk sem volt a távozásra; ellenkezőleg, minden érdekük a helybenmaradást kívánta. Ittmaradt az Attila-fiúk oldalán küzdő székelyek egyik köteléke is, a krimhildi csatából megmenekült 3,000 lovas és egy ismeretlen helyen fekvő mezőségre (Chigla Mezeje) vonult vissza, ott várta Csaba királyfi visszatérését. Az azonban igaz, hogy a királyi család távozása és a központi hatalom megszűnése után az ország minden régi törzscsoportja visszavette korábbi függetlenségét és így visszaesett a Duna-medence az apró fejedelemségek korába, a helyzet minden veszélyes következményével együtt. Éppen ezért az éles látású Csaba királyfi, Attila legkisebb fia, mihelyt megérkezett a Fekete-tenger közelében lévő régi hazába, "azonnal hírverésbe kezdett, hogy (a fejedelmi hunok) mindnyájan térjenek vissza Pannóniába és álljanak bosszút a németeken" (167m I 162). Halálos ágyán esküvel kötelezte népét, hogy mihelyt erőre kapnak, mindnyájan visszatérnek Magyarországra és helyreállítják a régi államot (17m 108).

2. A történettudomány egyes nyugati művelői úgy tanítják, hogy Attila király halála után a Duna-medencében germán uralom következett és szóra sem érdemesítik az ott lakó úr törzseket. A legnagyobb germán néprésznek a *gepidákat* mondják, akik a hunok idején a Tisza felső vidékén laktak, de onnan 472 táján Erdélybe is átszivárogtak. Germán törzseknek mondják a *longobárdokat* is, akik viszont 527 táján a Dunántúl nyugati részeibe nyomultak be. Hogy a gepidák germán törzsek lettek volna, nem állítható határozottan. A gepida temetőkből előkerült csontvázakról ugyanis kiderült, hogy azok átlagos

koponyaindex (85.2%-ban) a 78.56-os indexcsoportba tartozik, ami nem kimondottan a hosszúfejűek típusa. Hátrahagyott régészeti leleteik sem különböznek a hunok és magyarok régészeti emlékeitől, pl. meglepően sok közöttük a méhet ábrázoló, sajátosan hun-magyar biztostű, amely viselőjének népi hovatarozását, magyar voltát mondja. Amennyire a fennmaradt nyelvtörödékekből tehető valamelyes következtetés a gepidák kilétére, ezek az emlékek inkább ragozó jellegű nyelvet tükröznek, semmint analitikusat vagy hajlítotat. A gepidákat egyes források Gebidana Thiuda néven említik, ami az ikerhangok alapján magyarul Kapitány Törzse lehet. Az sem hagyható figyelmen kívül, hogy a gepidák halálos ellenségei voltak az ország nyugati széleire betelepített igazi germánoknak, a longobárdoknak. Mindebből az a benyomás nyerhető, hogy a hunok után szereplő gepidákat elhamarkodva sorolják a germán törzsek közé.(32) Leszámítva tehát a Dunántúl nyugati részeire beszállingózott longobárdokat, a Duna-medencében a népesség többsége a Hun Birodalom bukása után is árja és turáni magyar maradt s tulajdonképpen csak a hunok Nagyalföldön bírt szálláshelyei ritkultak meg. Száz év elteltével azonban, 567-ben, a hunok őseik esküjéhez híven visszatértek az országba. Ezeket a törzseket a források általában "visszatérő hunoknak" mondják, tehát pontosan utalnak népi és történelmi személyazonosságukra. A visszatérő hunok, akik más néven avarok (Obari, Avari) az egész Duna-medencét birtokba vették, a Bécsi-medencével együtt. Jövetelük hírére a longobárdok tanácsosnak tartották a veszedelmes szomszédságból elköltözni, ezért 569-ben asszonyaikkal és gyermekeikkel felkerekedtek és átmentek Itáliába, ahol Lombardi néven folytatták életüket s idővel olaszokká lettek. A visszatérő hunok a hazában maradt régibb magyar nyelvű lakossággal egyesülve 570-ben aztán helyreállították Attila birodalmát Bécstől a Donig. E birodalom utóbb a Kárpátokon kívül eső részeit feladta és államát a történelmi Magyarország területén több mint kétszáz esztendeig (803-ig) fenntartotta.(33)

A germánok majdnem ugyanolyan gyűlölettel viseltettek az avarokkal szemben, mint megelőzőleg a hunokkal szemben, úgyhogy amikor Nagy Károly megszervezte őket, sorozatos támadásokat intéztek az avar magyarok ellen és szétrombolták államukat. Ami azonban a németeket elsősorban érdekelte, az főleg az irigyelt avar kincsek megszerzése volt, melyeket tulajdonosaik sáncokkal körülvett udvarhelyeikben (váraikban) őriztek. A németek egyik ilyen rablásuk alkalmával "harminc szekeret megtöltő aranyat és drágaságot" szedtek el tőlük. Az egykorú források megörökítették Nagy Károly pénzéhségét, feljegyezve róla: "Elszedte az összes pénzt és a hosszú idők folyamán összegyűjtött kincseket. A frankok (németek) emberemlékezete óta nem viseltek olyan háborút, amelyben ennyire meggazdagodtak és ennyi kincset szereztek volna" (163m idézete a kútfőkől). Ha igaz, hogy a németek szegények voltak és az avarok fosztogatásából gazdagokká lettek, akkor ezek a "visszatérő hunok" mégsem lehettek az a barbár nép, amelynek a német krónikások és történetírók őket lefestik. Hiszen nekik, az állítólagos barbároknak, szekérszámra állt rendelkezésükre az, ami a műveltnek tartott nyugatiaknak nem volt!

A német krónikások szerint Nagy Károly az avarok lakóhelyeit sorozatos

razziáival pusztaságokká változtatta, a népet pedig eltörölte a föld színéről. Ezzel szemben a magyar történetírás már régebben megállapította és újabban friss adatokkal is igazolta, hogy az "avar pusztaságok" és hasonló nagyhangú feljegyzések nem veendőik mai értelemben. "Pusztaság" akkoriban ugyanis füves térséget jelentett, nem pedig elhagyott, elpusztított tájat. Az avarok éppúgy nem hagyták el a Duna-medencét, mint megelőzőleg a hunok, és nem pusztultak el a napvallású úr törzsek sem Nagy Károly rablóhadjáratai során (117m 9, 15, 17; 63m 119, 125, 129; 168m 33). Adataink vannak ugyanis arra, hogy az avarok saját nevükön, saját politikai szervezetükben, maguk választotta fejedelmek alatt éltek az országban az egész 9. század folyamán. Ilyen adatokat ismerünk 805-ből, 811-től, 822-ből és 871-ből. Helybenmaradásuk és további ittlétük tehát nem kétséges. Az azonban igaz, hogy a Duna-medencében élő sokféle magyar néprésznek most már másodízben tették tönkre közös államát és a szétdarabolás következtében fennmaradásuk veszélybe került. Ilyen körülmények között a történelmi fonalat vette fel Árpád vezér, Attila leszármazója, amidőn 896-ban bevezette az országba a magyar népek utolsó nagyobb hullámát és helyreállította ősei politikai művét.

Néprajzi és politikai viszonyok a Duna-medencében Árpád fejedelem jövetelekor

1. Csak kevés közvetlen adatunk van arra, hogy milyen volt a néprajzi helyzet a Duna-medencében Árpád fejedelem beérkezésekor. Zavarja tisztánlátásunkat az is, hogy amit e tekintetben a nyelvészek állítanak, történészeink hevesen cáfolják. Nyelvészeink szerint Árpád fejedelem jövetelekor a Duna-medencében a lakosság többsége szláv volt, maradéka pedig türk, vagyis magyar lakosság akkoriban itt még nem létezett volna. Szlávnak könyvelik el mindazokat, akik földműveléssel foglalkoztak és letelepült életmódot folytattak (ezeket mi kő- és bronzkorból eredő árja fajú magyaroknak ismertük meg), türknek pedig a pusztákon sátorozó szkíta, hun és avar maradványokat (akiket mi turáni eredetű magyaroknak tartunk). Ez a szláv és türk népesség - folytatják a nyelvészek - hat vagy nyolc csoportra szétagolva, saját fejedelmei alatt élt. Elképzelésüket jórészt Anonymus krónikájára alapítják, amely hírt ad az itt talált fejedelmekről s azokat nevükön is említi népükkel együtt. A mi nyelvészeink ezeket a fejedelmeket is szlávnak illetve türknek tartják. Szláv eredetű lett volna a bihari *Ménmarót* és a nyitrai *Zubur*, a négy másik pedig türk eredetű, de már elszlávosodott, nevezetesen a Maros alatt uralkodó *Glád*, a székelyföldi *Gelu*, az ungvári *Loborci* és a titeli *Salán*. Nyelvészeink tudása szerint a Duna-medencébe érkező Árpád vezér sem volt magyar, hanem türk, talán nem is tudott magyarul és eltörökösödés útján haladó népet hozott magával. Mindez természetesen csak feltételezés, amit még senki sem bizonyított be kézzelfoghatóan, de amit mégis úgy szoktak feltüntetni, mintha megállapított és bebizonyított tény volna.

A nyelvészek felfogásával szemben a történészek óvással éltek és rámutattak a vázolt elgondolás logikai zökkenőire. Mert hogyan jöhetett létre szláv és türk népességű országban, újabb türk elemek hozzákeveredésével egy olyan nép, amely végül mégsem szlávul, se nem türkül, hanem e két nyelvtől teljesen eltérő nyelven, *magyarul* beszélt? Valahol hát mégiscsak kellett lenni magyaroknak

ebben az országban, méghozzá sokan kellettek legyenek, ha az ő nyelvük lett az országban a főnyelv. Hol voltak hát a magyarok, kérdik a historikusok. A nyelvészek az ellenvetésre így igazították ki tételüket: Árpádék eredetileg valóban török fajú nép voltak, de valahol a Volga mellett finnugor népelemeket (magyarokat) igaztak le, azokba aztán beolvadtak és így a honfoglalás idején már nem törökül, hanem magyarul beszéltek, bár vezetőik még Szent István idejében is két nyelvűek voltak. Ezek a türk vezetésű finnugorok (magyarok) - így ment tovább a fejtegetés - a Duna-medencében leigázták az ott élő szláv és türk népességet és felettük mint egy kis létszámú arisztokrácia kemény kézzel uralkodtak. Ha ez valóban így történt volna, kérdik megint a történészek, hogyan lehetséges, hogy mégsem a vékony arisztokrácia, a törpe kisebbség olvadt be a nagy többségbe, hanem a túlnyomó többségű szláv és türk népesség a kisebbségben lévő magyarba, az általános törvényszerűség ellenére? Kniezsa István nyelvészünk erre meg merte mondani, hogy hát a valóságban a magyarok voltak túlnyomó többségben, a szlávok pedig kisebbségben. Olyannyira kisebbségben, hogy tulajdonképpen csak a hegyvidék és az alföldi tájak érintkezési zónájában laktak, ahol a földművelésre legalkalmasabb földek terültek el. Török fajú lakosságunk pedig - mondja Kniezsa - nem volt, hiszen török helynévanyagunk, ami jelenlétükről tanúskodna, egyáltalában nincs. A történészek azt is megállapították, hogy a szlávok többsége csak a 16. és 17. századi török háborúk és a 18. századi osztrák telepítések folytán került a Duna-medencébe, tehát ezek sem lehettek a honfoglalás idején az országunkban élt SCLAUUI leszármazói, akikben nyelvészeink szlávokat látnak. Hová lettek akkor a honfoglaláskori és szlávnak minősített népelemek? Beolvadtak a magyarságba, válaszolják a nyelvészek, mert amikor az addig "nomád" magyarok a 10. században letelepedtek és áttértek ők is a földművelésre, benyomultak a szlávok lakta zónákba és ott felszívták az idegen népeket. Igen ám, de a források szerint a Sclauui nemcsak a mondott földműves zónákban éltek, hanem az országban szinte mindenütt, nevezetesen az egész Alföldön, viszont az Árpádi magyarok közt is voltak már földművelők. Talán a Sclauui mégsem azonosíthatók a szlávokkal? Nem, nem, - mondják a nyelvészek, a magyarországi Sclauui még nem voltak igazi szlávok, hanem csak "ó-szlávok", de az ő *nevüket* vették át a 19. században azok, akiket ma szlávoknak nevezünk...

A nyelvészek tételeit nemcsak a történészek faragták le szinte a nulláig, hanem az a Melich János nyelvész-professzor is, aki megelőzőleg a szlavofil irányzatú magyar nyelvész-iskola vezetője volt, de aki aztán szembefordult saját korábbi megállapításaival. Ez a tudós ugyanis utolsó jelentős dolgozatában (134m) újra átvizsgálta az Anonymus által megőrzött honfoglaláskori fejedelmi névsort és megállapította, hogy az addig szláv eredetűnek tartott Ménmarót és Glád fejedelem "született magyarok" voltak, magyarok, akik az Árpád-féle honfoglalás *előtt* a Duna-medencében éltek és a többi helybeli kiskirály is "jól tudott magyarul", szintén az Árpád-féle honfoglalás *előtt*. Világos ebből, hogy Árpád és népe érkezése idején már régóta nagy tömegű magyar nyelvű nép élt a Duna-medencében. A régészek is közbeszóltak és kiderítették az addig szlávnak tartott honfoglalás előtti nagy temetőkről, hogy azok tulajdonképpen "nagy magyar temetők" voltak. Az úgynevezett késői avarokról pedig, akik 670 körül jöttek az

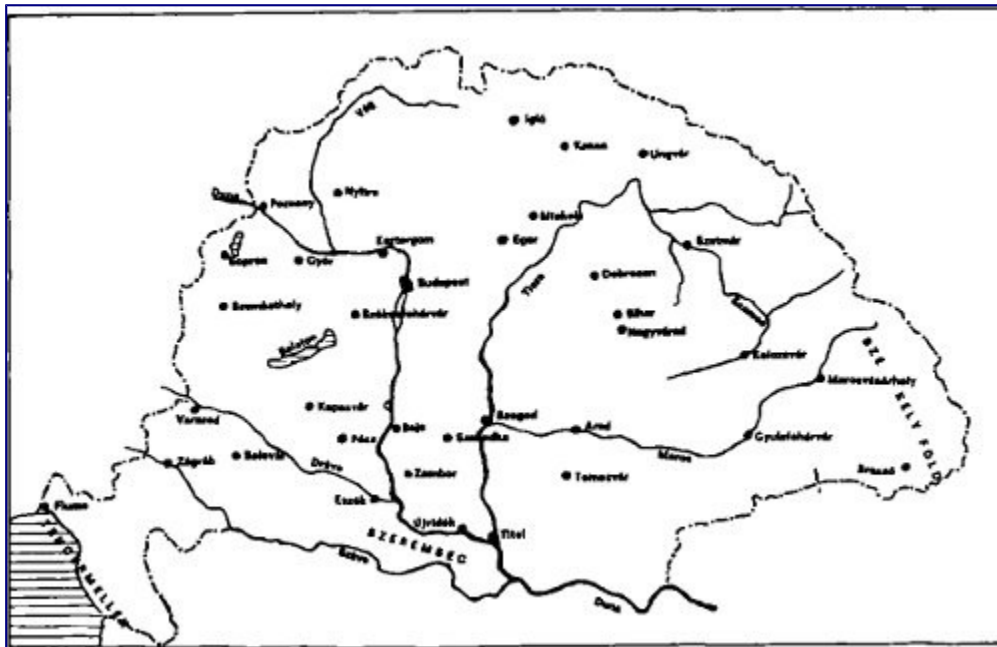
országba nagy tömeggel, szintén kimutatták, hogy magyarok voltak és magyar honfoglalást végeztek Árpád előtt. Végül mi magunk, a Régi Kelet vallási viszonyainak ismeretében megállapítottuk, hogy az addig idegennek vélt Ra, Kel, Szem, Est, Bál, Mén és hasonló összetételű hely- és népneveink magyar nevek, melyek a Kr. e. évezredekben használt vallási szókincsünkben erednek és felismertük a Hetés, Pilis, Szerém, Arad, Hont stb. területneveink eredetét is, melyekkel szemben a nyelvészek teljesen tehetetlenek voltak. Észrevettük végül, hogy a Duna-medencébe érkező turáni népség - szkíták, hunok, avarok - nem török nyelvű népség voltak, stb. Egyszóval lépésről-lépésre kiderült, hogy mindazok a népelemek, amelyek az országban a 9. század második felében, Árpádék jövetelének előestéjén észlelhetők, nem szlávok és nem törökök, hanem magyarul beszélő árja és kus népelemek voltak. Mindezek következtében a szlavofil irányzatú nyelvészek által megrajzolt honfoglaláskori néprajzi képet mint helyt nem álló, téves elképzelést elejtettük.

2. Mi volt tehát a tényleges helyzet, amikor Árpád vezér övéivel együtt a történeti Magyarország területén megjelent? Anonymus elbeszélése szerint akkor az ország keleti harmadában *Ménmarót* fejedelem uralkodott. Hatalmi központja Bihar vára volt, népségének nagyobb része pedig a Szamos lapályán élt. Ez a fejedelem Melich János vizsgálata szerint született magyar ember volt. Szerintünk is az kellett legyen, amit nevének összetevő elemeiből is látunk. A név első eleme ugyanis, a Mén szó, értelmére nézve azonos Csödör szavunkkal, ami férfire vonatkoztatva erős hímet jelent. Anonymus is ebben az értelemben magyarázza a dolgot, megjegyezve hogy a fejedelemnek sok "barátnője" volt (plures habebat arnicas, 167m I 49), azaz keleti szokás szerint háremet tartott udvarában. Azt is mondja Anonymus, hogy Ménmarót fejedelem székhelyét, Bihar várát, Byc-Or várnak, vagyis a Bika-úr várának nevezték, ami a Mén rokonkifejezése. Mi viszont tudjuk, hogy a Mén-név ősrégi magyar trónnév, melynek használata visszanyúlik az egyiptomi időkbe. Egyiptomban ugyanis a thébai királyok mindig Mén-királyok voltak, kezdve a két Egyiptomot egyesítő Mén-őssel, ideértve Tutenkámént (Tu-dónk-a-Mén) és más ismert nagyságokat. Azon az útvonalon is több helyen Mén királyok uralkodtak és Mén-helyneveket alkottak, amelyen a régi-keleti magyarok Európába vonultak. Egy Minotaurus (Mén Útúrós) uralkodott pl. Kréta szigetén, Orcho-Men-Os helynév létezett Görögországban, Cézár idejében Mén-Pik (Mén-fiak) laktak Gallia egyik területén s Anglia trónján még a keresztény középkorban is Tudor (Csödör) nevű királyok ültek. Mindezt látva, teljesen elfogadhatatlan az az ötlet, hogy ezt a Mén-nevet Anonymus találta volna ki és ő illesztette volna az eredetileg csak Marót nevet viselő fejedelem neve elé. A Mén-részleg hozzátartozik a névhez, nem mellőzhető, sőt éppen nagy súllyal esik a latba az Árpád-féle honfoglalást közvetlenül megelőző idők népi viszonyainak megrajzolásakor.

A Ménmarót név második összetevő eleme - a Marót - nyelvészeink elképzelése szerint szláv eredetű szó. A szerbiai Morava folyóval hozzák kapcsolatba s e feltételezésből egy további feltételezéssel azt állítják, hogy Ménmarót szláv eredetű, balkáni ember lehetett (167m I 49 jzt). Így kerülnek aztán szlávok Erdélybe is, aminthogy velük népesítették be a Balaton környékét Tihany

nevének félremagyarázásával. A valóság a Marót névvel kapcsolatban az, hogy esetében is régi-keleti kifejezéssel állunk szemben. E szó szereplését láttuk az egyiptomi-hetita viszály idején, amikor egy hetita királyi pecséten azt olvastuk, hogy "Marót tíz országban király maradt." A név az Indus völgyében is ismert volt, ahol Marut, Maruttu az égi isten, a Nap megjelölésére szolgált. Ugyanott a szó a Nap-királyok vérből származó uralkodót is jelentette (53m Marut, Maruttu). Ezek szerint a bihari fejedelem Mén-Marót címe nem szláv, hanem régi-keleti eredetű magyar cím s értelme Napkirály. Ez a fejedelem maga is tisztában volt ősi származásával, amit egyik idevágó nyilatkozatából világosan láthatunk. Amikor ugyanis Árpád követei megjelentek előtte és felszólították, vesse alá magát az ő uruknak, aki Attila király leszármazója s mint ilyen a Duna-medencének történeti jogon örököse, Ménmarót azt felelte, hogy őreá nincsenek hatással Árpád fejedelem Attilára visszamenő érvei, mert az ő ősei ezen a földön uralkodtak már Attila jövedele előtt. A földet őseitől vette el Attila, de ő azt a mostani bizánci császár kegyeiből visszakapta. Minden bizonyíték amellet szól tehát, hogy a Szamos lapályain Árpád vezér jövedelekor olyan fejedelmet lássunk, aki a bronzkorban betelepült úr törzsek leszármazója, aki magyarul beszélt és született magyar volt, miként Melich János is mondja.

Ugyancsak az ország keleti harmadában, de Ménmarót királyságától délre, a Maros, Tisza és az Al-Duna szögletében, egy másik fejedelem uralkodott Árpád jövedelekor: az Orsovában székelő *Gladu*. E név eredeti alakja, a lágy hangok keménnyé alakításával világosan "Keleti". Ez is olyan név, amely a magyar nyelvű népek őshazájában sokszor és sokféle alakban szerepelt, Káldi, Caleti, Scoloti alakban, általában mindig a turáni csoporttal kapcsolatban (szemben az úr törzsek által használt Est, Esti, Esthoni elnevezéssel). A nevet Európában is szélteben használták, miután az úr népek összekeveredtek és valamennyiüket a közös földrajzi eredetre utaló névvel Keletinek (Keleti, Kelti, Kelta) nevezték. Érthető tehát, ha Melich János ezt az orsovai Gládi nevű fejedelmet szintén született magyarnak mondja.

A történelmi Magyarország térképe a fontosabb tájékoztató pontok feltüntetésével

A Bihar-hegységtől délkeletre, a Maros, Küküllő és az Olt völgyében, nagyjából a mai Székelyföld területén Árpád jövetelekor egy *Gelu* nevű fejedelem (dux) uralkodott, ő is keleti származású lehetett, hiszen ugyanezt a nevet (Gelu, Kelő) már Herodotosnál megtaláljuk, aki három ilyen nevű fejedelmet említ a Kr. e. 5. században írt munkájában. Először egy Gelo nevű papot, aki az Égei-szigetvilágból hajózott át Sicániába (ma: Szicília), ahol a Magari nép szomszédságában telepedett le s idővel a sziget hatalmas királya lett. Másodízben egy Gel-On-i (Kel-Honi) törzsről szól, amely a Fekete-tenger északi partjáról vándorolt a Don és Volga környékénél élő szkíták közé. Szántó-vető emberek voltak, akik kerteket műveitek, kenyeret ettek és "szkíta nyelven" (vagyis magyarul) beszéltek. Herodotos harmadízben egy Gal-On-Os (Kel Honós) nevű királyfiról emlékezik meg, aki Erdély (Woodland) keleti sarkában szállt meg. Egyik fivére Agathyrsos (Hegyet őrző) volt, aki a Maros felső vidékére ment lakni, másik pedig Skytaos (Szkíta ő), de róla közelebbit nem tud. E három testvér apja Keletről vándorolt új lakóhelyére, ami éppen a legfontosabb adat. E feljegyzés kétségtelenné teszi, hogy a szóbanforgó nevekben mindig a keleti származás emléke tükröződik. A szkítákról, akikről itt szó esik, más forrásból is tudjuk, hogy a Duna-medencébe valóban röviddel Herodotos ideje előtt, Kr. e. 500 táján kezdtek bevándorolni. Azt kell tehát következtetnünk, hogy az a Gelo (Kelő) napkeleti fejedelem, aki Árpád népe jövetelét megelőző időkben a Székelyföldön uralkodott, maga is turáni eredetű volt, vagyis magyarul beszélő szkíta származék és ősi trónnevet viselt. A Székelyföld Kr. e. lakóinak utódai, a székelyek, ma is ugyanazon a földön laknak és emlékeznek szkíta származásukra.

Anonymus szerint ez a Gelu nevű "erdőn túli fejedelem" (dux Ultra-sylvanus) egyúttal a Dux Blacorum címet is viselte. Ez alatt Bál isten híveit, azokat a

Bálokat kell értenünk, akik Kánaánból, Szíriából, Föníciából érkeztek, mert ott volt Bál a főisten. Más szóval a "bálok" elnevezés vallási vonatkozásban jelöli meg az erdélyi Gelo alattvalóinak egy nagy csoportját. Ugyanilyen Bál hitű népesség élt Dunántúl, főleg a Balaton-tó körül.(34) A Bál név olyan, mint a Mén vagy a Keleti, ti. mindazokon a területeken megtalálható, amelyeken a szóbanforgó isten magyar hívei nagyobb tömegben letelepedtek. Megörökíti a nevet a Balkán félsziget, a Balaton vidéke, a Balti-tenger (Bál-Ta-i, azaz Bál-földi tenger [tenger]) és Belgium neve is, ahol Cézár idejében Bellovak (azaz Bál emberek, Bál lovak) tartózkodtak. A név V-vel kezdődő változata sem kizárólag a Duna-vidéki Vallachia nevében és a Vlach névben szerepel, hanem megvolt már Galliában, ahol Cézár Volok-at és Velio-Kassi-kat említ. Ezekből az adatokból azt következtetjük, hogy Keló fejedelem is árja és turáni származású magyar törzsek felett uralkodott. Ebben a szemléletben nagyon jól érthető Kézai Simon mester odavetett megjegyzése, hogy ti. a székelyek az erdélyi hegyek közt lakó Bálokkal összevegyültek, vagyis a turániak keveredtek az árjakkal, és azoktól tanulták meg a rovásírás betűit, ezeket a fönicei írásjeleket (167m I 162 sk, 279). Ez is fontos adat a honfoglaláskori Bálok magyar volta mellett, hiszen a rovásírást, ezt a magyar nyelv szerkezetéhez igazított írást nem-magyar nyelvű nép nem közvetíthette. Minden jel arra mutat tehát, hogy Árpád honyegyesítését megelőző időkben Magyarország keleti harmadában, a Tisza és Kárpátok között uralkodó három fejedelem, a bihari Ménmarót, az orsovai Keleti és a gyulai Keló egyformán ősmagyar kiskirályok voltak: Honósök, Honurak, akik magyar trónneveket viseltek és magyarul beszélő népesség felett uralkodtak.

Átérve az ország nyugati harmadának vizsgálatára, a Dunántúlra, a hozzákapcsolódó Kisalföldre és annak folytatásában lévő nyugati Felvidékre, első észrevételünk az, hogy Árpád honyegyesítésének nagyszerű leírója, Anonymus, erről a tájról korántsem közöl annyi adatot, mint az ország imént tárgyalt keleti harmadáról. Dunántúlról lényegében csak azt mondja, hogy ott a "hon lakói" (*habitatores terrae*) *Romani principes* vezetése alatt éltek és voltak közöttük *Romani milites*, valamint *Blachi ac Romani pastores*. Nyelvészeink az itt szereplő nevet a "római" szóval fordítják magyarra, ami azt sugalmazza, mintha az illetők - fejedelmek, katonák, jószágőrök és egyéb honi lakosok - latinul beszélő emberek lettek volna, a római hódítás négy és fél századdal előbb lezárult korának népi maradványai. Ezt az elképzelést keleti ismereteink tudatában nem oszthatjuk, mert "Ra-Méne" alatt itt nem rómaiakat értettek, hanem a Napisten (Ra) hitén élő fejedelmeket, akárcsak Egyiptomban, ahol évezredekkel a rómaiak létezése előtt Ra-Mének kormányozták a királyságot. Ezt annál biztosabban mondhatjuk, mert ugyanabban az időben ugyanott Bál isten követőiről is szó van. Helytelen dolog tehát az Árpádi honyegyesítéskor római maradványokat látni Dunántúl.

Valamivel többet tudunk a Kisalföld néprajzi helyzetéről. Ez a táj a Duna alatt nagyjából a Rábáig terjed, a fölött északra pedig a magas hegyek lábáig, keletre a Garam vizéig. Ezen a folyókkal gazdagon öntözött, árvizekkel és mocsarakkal védett területen húzódott meg az avarok (Avari, Obari) egy jelentősebb részlege, amely államuk szétrombolása (803) után nem vonult le a Dráva-Száva vidékére vagy még mélyebbre, a horvátok dalmáciai területére. Az avarokról a Kisalföldön,

mint említettük, még a 9. század hetvenes éveiből is vannak híradásaink, amelyek szerint nemcsak léteztek, hanem saját fejedelmük alatt éltek. Ha tehát Anonymus a Kisalföldön Árpád bejövetelekor egy *Zubur* nevű kiskirályt említ, aki Nyitra várából kormányozta alattvalóit, ez a *Zubur* név magyar kifejezés lehet, "Az Avar" jelentéssel, régies írásmóddal, a névelőt a szóhoz ragasztva. Kiléteéről Anonymus nem mond többet, bizonyára igazi trónnevét sem ismerte s ezért említi pusztán népi vonatkozásban. De a turániakon kívül itt is számolnunk kell a régibb idő óta helyben lakó úr eredetű lakossággal, hiszen Nyitra (Netra) szintén egyiptomi királynév, a Ménes-féle honeygesítés idejéből, kinek nevét hieroglif írással keresztbe helyezett nyilakkal írták.

Zubor utolsó avar fejedelem országától északra, a Vág és a Garam felső medencéjében [medencéjében], valamint a Túróc folyó völgyében, a magas hegyek között, Árpád jövetelekor "fekete magyarok" éltek s területüket Fekete Magyarországnak nevezték, ahol "az emberek oly feketék, mint az etiópok" (239m 229). Etióp néven, tudjuk, a kusokat szokták érteni. Erről a Fekete Magyarországról hazai krónikáink mélyen hallgatnak, de azt sem mondják, hogy annak területét Árpád meghódította volna. A valóság - úgy látszik - az, hogy a Duna-medence e része Árpád honeygesítése után egy bizonyos ideig megtartotta még különállását. A külföldi források ugyanis, amikor megemlékeznek az Árpádi magyarok bejöveteléről, azt mondják, hogy Pannóniában (értendő a Duna-medence) két magyar ország van: egy régibb alkotású "fekete" és egy újabb alapítású "fehér" Magyarország (254m I 112). Fekete Magyarország leghíresebb fejedelme Tudun volt, akiről 826-ban történik utoljára említés, amidőn őt II. Jenő pápa templomok építésére kéri fel (254m II 35). Ennek a fejedelemnek trónneve is sokat mond, mert elemeiből: Tud-Un, megtudjuk, hogy ő a Tót-Hon ura volt, vagyis az egyiptomi Tóth (Tudó) isten-király nevét viselte. Egyiptommal kapcsolatba hozása nem ötletszerű, hiszen szűkebb hazájában csupa egyiptomi nevet viselő helynevek találhatók: Tátra (Tóth Ra), Fáttra (Pat-Ra), meg a sok Magura (Árvái, Liptói, Szepesi). Vajon azért volt az országlakók egy részének arcszíne sötétes, mert egyiptomiak voltak, vagy azért mert a kus fajtához tartoztak? Valószínűleg egyidejűleg mind a két okból, mert egyiptomi kusok lehettek Théba vidékéről, ahonnan őket a fehér magyarok a magas ókorban kiszorították. Thébai kerületből való eredetükre vall talán az is, hogy pontosan olyan fokost találtak Túróc-megye területén, mint aminőt Thébában használtak: pásztorbot végére erősített kos-fejet (O[k]mánytár 27). E fokos korát a régészek Attila király idejére keltezik (239m).

Azt kell hinnünk, hogy a fekete magyarok hegyek által jól védett kis országa, ez a forgalmas utaktól félre eső kiskirályság, minden időben menedékkül szolgált a Duna-medencében bajba jutott turáni törzseknek, szkítáknak, hunoknak és avaroknak egyaránt. Mert csak ezzel magyarázható meg az a látszólagos ellenmondás, hogy fekete Magyarországot Dioklecián császár (248-305) *szkíta földnek* nevezi (239m), más források szerint ott *székelyek* laktak. Rudnay Egyed kutatásai szerint a *hunok* egy részlege, Bíborban született Konstantin császár (905-959) viszont úgy szól a tájról, mint ahol már régóta - vagyis Árpádék bejövetele előtti idők óta - *magyarok* laknak. Ebből nagyon világos, hogy a

hegyek között kialakult menhelyen a csiszolt kőkori bevándorlás óta megszakítás nélkül mindig magyar ajkú lakosság élt, nem pedig türk vagy szláv.(35)

Hátra van, hogy megvizsgáljuk a Nagyalföld néprajzi helyzetét Árpád érkezése előtt. Ez a terület a Duna-Tisza közén felnyúlik a Budapest-Miskolc vonalába eső hegysorig (Cserhát, Mátra, Bükk), kelet felé az Arad-Nagyvárad-Szatmár vonalig, északkelet felé pedig a Tisza és mellékfolyói völgyében majdnem az ország természetes határáig. E központi fekvésű táj főjellemvonása az, hogy füves síkság (PUS-TA, Füs-Ta) és inkább állattenyésztő népnek való, semmint földművelőnek. A történet folyamán valóban azt látjuk, hogy földműves törzsek a Nagyalföldet csak gyéren népesítették be, viszont a turániak (szkíták, hunok, avarok) mindig ide helyezték népi súlypontjukat és innen csak akkor széledtek el félrebb eső tájakra, amikor újabb turáni törzsek kiszorították őket.

Anonymus feljegyzése szerint az Alföld északkeleti darabján, körülbelül a Miskolc-Szatmár között húzható vonal felett, a felső Tisza és mellékfolyói völgyében Árpádék bejövetelekor egy *Laborci* nevű fejedelem uralkodott, aki Hungváron (Hunok Várában, ma: Ungvár) székelte és övé volt Zemplén vára is. Kiletére egyéb támpont hiányában csak vára nevéből következtethetünk, amely szerint ő egy "Hun úr" lehetett. Hun voltára enged következtetni az is, hogy amikor Árpád elfoglalta Ungvárt, őt mindenki a hunok új fejedelmének mondta és népét Hungari névvel nevezték. Az Alföld déli harmadában Árpádék érkezésekor még mindig ugyanaz a jószágőrző Juhász (Jazig) nép lakott, amely oda A.D. 20-ban szarmata-alán keretben érkezett. Nekik is külön fejedelmük volt, aki Anonymus szerint a *Salan* nevet viselte. Ez a név nyilván "Az Alán" latin írása, ugyanolyan módon, mint ahogyan "Az Avar" kifejezésből Zúbur lett. Anonymus Salan fejedelemről csak annyit mond, hogy Titeli (Tóth Helye) nevű várban lakott.

A Nagyalföld középső részén az avaroknak főleg az a része lakott, amely 670 körül jött az országba s akiket az irodalomban "késői avar" néven szoktak emlegetni. Az orosz évkönyvek "fehér magyaroknak" mondják őket, hozzáteve, hogy a délorosz pusztákon Herakles bizánci császár (610-641) idejében vonultak át. Ezek a 7. században érkezett fehér magyarok a legnagyobb valószínűség szerint azok lehettek, akik megelőzőleg a Káspi-tó déli oldalán laktak s az Új Perzsa Birodalom alattvaló[i] voltak, de a birodalom bukásakor (651) a török és arab invázió elől Európa felé menekültek. A bevándorlók létszáma a régészeti leletek tanúsága szerint jelentős lehetett s hozzájuk útközben kaukázusi magyar törzsek csatlakoztak. A hazai szakemberek, elsősorban László Gyula újabb véleménye szerint ezek a fehér magyarok voltak az Árpádékat megelőző "első" honfoglalók.

Szemlét tartva Magyarország minden nagyobb táján, a rendelkezésünkre álló adatokból mindig az derült ki, hogy Árpád jövetelekor már nagy számú magyar népesség lakott a Duna-medencében s minden megtelepedésre alkalmas tájat megszállt. Szlávokat és turkokat azonban, akiket velük megközelítőleg egyenlő rangban vagy tömegben említene a források sehol sem találtunk. Hogy ez utóbbi megállapításunkat fenntarthassuk, foglalkoznunk kell még a Sclai néven említett lakossággal, akikben hazai nyelvészeink nem-magyar népességet látnak

és a nevet a "szláv" névvel azonosítják. Helyes-e ez az azonosítás, s ha nem, miért nem?

3. Anonymus feljegyzései szerint *Sclai* nevű emberek éltek az országban a Nagyalföldön mindenfelé, meg a Székelyföldön és Dunántúl, sőt a Vág völgyében is, amiből az látszik, hogy akkoriban ezek lehettek az ország főnépe, ha ez a szó népet jelent. De éppen ez a kétséges. Már láttuk, hogy a Sclai név alatt szereplők nem lehettek a mai szlávok ősei, mivel ez utóbbiak csak az újkorban vándoroltak be Magyarországra. A valóság az, hogy a mai szláv népeknek nincs történetileg használt összefoglaló nevük. A középkorban az oroszokat Rusi, a lengyeleket Poloni, a csehekei Boi (Boemi) néven nevezték, a horvátok Chorobati voltak, a szerbek Serboi és így tovább, de egyiküket sem nevezték "szlávna" Ez utóbbi elnevezés, mint a rokonnyelvet beszélők összefoglaló tudományos neve csak a 19. században keletkezett, tehát nem idősebb száz esztendőnél. A szláv névnek nyelvi vonatkozásokon túlmenő használata, néprajzi és embertani értelemben való alkalmazása azonban éppen olyan téves és nem tanácsolható, mint ahogy téves például indo-európai népekről és fajokról beszélni. Az sem tartható fenn, hogy a középkori Sclai alatt magyarországi őszlávok értendők, akiből a többiek származtak volna. A szláv szétvándorlás ugyanis nem a Duna-medencéből indult ki, hanem fordítva, kívülről jött a Duna-medencébe, a felső Volga és a Pripet-mocsarak vidékén kialakult első csoportokból. A Sclai név értelmét nem is tudták eddig még semmiféle szláv nyelvből levezetni vagy megmagyarázni (50m 5), csak arra emlékeznek, hogy a szó valami fényeset, ragyogót jelent. A Sclai név tehát semmiképpen sem azonosítható a mai Szlávval, sem az őszlávval és eredetileg nem népet jelentett s nem is a szláv nyelv alkotása.

Próbáljuk meg a kérdéses szót elemei szerint tagolni - SC-LAU-I - és magyarul megérteni. A szó végén látható -i képző a magyar nyelv ókori gyakorlata szerint azt szokta jelenteni, hogy a névvel megjelöltek egy isten vagy király alattvalói. Ez az észrevétel, kapcsolatban a név fennmaradt "fényes, ragyogó" jelentésével már nyomra vezet, mert azt sejteti velünk, hogy a Sc-Lau a Napisten egyik régi neve lehetett, amely őt mint lovat (Laú) személyesíti meg, amint az égboltozaton nyargal keletről nyugat felé. Ló szavunk Laú alakját megelőző fejezeteinkben már többször észleltük (pl. a Laúristán névben) s mai táj szólásunkban is megtaláljuk. A fennmaradó két mássalhangzó - az S.C. - értelmezésére Anonymus nyelvezetéből következethetünk [következtethetünk]. Ez az író ugyanis, ha magyar szót közöl latin szövegében, a szó "az" névelőjét összekapcsolja az utána következő szóval, éppen úgy mintha mi "az ember" helyett "zember"-t mondanánk. E szokását figyelembe véve értettük meg az ő Salan (Az Álán) és Zubur (Az Avar) neveit. Ezek alapján a Sclai esetében is "az" névelőnk maradványát láthatjuk a szókezdő S mássalhangzóban. Ennyit tudva, a kérdéses két mássalhangzó - S.K - feloldása "Az Égi" lehet. Vagyis a S-C-LAU-I teljes szó jelentése annyi volna mint *Az Égi Ló híve, Az Égi Lói*. Más szóval: *Az Ég Úr híve*. Pontos hasonmása ez a Ra-Mén-i és Bál-Hon-i kifejezéseknek, amelyek a lakosokat ókori szóhasználattal vallási vonatkozásban jelölik meg, nem pedig népi vagy nyelvi szempontból. Ugyanígy a Sikeloi (Az Égi Lói) és a Sicani (Az

Égi Anya-i) kifejezés.

Ezt tisztázva, a további kérdés az, melyik hazai napvallású csoportot kell az Égi Ló hívei alatt értenünk. Nyilván egy magyar nyelvűt s nem idegen nyelvűt. Valószínűleg azonban nem az úr törzsek (árják) valamelyik csoportját, mert a Ló szó ember és isten értelemben inkább a Régi Kelet keleti felében volt használatos (pl. Lu-Gál=nagy ember), ahonnan a Duna-medencébe legkorábban a szkíták jöttek. A rendelkezésünkre álló egy-két adat valóban arra mutat, hogy Az Égi Ló hívei főleg és elsősorban szkíta népelemek voltak, ők laktak azokon a helyeken, ahol Anonymus Sclaiui-kat említ s náluk volt a Ló szó gyakori használatban (pl. Lófő=Úrfő). A hunok bukása után egy szkíta maradvány az ismeretlen fekvésű "Chigla mezejére" vonult vissza és ott várta be Árpádék érkezését. Ebben a Chigla mezeje kifejezésben is "Az Égi Ló" azaz Napisten neve rejtezhet, csakúgy mint Igló (Iglau) városnevünkben. Talán a kettő össze is tartozik és így a Chigla mezőt valahol Igló körül, Szepes megyében kereshetjük? A jelek mindenesetre arra mutatnak, hogy Sclaiui alatt szkíta maradványok értendők, vallási vonatkozásban.(36)

Ha a Sclaiui jelentése a Napisten vagyis az Ég Urának hívei, hogyan lett akkor ez a név Szláv formában a Duna-medencebeli nem-magyar népek megjelölésévé? Amikor az országban a 10.-11. század folyamán már minden magyar nyelvű néprész felvette a keresztény hitet, a régi vallásra utaló kifejezések és elnevezések - mint a Ra-Méni, Bál-honi, Égi Lói - elavultak és lealacsonyító (pogány, műveletlen) mellékértelmet kaptak, éppen ezért egy-két nemzedék múltán a közhasználatból kivesztek. Az eredeti Sclaiui, Raméni és Ballachi lakosságnak nem kellett tehát a magyarságba "beolvadnia", hiszen mind magyarok voltak, hanem csak meg kellett keresztelkedniök, hogy régi nevük eltűnjön. Megtérésük után ugyanis róluk már mint "Krisztus híveiről" (Christi fideles) beszéltek. Eddig ez világos. Mindeme nevek újra felvételére, felevelenítésére [felelevenítésére] akkor került sor, amikor a tatárok, majd a törökök nyomására a Bizánci Birodalom területéről és környékéről a nomád pásztorok elkezdtek Magyarországra átköltözni. Mivel ezek jórésztben műveletlen és pogány népelemek voltak, az írnokok őket a műveletlen pogányokra vonatkozó régi magyar nevekkal illették. Délen Sclaiui-nak, északon Tótnak, keleten Vlachi, Blachi és Rutheninek nevezve őket. E magyaroktól származó pogány nevek idővel aztán szlovén, tót, rutén, oláh alakban az idegenek nemzetiségi megjelölésére szolgáltak. Mihelyt ezek a nemzetiségek külön öntudatra ébredtek, szégyelleni kezdték ezeket a neveket s azok helyett a 19. században új népi megjelöléseket vettek fel. így lett a tótból "szlovák", a ruthénból "ruszin" majd "ukrán", az oláhból "román", a rácból "szerb". Még a horvátok is arra gondoltak, hogy keletről származó ősi nevük helyett a jobban hangzó és szlávnak vélt Illír nevet veszik fel. Ez a névcsere heves érzelmi mozzanatok kíséretében játszódott le és még ma is sértés számba megy, ha valaki őket patinás régi népvükön említi. E régi nevek bizonyítják, hogy ők magyar keretekben civilizálódtak és kialakulásuk folyamán sok magyar vért vettek magukba.(37)

Ha röviden össze akarjuk foglalni azt a sok és bonyolult részletet, amit

Magyarország néprajzi viszonyairól előadtunk, akkor Árpád vezér jövetelének idejében a helyzetet a következőképpen jellemezhetjük. 1. A 9. század végén a Duna-medence lakosságának többsége az oda a kő- és bronzkorban bevándorolt első honfoglalók leszármazóiból állott, különösen a Szamos vízgyűjtő medencéjében és a Dunántúl. 2. Ezeket az árja fajú (úr) népeket vallási vonatkozásban a Napisten híveinek nevezték: Magúri, Szemúri, Tóthoni, Raméni, Bálhoni, Bállaki és Szekeri nevekkel; földrajzi értelemben viszont úgy utaltak rájuk, mint Esti, Esthoni, illetőleg Keleti, Kelethoni népekre, vagy egyszerűen mint a közös honban lakó Honi (Huni) népekre. 3. A Duna-medence lakosságának kisebb része turáni eredetű volt, nem ritkán sötétes arccal, akik vallási vonatkozásban Az Égi Ló (*Sclai, Siceloi*), Az Égi Anya (*Sicani*) híveinek neveztettek. 4. Mind a két fajta népesség törzsszövetségekben, saját kiskirályaik (fejedelmek) alatt élt és magyar nyelven beszélt; nem magyarul beszélő népek Árpád jövetelkor nem élhettek az országban figyelemre méltó mértékben. Az a kép, amit vizsgálódásaink során ekként alkottunk meg, bármennyi kiegészítésre szorul egyes vonatkozásokban, sokkal valószínűbb, mint amit a finnugor alapállású és szlavofil nyelvészek meglehetősen könnyelműséggel és bizonyos elfogultsággal elénk vetítettek.

Árpád az isteni küldetésű férfi

Ki volt Árpád, honnan származott és milyen családi hagyományoknak volt letéteményese? Ezekre a kérdésekre sokszor és sokan próbáltak feleletet adni, elvégre Európa egyik legmarkánsabb országépítő és dinasztia-alapító fejedelméről van szó, aki mindezekon felül magyar ember volt. A származására vonatkozó hagyományt megőrizték a hazai elbeszélő források s családfáját a nagyszülőig bezárólag nyilvántartották. Árpád nagyapja Ügek fejedelem (Vgek, Gyuek, Divék) olyan nevet viselt, amelynek értelmére eddig még nem találtak helytálló magyarázatot. Ez a férfi az egykori Szkítaföldön, valahol a Dnyepertől nyugatra tűnt fel először. Talán más országból, a dunai magyar honok valamelyikéből jött ide, mert a források kiemelik, hogy helybeli lányt vett el feleségül. Nejét Emesének nevezték, aki Anonymus szerint E-UN-EDU-BELI-AN-I dux leánya volt. E hosszú szóban velünk együtt mások is egy egész magyar mondatot látnak, aminek értelmét Anonymus bizonyos okból nem látta szükségesnek latin fordításban is megadni. E titokzatos mondat feloldása egyszerű : *Egy hun időbeli honi* fejedelem leánya. Ebből a mondatból már értjük, hogy Ügek a hunok közé ment s ott a legelőkelőbb társadalmi rétegből vett magának feleséget, aki a nagy hun király, Attila leszármazója volt. Anonymus, az egykori párisi diák, jól ismerhette a nyugatiak hun-gyűlöletét s bizonyára azért nem tartotta kívánatosnak, hogy Árpád származását nyíltan a hunokhoz kösse az idegenek számára írt latin nyelvű munkájában.

Emesének egy éjszaka csodás álma volt: madár (magyar) alakjában megjelent előtte Ast-Úr (a nyugati magyar fejedelem), megtermékenyítette és megjósolta neki, hogy ágyékából dicső királyok fognak származni, de nem (hun) ősei földjén szaporodnak el (167m I 38). Ez az álom keretében elmondott történet a valóságot tükrözi: a nyugatról jött leány, kérő (Ügek) küldetését adja elő, aki a Duna-vidéki helyzet megerősítése céljából a keleteurópai hun maradványok közé ment és

náluk az Attilakorabeli hun-magyar szövetség felújítását szorgalmazta, azt hogy a maradék hunok is bevonuljanak a Duna-medencébe és ott közös erővel helyreállítsák Attila nagy országát. Ügek és Emese véreből származott Álmos fejedelem, az ő fia pedig Árpád lett. A krónikák tehát a színigazságot mondják, amikor állítják, hogy "Attila sarjától eredt Álmos fejedelem, Árpád atyja" (*Athile... de cuius progenie dux Almus, pater Arpad descenderat*, 167m I 40). E magas hun rokonság következtében Álmos a Székétföldön lakó hun maradványok másodfejedelmévé lett. Ezt az Álmos névből következtetjük, amit nem az "álom" szóból magyarázunk, - ki látta, hogy egy fejedelmet álmos névre kereszteljenek? - hanem benne a keleti szóhasználat szerint az Élő Mását, vagyis az "élő isten" (király) helyettesét látjuk. Ezért övezte őt a szentség glóriája (Almus id est sanctus, 167m I 38) és ezért volt Álmos családja minden más törzs tagjánál "előkelőbb származású és nagyobb katonai erejű." Attila király sötétes arcú, kus faji vonásokat magán viselő ember volt és Álmos és Árpád is ilyen sötétes arcszínt örökölt. *Semmi kétség tehát, Árpád a hun királyi család anyai ágú leszármazója, s mint ilyen jogosan hangoztatta Attilával való rokonságát és azt, hogy az őt megillető örökség átvételére érkezett a Duna-medencébe.*

Az *Árpád*-névnel hosszabban kell időznünk, mert így tudhatjuk meg, milyen rendkívüli erkölcsi elkötelezettség nehezedett viselője vállára. A nevet hazai nyelvészeink komoly alap nélkül az "árpa" szóból eredeztetik, amihez egy D kicsinyítő képzőt illesztettek volna szülői, úgyhogy a név "kis árpát" jelentene (167m I 52 jzt; 8m 131). Keleti gondolkodás szerint ez a magyarázat sem lehet helytálló, hiszen felháborító dolog lett volna, hogy egy világhódító fejedelem sarját, akit uralkodásra, világtörténelmi szerep eljátszására szemeltek ki - a nagy hun birodalom helyreállítására - egy közönséges növényről neveztek volna el, még hozzá annak nevét is kicsinyített formában adták volna neki. A magyar múltat kisebbitő "álmos, árpás" és hasonló magyarázatoktól ideje már, hogy megszabaduljunk.

A Régi Keleten az *Árpád*-név igen régi korba nyúlik vissza; használatos volt már a kő- és bronzkorban és mindig uralkodókat jelöltek vele. Az első *Árpád* nevű királyokat a Kaukázus hegyláncai között, az Araxes völgyében találtuk, ahol több írásos emlék beszél róluk a Kr. e. IV. és III. évezred során. Onnan sokfelé rajzott ki a népesség s egy-egy rajt gyakran *Árpád* nevű vezér vezetett a kiszemelt földre, az új hazába, s aki annak szerencsés birtokbavétele után rendszerint dinasztiaát alapított. *Árpád*ot tisztelnek dinasztia alapítójuként az egyiptomi fáraók, (38) s a név sokszor szerepel az egyiptomi bibliában is, az ún. Halottak Könyvében, ahol azt a kiadók ERPET alakban hangzósítják (23m 18, 138, 435, 694) és szintén *Árpád* volt az, aki az egyiptomi XI. dinasztiaát megalapította, miután a szétesett országot újra egyesítette és Thébában királlyá lett (193m II 196 sk, ugyanott hieroglifák). Tudunk egy ősi "*Árpád Királyságról*" is (Kingdom of Arpad), amely az Eufrátesz nagy kanyarulatának külső oldalán virágzott Kr. e. 740-ig. E királyság fővárosát is *Árpád*nak nevezték, s helyén ma egy Erfát nevű falu áll, az eredeti P hangnak F-fé változása után. Találunk *Árpád*ot a kisázsiai Halys folyó kanyarjában és volt egy *Árpád* Kréta-szigetén is. A név tehát valóban régi korba nyúlik vissza s az őshazai magyar népeknél igen előkelő személyek

viselték.

Mivel az Árpád-név ilyen feltűnő szerepet játszott a Régi Keleten, különösképpen Egyiptomban, az angol kutatók nagy erőfeszítéseket tettek, hogy kiderítsék eredeti értelmét. A vonatkozó egykorú feljegyzések nagy részét Gardiner professzor gyűjtötte össze és tette közzé bámulatos munkájában (200m I csillagos 14-19 és 108). Hasonlóképpen járt el Budge professzor, aki viszont a név mitológiai vonatkozásait kutatta fel (192m 94-100, 153, 374). Az ő vizsgálataiból tudjuk, hogy miképpen írták Egyiptomban az Árpád-nevet (Okm. 31-32). A legbővebb feljegyzésben az írásjeleket így találjuk: AR-P-A-T, AR-P-A-D. A négy írásjel után a "föld, hant" értelemhatározó következik s befejezi a szót az UR-jel. Helyes olvasása tehát Árpád (ért. hat.) föld ura. A név rövidebb írásában az értelemhatározót elhagyják, tekintve hogy ismert névről van szó. A nevet vizsgáló angol tudósok figyelme ezek után a PAT, PET, PAD részlegre összpontosult s annak jelentését az értelemhatározó segítségével (199m H-8) "föld"-ben állapították meg. Ezt a megoldást mi is alátámaszthatjuk, mert a magyar nyelvtörténet alapján tudjuk, hogy a Pad, Pod a szókezdő P elváltozása után lett mai nyelvünkben Főd (Föld) alakúvá, a torlódó L-hang jelzése nélkül. A név tehát mai hangokkal átírva: Ar-föld ura. Mi lehet mármost az első szó jelentése, az AR, amely a földfajtát határozza meg? A régi magyarban az Ár földrajzi vonatkozásban nedvességet, vizes helyet jelentett, bőven termő földet, aminő volt pl. a Nílus áradása által öntözött és megtermékenyített föld is. Gardiner professzor ezt az értelmezést tartja hitelesnek és az "Árpád úr" kifejezés értelmét kitűnő termőföldek birtokosának mondja.(39) *Bizonyosnak vehetjük tehát, hogy a mi dunai Árpádunk neve nem török eredetű, hanem magyar, és azok is magyar nyelvűek voltak, akik ezt az előkelő nevet az ő számára Szittyaföldön kiválasztották.*

Árpád történetének egy másik titokzatos fejezete az, hogy hogyan történt meg, hogy a hun származású, sötétes arcú férfi végül mégis a fehér magyaroknak szerzett országot és Hunország visszaállítása helyett Magyarországot alkotott? Ezt a kérdést csak éppen a legutóbbi időben vetették fel s reá a "Kievi csata" keretében és fekete Magyarország szerepének kör vonatkozásával próbálnak feleletet adni. Ez újabb elgondolás szerint az Árpád alatt bekövetkezett honegyesítést nagy diplomáciai tevékenység előzte meg, amelyben a Duna-medencében már korábban betelepedett magyar nyelvű néprészek kezdeményező szerepet játszottak. Ezek hívták be az országba a valahol Kiev körül tartózkodó hun maradványokat és a türk-arab előnyomulás következtében Kelet-Európába szorított középázsiai magyar törzseket, hogy mindnyájan egy hatalmas hunmagyar szövetségbe tömörülve, ellenállhassanak az őket nyugat felől szorongató németeknek, akik Arnulf nevű királyuk (887-899) alatt újra felelevenítették a Nagy Károly korabeli expanziós törekvéseiket. Talán éppen a Duna-medencéből ment a hunok közé Ügek azzal a feladattal, hogy keleteurópai rokonait és testvéreit, a hunokat és magyarokat tájékoztassa az új helyzetről s azokat az Attila-korabeli "népek szövetségének" felújítására ösztönözze. Az új honfoglalás, helyesebben szólva a sok kis hon újraegyesítése Kiev elfoglalásával és a dunai bolgárok megtámadásával kezdődött, hogy a nagy vállalkozás idejére

a hátukat biztosítsák és a Duna-medencében érdekelt bolgárok erejét megtörjék. Úgy képzelték el, hogy Árpád és Álmos vezetésével majd bevonulnak a Duna-medencébe és ott helyreállítják a Hun Birodalmat. A számításba ezen a ponton valami hiba csúszott.

A hunok főhatalmának a Duna-medencében való visszaállítása ugyanis eléggé kivihetetlen dolognak látszott, hiszen ott az egész Dunántúl, az Erdélyi-medence és a Nagyalföld túlnyomó része a fehér magyarok különféle törzseinek kezében volt, ők alkották a nagy többséget, noha talán a nyugati Felvidéken szervezkedett fekete magyaroknak hatékonyabb politikai és katonai szervezetük lehetett, ők láthatták legközelebből a fenyegető veszélyt és talán éppen ők voltak a kezdeményezők. A fehér és fekete magyarok erőviszonya hasonló lehetett a Kárpát-medencén kívül, Kelet-Európában is. Ennek következtében, meg egyéb helytálló megfontolások (történelmi emlékezés) miatt a fehérek nem akartak a tervezett új birodalomban megint másodsorban szerepelni, mint Attila idejében, hanem magukat tekintették a főnépnek és maguknak követelték az elsőbbséget. Ekkor történt meg, hogy a feketék Árpádja a nagy cél - a magyar nyelvű népek fennmaradása - érdekében átállt a fehérek oldalára. E pálfordulás révén Árpád a hongyesítés előestéjén fehér sereg élén, a kievi csatában megverte a feketéket, azokat a fehérek alattvalóivá és szövetségeseivé tette s a honfoglalás magyar név alatt indult meg.(40)

A nagyszentmiklósi arany kincsek egyik kancsója talán azt ábrázolja, hogy a fehér magyarok legyőzték a fekete magyarokat a titokzatos kievi csatában. A

fehérek szimbóluma a szárnyas oroszlán, a feketéké a párdúc.

Talán éppen a sorsdöntő kievi csata emléke tükröződik a nagyszentmiklósi kincsek egyik arany korsóján (Id. ill.), amelyen szárnyas oroszlánt látunk (a magyarok szimbóluma), az oroszlánon újat feszítő harcossal, aki hátrafelé nyilaz a mögötte ágaskodó fekete párdúcra (a fekete magyarok szimbóluma). Az értelem világos: a magyarok megverték a hunokat. Egy másik képen (Okmánytár 28) ismét egy szárnyas oroszlánt látunk madár fejjel s ez a griff földre teperte a kunok állatát, amely kilógó nyelvvel jelzi vereségét. A kievi csata messzekiható döntést eredményezett. Árpád a Duna-medencébe érve tartott is a fekete magyarok bosszújától és legsürgősebb feladataként az északnyugati hegyvidéken fennálló fekete Magyarország felé eső határait várak emelésével megerősítette. Fekete Magyarország meggyengítésére és fehér Magyarországra való beolvasztására csak jóval később, Szent István korában került sor, aki az ország bekebelezése után a lakosság egy részét onnan áttelepítette Erdélybe (239m 234).

Ahogy Árpád fejedelem a Duna-medencében élő magyar törzseket és kiskirályságokat egy nemzetté egyesítette és a sok kis honból megalkotta az egységes, nagy országot, törvényeket és alkotmányt szabott, a világtörténelem legszebb országépítései közé tartozik. Amíg ugyanis a sok frank, germán, szláv fejedelemséget és városállamot csak hosszú századokra terjedő harcok és tömérdek vérontás árán lehetett Franciaországgá, Németországgá, Olaszországgá és Oroszországgá egyesíteni, addig Árpád a magyar törzseket és fejedelemségeket - a feketék és székelyek kivételével - néhány esztendő leforgása alatt összefogta és művelete csak egy-két, az ujjainkon megszámlálható áldozatot követelt. Amint ugyanis Árpád népes családjával, hun rokonságával és a fehér magyarok nagy sokaságával megérkezett a Kárpátok belső peremére, Ungvár környékére, mindenfelé meghirdette, hogy ő mint Attila király vérbeli leszármazója és jogos utóda örökségének átvételére érkezett az országba. Ez az üzenet az egykorúak szemében jól érthető, határozott programot jelentett: a magyarok és hunok, árjak és turániak, fehérek és feketék együttműködését, vagyis senkinek semmiféle félelmet nem okozott jövele. Az ország minden kiskirályához elküldte követeit a megfelelő időben és azok tolmács nélkül, közölték a föld ura, Árpád felszólítását, hogy hódoljanak meg. Azok, akik a felszólításnak nem engedelmeskedtek, mint Laborci ungvári, Zubur nyitrai és Gelu gyulai fejedelem, életükkel fizettek. Aki elszaladt, mint a titeli Salán, annak ügyét lezártak tekintették, aki pedig meghódolt, mint Ménmarót bihari fejedelem, az Árpád kegyeiből megtarthatta országát élete végéig. *Amit tehát Árpád tett, abban csúcspontot ért el, hogy megszüntette a sok kiskirály függetlenségét és azok területét egyetlen fennhatóság alá helyezte, vagyis megvalósította a kitűzött célt: az ország egyesítését.*

Hozzávetőleges becslések szerint Árpáddal a 896-tól kezdődő években mintegy 200,000 lovas érkezett az országba. Az akkori európai viszonyok között óriási haderő volt ez, amely a családtagok és szolgák beszámításával talán egy teljes millió lélek bejövételét jelentette. Az újonnan érkezett népesség életformájának megfelelően elsősorban a Nagyalföld füves térségein helyezkedett el: a Tisza két

partján, a Felvidék lábainál és a Dunántúl keleti részében. Az ország többi vidékére, ahol a korábban érkezett magyar törzsek nagy többsége lakott, főleg a földművelők, oda Árpádék egyelőre nem telepedtek be. A régészek észre is vették, hogy a Felvidéken és a Székelyföldön milyen kevés az olyan lelet, amely Árpád népétől, az ország újraegyesítésének idejéből származna.

Az őslakók Árpád munkáját megértéssel, helyesléssel és örömmel fogadták [fogadták], hiszen maguk is kívánták a megerősödést és mindig várták a hunok visszatérését az esküvel fogadott régi ígéret alapján, sőt hívták is őket. "A székelyek, amidőn hírül vették, hogy a magyarok Pannóniába visszajönnek, Oroszország határáig eléjük lovagoltak és velük együtt hódították meg Pannónia (Duna-medence) tájait," - írja Kézai Simon mester krónikájában (167m I 162, 279). Ugyanők önként csatlakoztak Árpád lovasaihoz, amikor azok Ménmarót hódoltatására indultak és velük együtt az első sorokban küzdöttek. Amikor pedig az ország újraegyesítése megtörtént, *Árpád az új vezetőkkel Csongrád vára körül tanácskozássra ült össze és harmincnégy napi tárgyalás után létrehozta azt a szerződést - egyezséget, paktumot vagy alkotmányt - amelynek szabályai szerint kell a hatalmat gyakorolni.*

Árpád fejedelem sok néppel jött, de mégsem hozott el Kelet-Európából minden magyart. A nyugatra vonulás során itt is, ott is leszakadtak egyes részek. Tudomásunk van egy nagyobb csoportról, amely a Kaukázus északkeleti lejtőjén maradt hátra, a Kaspi-tóba ömlő Kuma és Terek folyók vidékén, jobbra mocsaras helyen. Szépen megszervezték tágas országukat s amíg a népek vihara elkerülte őket, körülbelül nyolcszáz esztendeig, fenn tudták tartani népi személyazonosságukat. Országukat Magyarországnak nevezték, élén király állott, akinek tudták és ismerték vérbeli rokonságát a dunai hatalmas Magyarország királyával. Telephelyeiket is gyakran a Magyar-névvvel illették: volt náluk Nagy-Magyar, Kicsik-Magyar és Közép-Magyar város, főfolyójukat, a Kumát szintén Mazsarnak nevezték s volt egy Magyar tavuk is. Keresztény hiten éltek, 1329-ben XXII. János pápa egy bullát intézett hozzájuk, amelyben királyukat Jeretyánnak nevezi. Talán éppen ő volt az utolsó kaukázusi magyar uralkodó, mert az országot nemsokára ezután, 1359-ben tatár hordák elpusztították. E nagy vihart átélte töredék ekkor a Kaukázus hegyei közé vonult vissza, a róluk elnevezett Magyar-völgybe, ahol aztán nyomuk veszett. A királyi család talán az európai Magyarországra igyekezett, mert a Krimi félszigeten találtak egy sírkövet, amelynek felirata rovásbetűvel a következő (Okm. 29-30) : *(1) Itten őrzik az örmény barátok (2) Jeretyán ősi iráni úr, Don parti ősi (3) egyházi kincsét, e két (4) öreg kannát. A Rának (=királynak) (5) ilyen nagy szentsége 'Élő Ra' jele.(41) Ebből világos, hogy Jeretyán valóban létezett, király (Élő Ra) volt és egy személyben katolikus főpap (a két miséző kanna ezt jelenti) s valóban ő lehetett a Kaukázusban élő utolsó őshazai magyar uralkodó.*

Valahol a Volga jobb partján szintén állt néhány évszázadon át egy Magyarország, amelyről az ott látogatást tett Julián barát számol be a Szentszékhez intézett jelentésében. Ezt az országot is a tatárok pusztították el 1237-ben. Közelebb hozzánk, a Kárpátok keleti oldalán, Moldovában is lemaradt egy magyar tömb, a csángók. Leszármazóik a múlt század közepén még 70,000-

nél többen voltak. A Kárpátok déli oldalán hátramaradt egy harmadik néprészünkről már csak az általuk egykor lakott helyek nevei beszélnek. Az egyik nagyobb, magyarok által lakott táj a mai Ploesti vidéke lehetett, Bukaresttől északra, ahol ilyen helynevek vannak: Magurele (Magyar Helye), Magureni (Magyar Hona), Úrláti, Buda és mások. *A lemaradt magyar néprészek sorsa azt bizonyítja, hogy a népi és nemzeti fennmaradás egyetlen módja a szoros összetartás; a széthúzó, külön útra térő forgácsokat az idő könnyen elsöpri.*

Az Árpáddal beérkezett közel egy milliónyi népesség bizonyára csak kisebbséget alkotott az országban, szemben a már régebben ott lévő magyar népességgel. Kétségtelen azonban, hogy katonailag sokszorosán nagyobb erőt képviselt, mint az őslakók valamennyi törzse együttvéve. Azonfelül, mint harcedzett, elszánt és céltudatos csoportnak, neki volt a legnagyobb összetartozási érzéke, leghatékonyabb szervezete és világos politikai öntudata. Ilyen körülmények között az ő mesterművüket - az ország egyesítését - a helybeliek nem teheték kérdésessé, a sima együttműködést viszont a pusztaszeri szövetség vagy alkotmány szabályozta. A fekete magyarok és a székelyföldi székelyek, úgy látszik, Pusztaszernél nem voltak jelen, úgyhogy a magyar alkotmány kidolgozásában a döntő szó, főleg az állami berendezések tekintetében a fehér magyarokat illette. Ennek megfelelően az államfő címe az úr népeknél használt Király lett s nem a turániaknál észlelhető Kendős (K.N.D.H., Kende). A királyt a földműves népek módján, széken ülve (trónon) képzelték el, nem pedig szittya módra, lovon ülve. A király szimbolikus állata a fehérek oroszlánja lett, nem pedig a feketék párduca. Az ország jelvényéül az egyiptomi eredetű kettős keresztet választották a hármassal, nem pedig a kos főben végződő fokost.(42) Árpád fejedelmi címe a hét (utóbb nyolc, vagy kilenc) sávval átszelt pajzs lett, rajta lépő oroszlánokkal, mintegy a hét (nyolc vagy kilenc) Hon Ura értelemben. Az ország neve a tervezett Hunország helyett Magyarország, a király helyettes címe az Árpádék családjában használatos Elő-Mása helyett a helybeliek Nádora lett, ami azonos az egyiptomi NTR azaz Nagyúrral. A nádor jelvénye, a kifeszített zászló, szintén egyiptomi eredetű, ahol ez a forma éppen az NTR (Nagyúr, Nádor) hieroglif ideogramja. Gyuláról, Horkáról és Kádarról szintén nem lett szó.

Ha az Árpád-házi királyok trónneveit vizsgáljuk, hasonló eredményre jutunk. Az őslakosság hatalmának és földrajzi eredetének bizonyosságául itt is megtaláljuk az egyiptomi kultúrkörben használt címeket és kifejezéseket. A leggyakoribb magyar trónnév az István lett, amit öt királyunk viselt, kezdve Szent Istvánnal (esetleg már ő előtte is). Ez a név régi betűzéssel EST-UAN-UR, EST-AN-UR az egyiptomi királyok szokványos Est-Hon Úr címe, amely azután a használatban István alakot öltött. Az sem véletlen, hogy első állandó jellegű királyi székhelyünk neve EST-ER-GOM, Est Úr Hona volt. Az Estuan úr Egyiptomban azt is jelentette, hogy e trónnév viselője egyúttal földi isten, vagyis egy személyben király és főpap. Szent István is ennek az ősi elgondolásnak volt megtestesítője, de már keresztény bekeretezésben, ezért isten helyett ő már csak a "szent" címet kapta, de ezt önmagától, a régi jogon, szentté avatási vizsgálat nélkül. A másik legsűrűbben használt Árpád-kori magyar trónnév szintén a Régi Kelet

hagyományából eredt, amely szerint az uralkodó Bál-isten helytartója: Bál, Bala, Béla. Ezt a Bál, Béla trónnevet négy királyunk használta. Endre azaz Hon-Ra, Hon Ura nevű királyunk három volt. Egy másik király trónnevét a COLO-MAN, Kálmán nevet választotta, értelem szerint a felkelő Napisten (COLO, Kelő) szolgálója, azaz papja (Méne), akiről tudjuk, valóban papnak szánták. Volt még egy másik Mén-királyunk is, a rossz emlékű SOLO-MON vagy Salamon, egy további pedig a Szemisten papja trónnevet viselte, ez volt ABA SAMU EL, a Hab Szem Él, azaz Fő-Szem-Pap. Mindezek az adatok, noha eddig még sohasem fordítottunk rájuk kellő figyelmet, hatalmas erővel és félreértést nem tűrő módon bizonyítják, hogy a Duna-medencében az oda a kő- és bronzkorban betelepült magyar népesség leszármazói Árpád fejedelem idejében nemcsak éltek és léteztek, hanem az állam kormányának és közigazgatásának kialakításában döntő befolyással bírtak. *Szinte azt mondhatjuk, hogy a politikailag és katonailag hódító Árpádekat az őslakosság kulturálisan meghódította és magához hasonította.*

Tény és való, Árpád családja és népe annyira egybeforrt a régibb és újabb időkben érkezett különféle magyar törzsekkel, az árjakkal és a turániakkal, s az Árpád-királyok annyira a nemzeti egység megtestesítői lettek, hogy a királyok baját és örömét az ország és nép bajával és örömével azonosították, ezt is úgy, mint az őshazában. Árpád fejedelemben joggal tiszteljük a magyar honok újraegyesítőjét, a modern magyar nemzet megalkotóját, Szent Istvánban pedig az egész országot Összefogó államgépezet megteremtőjét. Érthető, hogy amikor az utolsó Árpád-király az ősi dinasztia kihalt, az elárvelt nemzet sírva kereste, hol található még egy királyt a szent királyok véréből.

Az eredmények összegezése

őstörténeti vizsgálódásaink keretében a következő kérdésekre kerestünk választ: 1. milyen emberfajtahoz tartozó nép vagyunk mi, magyarok; 2. milyen régi a mi nyelvünk és kultúránk; 3. hol volt a mi népünk őshazája, vagyis mai tudásunkkal megállapítható legrégebb lakóhelye, ahol társadalomba való első szervezkedése megtörtént; 4. mi szerepünk volt az emberi művelődés kialakításában a régi hazában; 5. mikor és milyen úton költöztek el néprészeink az őshazából Európába, különösen a Duna-medencébe; 6. milyen szerepet töltött be Európa kialakításában a magyarság európai ága és mi lett a sorsa az európai ágnak az őstörténeti kor végén. Ezekre a kérdésekre a történettudomány újabb eljárásait alkalmazva és jó részben új források felhasználásával a következőképpen feleltünk.

1. Mi, akik a magyar népet alkotjuk, a történeti idők hajnalán kibontakozott emberfajta, a legendás árják, más szóval az úr népek egyenes leszármazói vagyunk. Árja mivoltunkat népnevünkben: Hung-Ári, Mag-Ári s országunk nevében: Hung-Ária, Mag-Ária a mai napig őrizzük és ma is az eredeti árja nyelven beszélünk. Hagyományaink, néprajzunk és hitvilágunk nagy részben ókorból eredő páratlan örökség. Népünknek van egy turáni ága is, amely a meleg égövön való tartózkodásunk idején hozzánk csatlakozott kus fajtából keletkezett, akiket arcuk sötétes árnyalata miatt annak idején fekete magyaroknak neveztek.

Török vagy mongol faji összetevőnk nincs.

2. A mi beszédünk és földműves magas kultúránk öt-hat ezer esztendőre visszamenőleg írásbelileg igazolható, vagyis annak kezdete oly régi időkbe nyúlik vissza, amikor magyaron kívül más tagolt emberi beszéd, rendszerbe foglalt vallás, művészet és írás még nem létezett. A mi őseinknek tehát nem volt kitől mit "kölcönözzenek". Szókincsüket, vallási képzeteiket és tudományukat az alapoktól a befejezésig maguknak kellett saját géniuszukkal megteremteniök. Ezért ősnyelv a magyar nyelv, őskultúra a magyar kultúra, amiben velünk osztoznak ma is élő rokonaink, az észtek, finnek és egyéb magyar származású népek.

3. Árja fajtánk társadalomba szervezkedése, vagyis nemzetekre oszlása és sokszínű magas kultúrájának kibontakozása legelőször azon a földrajzi tájon észlelhető, ahol három világrész - Ázsia, Afrika és Európa - érintkezik egymással s amelyet Régi Keletnek vagy Közel-Keletnek neveznek. Tudományunk mai állása szerint ez a mi "őshazánk".

4. A magyarul beszélő úr népek napkeleti hazájukban megalkották az emberi elme alapvető találmányait: a rendszeres élelmiszer-termelést, az edénykészítést és a fémipart. Feltalálták a gyors közlekedés első eszközeit (hajót, szekeret), megfogalmazták Isten létének elvét s kitalálták a gondolatközlés időtől független eszközét: az írást, nyelvünk szerkezetéhez igazított szabályaival. Őseink világraszóló találmányai közül ez utóbbi - az írás - volt a legnagyobb hatású, mert vele megszületett a tudomány: a szerzett ismereteket ezután el lehetett raktározni, nemzedékről-nemzedékre áthagyományozni és gyarapítani. A magyar népek szókincsüket, fogalmaikat, istenhitüket és írástudásukat nem tartották titokban, hanem misszionáriusaik, a Nap-papok révén elterjesztették a világ minden részébe. Így lettek a magyar nyelvű népek (régibb tudományos kifejezéssel szólva: finnugor népek) az emberiség első tanítómesterei, nevelői és szervezői, amiről az a rengeteg magyar szó tanúskodik, amely minden később kialakult nyelvben ma is fölös számban talál[ható].

5. A magyar népek egyes részlegei az Őshazából a Kr. e. IV. évezredtől kezdve sorozatos hullámokban áttelepültek Európa nagy tájaiba: Dél-, Nyugat-, Kelet- és Közép-Európába. A történeti Magyarország területére az első magyar néprajok a csiszolt kőkorból és a bronzkorból érkeztek, déli irányból jöttek, a Balkán-félszigeten át vezető főútvonalon. A későbbi hullámok, Kr. e. kb. 500-tól, keleti irányból érkeztek, áthatolva a Kárpátok hágóin és szorosain. A beérkező néprészek a Duna-medencében származási helyük, érkezési idejük, vagy még inkább vallásuk szerint szervezkedtek társadalomba, megannyi külön "honba", honurakkal (fejedelmekkel) az élen. Ezeket a Duna-vidéki magyar honokat először Attila király, Esthon ura, utóbb az ő vérbeli leszármazója, Árpád fejedelem egyesítette egységes országgá, akinek szereplésével a magyar múlt őstörténeti szakasza befejeződik.

6. Az Európába áttelepült és ott különböző nevek alatt szerepelt magyar nyelvű néprészek: Magurak, Szemurak, Ősurak, Lig(a)urak, Barátok, Iberek, Esthonik, Fennik, Keletik, Hetésik, Pilisik, Szerémik és még sokan mások olyan szerepet

töltöttek be Európa téréin, mint az őshazaiak szerte a világon másutt is: ők lettek e kontinens felderítői, Európa-I megalkotói, e táj első letelepült lakosai, az őseurópaiak. A sors úgy hozta, hogy ebből a hatalmas kultúrnépességből a szarmata előnyomulás, majd a rómaiak, germánok és szlávok kialakulása és politikai szerepe miatt mára csak az a részleg maradjon meg ősi tisztaságában, amelynek mi, mai magyarok vagyunk folytatói. A mi felelősségünk és hivatásunk ezért óriási: mi vagyunk a hatalmas keleti örökség egyetlen hiteles letéteményese, az ókori világ egyetlen hivatott tolmácsolója. A mi nyelvünk nélkül - mint a jelen munka is bizonyítja - az emberiség első korszaka örökre homályban maradt volna.

Montreál, 1972 október 23.

Lábjegyzetek

1) A nem-magyar szakmunkák hangsúlyozzák, hogy a csiszolt kőkori telepések beérkezése előtt eltelt kétezer évben a Duna-medencének és általában Közép-Európának nem volt lakossága, kivéve a Júra és az Alpok között elterülő keskeny sávot: Elsewhere In Central Europe there is no proof of human habitation between 5500 and 2500 B.C.... Large parts of Continental Europe appear to have been uninhabited at the time immediately preceding the migration of farmers 242m. - In large parts of the Hungarian plain, Bulgaria and Rumania, which were inhabited by the Starcevo-Körös farmers, evidence of the presence of such food-collecting communities is lacking, 242m.

2) It is certainly In the Danubian region that we find the most complete and typical example of any early peasant culture. 198m 53. - Kr. e. 3000 táján... the Hungarian Plain was a dominant center which had incorporated all the major achievements of the nuclear area in the Near-East and which had added to these an adaptation to the European deciduous forest, 242m.

3) Rá kell mutassunk arra, hogy a magyar nyelv fémekre vonatkozó szavai (arany, ezüst, réz, ón, vas és maga a fém szó) valamint a bányászati és kohászati kifejezések tömege mind a magyar géniusz hiteles alkotása és nem más nyelvekből átvett kölcsönzavak. E fontos körülményre Gálócsy Zsigmond kohómérnök úr hívta fel figyelmemet, aki a vonatkozó szavak és kifejezések hosszú jegyzékét közölte velem. Értékes adalékát ezúttal is köszönettel jelzem. Az adat a bronzkori lakosság népi személyazonosságának megállapításakor nagy súllyal esik a latba és már előre rámutatunk fontosságára.

4) It is clear that during this period Hungary was the centre of a brilliant development of culture which, from the artistic point of view, surpassed anything that existed elsewhere in Central Europe... The splendid Hungarian swords and axes, often ornamented with elaborate spiral decoration, are perhaps the finest specimens of European bronze work, and supplied the models for the similar types of the Nordic Bronze Age, 198m 326.

5) Childe professzor ismerte fel, hogy a legfontosabb magyarországi kiviteli árucikk a kalapács volt s munkájában ennek sok formáját mutatja be. Nyelvészeink a Kalapács szót, mint a legtöbb cs-hanggal végződő szavunkat, szláv nyelvből származtatták. A helyzet alighanem itt is fordított: Klopeč lehet a magyar Kalapos származéka.

6) Pais Dezső szavai: Appellatio loci e nomine Tlchon, homlnibus a Slavis occidentalibus imposito, derivatur, quod ad familiam vocabuli ticho 'quietus' attinet, 167m I 98.

7) Kállay Ferenc mitológusunk az elsők egyike volt azoknak, akik a magyar nyelv kiárúsítása ellen szót emeltek. Ő a Bál névvel kapcsolatban megjegyezte: "Dankovszki e szót azért nem perie el a magyar nyelvtől, mert rokonszókra más nyelvekben nem akadt." (237m 191).

8) A trójaiak egy nagyobb csoportjának Magyarországra való betelepítését a magyar krónikák is említik és szól arról a francia hagyomány is. Ebben a csoportban szerepelt Priamos, Trója utolsó királyának unokája, Francion: Francion, fils d'Hector, Petit-fils de Priam, s'était installé en Hongrie après la destruction de la ville de Troie. Deux cent ans plus tard, ses descendants émigrèrent vers l'Ouest, sous la conduite du chef Ybor, et découvrirent sur les rives de la Seine l'endroit rêvé pour y fonder une société organisée. Olv. Guide de la France mystérieuse (Paris, 1964 669 i. Az adatot Mme Yves Enderlin szives közlése nyomán ismerem, köszönve értesítését.

9) Németh Péter Így szól felfedezéséről: "1955-ben a tejesen lakatlan (Pilisi) hegyek között emberi alkotások, művek maradványait találtam. Helyszíni kutatásaim során kiderült hogy egy eddig tejesen ismeretlen, nagy jelentőségű kultúrterületet fedeztem fel a Pilsben. Sánc, sáncárok és vízduzzasztó rendszerekkel teletűzdelt összefüggő hatalmas erődítmény, egy kétségtelenül uralmi központot jelentő, sok hegyi várat magábanfoglaló terület kerti így a tudomány elé... Megállapítottam, hogy a Pilis hegyei között a Kárpátmedence ősidők óta legnagyobb jelentőségű kulturális központjának maradványait találtam meg." Németh Péter 1969. augusztus 12-én kelt híradása

10) A Víz (Pis) helynevek kronológiai beméréséhez Herodotoson és a nyugateurópai hasonló neveken kívül Psametik egyiptomi fáraó nevét is felhasználhatjuk; ez a fáraó a Kr. e. I. évezred közepén élt és a 26. egyiptomi dinasztia megalapítója volt. Származásilag egyszerű nagyúr, aki Észak-Egyiptomban a tengerparton, víz (Pis) mellett uralt néhány törzset. Királycímét a nem-magyar tudósok PSAMETIK úrnak olvassák. Az írásjeleket azonban helyesen hangzósítva P-eS-Me(n)-TI-K URA, vagyis Vízmentik ura -(ld. e munka II. kötetében a 76. sz. okmányt). E királyi család magyar voltára más adatunk is van: fia a MAAKHERU (Magyar) címet viselte (193m VI 204, 218): felesége pedig a hieroglifák szerint SZÉ-P-aSZ-oN. 'Szépasszony' volt.

11) Egyes német kutatók, mint pl. Th. Glock, maguktól rájöttek arra (1916), amit mi is hirdetünk, hogy ti. a Duna-medencében élő magyar nép már az ókortól kezdve mai hazájában lakik s az "egyiptomi-föníciai" kultúrkörből ered, főleg azokból a népekből, akiket az asszírok űztek el régi hazájukból. Glock szerint a magyarok Régi Keletről való származását különösen két szembeötlő mozzanat bizonyítja: 1. az ő egyiptomi-föníciai jellegű vonalas írásuk, a rovásírás, 2. a régi-keleti városneveket duplikáló helyneveik, aminók Arad, Árpád, Maghara.

Ez a német ember saját szavaival így szól: Bezüglich der (alt) ungarischen Schrift ist es interessant zu konstatieren, dass sie der ägyptischen am meisten ähnlich ist, also jedenfalls in direktem Verkehr und nicht aus zweiter, dritter Hand zu ihnen gekommen ist... Städtennamen dieses Gebietes wie Maghara, Arad und Arpad bekräftigen diese Behauptung... Die Assyrer verdrängten den grössten Teil dieser Völker, welche... (In Europa) eine neue Heimat suchten. Ugyane szerző rámutat arra is, hogy a magyarok ellen nagy propaganda folyik a világban és ellenfeleik a "kultúra maszkjában" küzdenek, bár ők maguk kultúra tekintetében a magyarok nyomába se léphetnek, hiszen még nem is léteztek a világon, amikor

a magyarok már régóta írástudó, művelt emberek és régi európaiak voltak. 243m tanulmánya ez, amelynek szövege Németh Béla (Magyarország) szíves jóvoltából került kezeimhez. Előzékenységét ezúttal is köszönöm.

12) Az elemeket így betűzzük: a kis karikával ábrázolt mell a képírásban az egyiptomi S, de mivel kettőt látunk, többes számban mondjuk. eS.ek; következik a jobb kéz csuklójára húzott 2-es számjegy, kiolvasva KÉT, együtt az előbbivel: Eseket, Vagyis Ezeket. Az ökölbe szorított két kéz Ma-Ma, a bal kéz csuklójára írt számjegy ismét 2, kiolvasva KÉT, együtt: Mamákat. A köldök karikája ponttal a közepén ÁR, alatta a hullámos hieroglif eN jele, amit követ a női nem NU, együtt Úranyó. A combon lévő, kőeszközt ábrázoló figura KI, a szorzójel SZE, majd újra a kőeszköz KI, alatta a hullámos eN jel, együtt KI-SZE-Ke-eN, vagyis Kis széken. A térden lévő két kis karika S.ek, alatta a háromszög alakú egyiptomi Té. együtt: Segíti. Így a teljes üzenet: Ezeket a mamákat Úranyó a kis széken segíti.

13) A Tátos vagy Táltos szó értelme "tudós", ami e papok tevékenységéből is kiderül, mert az szorosan a tudással függött össze: ők voltak az orvosok, a történelem ismerői, a hagyományok őrzői, ők készítették a naptárt, jövendöltek mint jóskok s általában Isten akaratát tolmácsolták. A finnek is tátosnak — TAITAA — nevezték tátosaikat s az ő szavuk értelme is "tud, ért" (241 m 87, 54 sk, 254 sk). Meglepő dolog, hogy Pais Dezső ennek ellenére sem magyar szónak tartja a Tátost, hanem törökből átvett kölcsönszónak.

14) A magyarországi tátosokról, keresztény terminológiával szólva "pogány papokról sok feljegyzést tartalmaznak az ellenük folytatott középkori inkvizíciós perek (62m). Róma utasítására egy Theuton nevű német főinkvizítor központilag irányította a magyar tátosok üldözését a 13. század közepén. A vonatkozó periratokból kiderül, hogy régi papjainkat Látó, Szemes, Mágus névvel nevezték és madártollas ruhába öltözve végezték szertartásaikat. Csodás írást írtak fára, főünnepüket a téli napfordulón tartották, hegyekbe mentek imádkozni, ahol kitárt karokkal fohászkodtak a Mindenhatóhoz, pontosan úgy, amint elődeik évezredekkel korábban, az egyiptomi Szempapok és hétországi tátosok. Az egyik tátos perében a megidézett tanú elmondta, hogy 'Banza tátos egy felállított magas létra tetejéig felmászott, ott valamennyit időzött és amint mások mondták, az Istennel beszélgetett és lejöve a jövendőt mondta hallgatóinak" (62m 56). A perek szerint a tátosok működési főterülete Dunántúl és Erdély volt.

15) Hood professzor konklúziója: But do the Tartaria tablets actually bear writing? Probably not. The tablets appear to be of local clay, which favors their having been made on the spot and not Imported... It seems quite possible that they are merely an uncomprehending imitation of more civilized peoples' written records... Perhaps the Tartaria tablets are nothing more than a pretense by some unlettered barbarian to command the magic embodied in an art he had witnessed but did not understand (245m).

16) A ferences papok hagyománya szerint a csíksomlyói naptárkövet az atyák eltávolították eredeti helyéről, a Somló-hegyi pogány áldozati helyről, de nem pusztították el. A székelyek ugyanis megkövetelték, hogy a követ, mint az ősök emlékét, megtartsák és megőrizték. A kő fénymásolatát és lapjának rajzát a

régész Vécsey Gyula (Csíkszereda) volt szíves nekem megküldeni. Rendkívül becses adalékát ismételten és melegen köszönöm.

17) Az a körülmény, hogy Magyarországon Tatárlakán kívül a Somló-hegyen is működött egy ókori napvárta, és hogy a kereszténység idejéből ránkmaradt első rovásírásos emlékünkhöz is egy naptár (162m 40), nemcsak a csillagászati tudás itteni folytonosságát bizonyítja, hanem a magyar nép folytonosságához is szólgáltat egy további bizonyítékot. Egyébként Dunántúl is van egy Somló-hegyünkhöz talán ott is egy Nap-megfigyelő állomás működött?

18) Prof. Childe így összegezi erre vonatkozó megállapításait: ... the Danubian corridor was, in fact, as we expected, the passage-way by which the (neolithic) civilization of the Eastern Mediterranean, albeit filtered and impoverished, was diffused to Northern and North-Western Europe. 33m 67 Egy más helyen így: We have seen that for over two thousand years it (the Danube) formed the channel by which the influence of the higher civilization of the East Mediterranean Basin, including Anatolia and Syria, was transmitted to the barbarian North and even distant Britain. By the first millenium it no longer fulfilled this role. 33m 413.

19) A mezőgazdálkodás időbeli és területi elterjedését többféle módszerrel vetítik térképre. A legjobb ilyen térképek közé tartozik Waterbolck sorozata, amelyen a lakosság aránylagos tömege is észlelhető, következőleg a Dunamedence kimagasló szerepe (242m). Egy másik jó térkép (91m 239), három különböző árnyékolással érzékelteti a mezőgazdálkodás elterjedésének útját a világban Kr. e. 5000, 3300 és 2000 előtt; ennek alapján készült a mi térképünk is a 97. oldalon. Graham Clark térképe viszont azért érdemel figyelmet (World history, Cambridge, 1969, a 121. lapon), mert a rádiókarbon mérések alapján készült.

20) A dunai mezőgazdasági és fémkultúra óriási szerepét előmozdította az a mellék-körülmény is, hogy nem volt versenytársa. A második európai neolitikus kultúra ugyanis, a keleteurópai festett fazekas kultúra (painted pottery culture), az úgynevezett csatabárdos nép megjelenésekor elpusztult. A harmadik európai neolitikus központ pedig, amely a svájci tavak körül észlelhető, különleges feltételei miatt nem volt máshol megvalósítható. A festett fazekas kultúra elterjedéséről jó térképet találunk 198m 85.

21) Dawson hangsúlyozza, hogy Európa magas kultúrája nem a nyugati részen, hanem középen és keleten alakult ki először: It was not in the West, but in Central and Eastern Europe that we find a true agricultural civilization, with domestic animals, fine pottery, and settled villages (198m 51. 60). Szerinte: The neolithic culture of Central Europe was the more truly European tradition, since it influenced the whole continental development (198m 169).

22) A 19. századi orosz történészek, különösen a szentpétervári iskola hívei elismerték és hangsúlyozták, hogy Európa első magas kultúrája finn-ugor (a mi terminológiánk szerint magyar) kultúra volt, 212m 218. Edqar V. Saks saját kutatásaival ezt nyomatékosan hangsúlyozza: The original inhabitants of Europe from time immemorial were the Finno-Ugric tribes as verified by archaeological

evidence, and particularly by the presented toponymical material, 212m 216. Ugyanott említi, hogy a Baltikum népességének jelentős része Közép-Európából származott.

23) Régóta vita tárgya, kiket kell turkok (Turki, Türki) alatt értenünk. Egy dolog bizonyosnak látszik: a turkok nem mongolok, akikkel őket gyakran egy kalap alá veszik. A turkok arcéle kiemelkedő, a mongoloké lapos; a turkok szőrözete erősen fejlett, a mongolok viszont a földkerekség legszörteleőbb emberei közé tartoznak, 232m 95.

24) The momentous part that Eastern Turklstan and Western Turklstan have played in the migration of both Aryan and Turanian races is not yet fully realized, írja 204m 25.

25) A szkíták magyarországi telepeire olv. 63m 55; 146m 232; 66m 36. - Die in Ungarn eingewanderten Skythen nahmen nach der bisherigen Feststellungen sowohl die ganze Tiefebene - mit Ausnahme der südlich der Maros liegende Teile - als auch die nördlichen Gebiete Ungarns und die südliche Slowakei in Besitz, 170m 137.

26) Il est d'ailleurs possible que les Scythes n'aient jamais constitué en Russie méridionale qu'une aristocratie, superposée à un substrat cimmérien, 80m 39.

27) Herodotos történelemkönyvének ötödik részében említést tesz a Duna-medencében lakó népességről. Tizedik fejezetét így kezdi: "A thróklal emberek elbeszélése szerint az Ister (Duna) felett lévő országot méhek (!) birtokolják és azok miatt nem lehet oda bemenni. Ezt a valószínűtlen mesét én nem hiszem el, mert a méhek a hideget nem viselik. Inkább azt gondolom, hogy az embereket akadályozza a hideg abban, hogy a Nagymedve (Mega Ouros) alatt éljenek." Ezúttal Herodotos szövegét Aubrey de Selincourt fordításából idézzük, 93m 313. E zavaros leírás csak úgy érthető, ha a méhek embereket jelentenek, azaz a Duna-medencében Méh-arok, Magyarok laknak. S az idegeneket nem a hideg, hanem más "hitük" akadályozhatta meg abban, hogy a "Magyar Úrós" (Mega Ouros) alatt éljenek. Herodotos még azt is jelzi, hogy a Duna-medence akkori lakossága "méda módra" öltözködik, tehát nadrágot visel és lovas életformájú. - Herodotos híradása a Kr. e. 5. századból ered, amikor a szkíták már a Duna-medencében laktak: az adat minden bizonnyal rájuk vonatkozik.

28) A Római Birodalom kialakulásának mérföldkövei: Kr. e. 264-201, a Spanyol-félsziget Földközi-tenger melléki sávjának birtokbavétele és Szicília, Szardínia leigázása; Kr. e. 201-133, a Spanyol-félsziget belsejének meghódítása, Felső-Itália, az Adria keleti partja, valamint Macedónia bekebelezése; Kr. e. 133-44, Franciaország és Észak Afrika megszerzése; Kr. e. 12-A.D. 54, Pannónia meghódítása; A.D. 46, Thrákla meghódítása; 107, az Erdélyi-medence (Dácia) meghódítása.

29) ... la conquête romaine. Quelle a été son action ethnographique? Je la crois, pour ma part, quasiment nulle, 152m 157.

30) Szombathely római kori naptemplomának maradványait 1955 végén találták meg. Azóta a romokat kiásták s helyreállították az oltár hatalmas napkorongját.

Ezt a templomot a szakemberek latin-görög névvel "Isis" templomának nevezik. Isis egyiptomi eredeti neve azonban Est-(H)An-Nó, Est-Ar. Ist-Er. Dél-Egyiptomban pedig Setét Asszony. Tudósaink feltételezik, hogy a napkultuszt idegen zsoldosok terjesztették el Pannóniában, akiket a rómaiak Szíriából szállítottak ide át. Erre a magyarázatra nincs szükség, ha tudjuk, hogy a kő- és bronzkorban csupa napvallású törzsek vándoroltak be az országba a Régi Kelet nyugati tájaiból. Egyébként idegen zsoldosok oly tömeges behozatalára nem kerülhetett sor, hogy számukra Európa legnagyobb Isis-templomát kelljen megépíteni!

31) Történészeink, a nyugateurópai felfogást követve sokáig azt hitték, hogy a hun uralom megszűnte után nem maradtak hunok a Duna-medencében. "A modern kutatás azonban beigazolta, hogy nemcsak a tőlünk keletre eső hun törzsek éltek tovább a Dnyeoer [Dnyeper] és Don vidékén, valamint a Kaukázustól nyugatra, hanem jelentős hun népesség élte túl a hun állam felbomlását a mai Magyarország területén is" (63m 106).

32) A gepidák germán voltát legutóbb Heinrich Sevin (163m) igyekezett bizonyítani, aki mellesleg még azt is "bebizonyította", hogy a székelyek a gepidák (germánok) leszármazói! Ez a dolgozat egy 1955-ben készített doktori értekezés, szelleme olyan, mintha a negyvenes évekből eredne.

33) A "visszatérő hunokat" a magyar krónikák csak ezen a néven ismerik és sohasem mondják őket Avari-nak: számukra nem voltak új nép. Avar nevük talán onnan ered, hogy sáncokkal körülkerített várudvarokban laktak. Olyasféle név lehet ez, mint az egyiptomi Deltában uralkodott hyksosok Avári neve. - A hazai nyelvészek és történészek az avarokat (mint a hunokat is) általában török nyelvű népnek tekintik annak ellenére, hogy egyes külföldi munkák már régebb idő óta finnugoroknak mondják őket (204m 517). E tekintetben az utóbbi négy év [év] folyamán javult a helyzet, főleg László Gyula fejtegetései nyomán, aki két részre osztja az avarokat s 670 táján érkezett részlegüket, e késői avarokat, "fehér magyaroknak" tartja. Tömegüket nagynak mondja s bennük látta az "első" magyar honfoglalókat. Árpádé lenne a "második" honfoglalás, mintegy kétszáz évvel utóbb. Örvendetes László Gyula megállapítása, mert azt is hozzáfűzi, hogy talán már megelőzőleg a hunok is szakítottak magukkal útjuk mentében magyar néprészeket, vagyis már a hunok első szereplése idején is laktak magyar törzsek a Kárpátok övezte tájon. A hazai nyelvészek és régészek nagy felismerése azonban még várat magára: az, hogy az új törzsek (árja fajú magyarok) már itt élnek az országban a csiszol[lt] kőkor és bronzkor óta.

34) A Dunántúl szereplő Blachi, Vlachi kilétéről nyelvészeinknek nincs fogalmuk s a név jelentéséhez sem tudnak hozzászólni. A névvel kapcsolatban Kniezsa István így szól: "Krónikáink többször említik, hogy a honfoglalók Dunántúl valami VLACH pásztornépet találtak. Ki volt ez a nép és hol lakott, ezideig semmi határozott nyomára nem sikerült jutni" (255m 97).

35) Kézdi-Vásárhelyi Béla dr. nagyobb nyilvánosságot érdemlő tanulmányában így szól: Der oströmische Kaiser Konstantin Porphyrogenitus (905-959) bezeichnet die nördliche Hälfte desjenigen Gebietes, welches Diokletian Skythien nennt, als

seit langem, d.h. vor der ungarischen Landnahme (896), bereits als von Ungarn bewohnte Gegend. Die Magyarischen Eroberer fanden daher dort ein von anderen Ungarn bereits bewohntes Gebiet. Die zeitgenössischen westlichen Chroniken enthalten gleichlautende Feststellungen und nennen das schon lange von Ungarn-Magyaren bewohnte Gebiet "schwarzes Ungarn", zum Unterschiede von dem erst seit 896 besetzten Gebiete, «die sie als "weisses Ungarn" bezeichnen. 239m 229.

36) Úgy látszik, a magyar őstörténet kutatóinak a jövőben sokkal nagyobb figyelmet kell fordítaniok a Régi Kelet vallási szókincsére, mert anélkül e bonyolult kérdéseket nem lehet megvilágítani. Nincs kizárva, hogy a székelyeket jelentő Siculi nevet is talán vallási értelemben kellene magyaráznunk s benne az L/R cserélődése alapján (Siculi=Sik-eri) "Az Égúr" (Nap isten) híveit látni.

37) Hogy a Blachi, Vallachi, Rutheni eredetileg nem a mai románok és ruszinok neve volt világos abból, hogy ugyanezek a nevek Nyugat-Európában is szerepeltek, ahol románok és rutének sohasem laktak. Cézár a Gall háborúról készített munkájában mondja, hogy a Piréneusok északi lejtőjén Volok nevű törzsek élnek, a Tarn-medencében pedig Rutheni nevűek (28m II 236 és a tárgymutatóban). Ugyanígy 251 m és 251 m bis térképén. A rutének (Rutheni) nevének magyar etimológiája: Ra-Otthoni, azaz Napországban élő ember. A Rutheni nevet egyébként a Régi-Keleten is megtaláljuk: az egyiptomiak Szíria és Palesztina lakóit Rutheni embereknek nevezték (22m 148; a név egyiptomi írásmódját tárgyalja 200m i csillagos 142-149).

38) Az egyiptomi Árpádról azt írja Gardiner professzor, hogy az volt Egyiptom legelső királya, még a Ménes-féle honeyesítés előtt: Perhaps the first to become ruler upon earth over the autochthonous Egyptians, after whom followed Osiris and then Horus, 200m I csillagos 110.

39) Gardiner professzor szerint ARPAD annyi mint: some kind of land; some kind of land, conceivably the ordinary tith of Egypt; the designation of a particular kind of arable land. Az idézetek helye: 200m I csillagos 12, 19 és 103. Felmerülhet ezzel kapcsolatban az a gondolat is, hogy a mezopotámiai városállamok vezetői, a PAT-ES-I szintén "földes urak" voltak, vagyis azok elme is magyar: Fődes, a torlódó L-hang nélkül.

40) Der schwarze Árpád verliess die seinigen und besiegte an der Spitze der 'Weissen' die ihm bis Kiev entgegenkommenden und Huldigung erwarteten [erwarteten] 'Schwarzen': írja 239m 234.

41) A síremlék fénymásolatát 253m munkájában találtuk, ahol azonban a szerző nem jelzi a lelet helyét és az írást - tévesen - zsidó írásnak gondolja. Erre a sírkőre Juhász Alfréd (Kanada) hívta fel figyelmemet; itt is köszönetet mondok lekötelező szíves figyelméért.

42) Címerünk egyiptomi értelmű olvasása: a kettős kereszt NEFER, a három egyforma hullámú halom az ország értelemhatározója SZÉK, együtt, mai grafikával: Napország. Ugyane jelek rovásírású olvasása, a hármashalom középső ívének kiemelésével: a kettős kereszt eGY; a három csúcs közül a

középső kiemelkedő eS; a két szélső csúcs mindegyike szintén eS, de többesben eS.ek, együtt az egész: eGY.eS.S.ek, Egyezség. Ez utóbbi olvasás emlékeztetés Árpádnak a honban lévő törzsekkel kötött örök és szent frigyére, a magyar nép összetartozására. Ld. Okmánytár 33-34.

Az idézett munkák jegyzéke

A szerzők neve előtt álló szám az illető munka rövidített megnevezése. A jegyzetekben az utalásokat ezekkel a mutatószámokkal adjuk. Például: 5m 72 az ötödik szám alatt megnevezett munka 72. lapját jelenti; 129m IV. 76 sk az idézett munka negyedik kötetére utal. a 76. és következő oldalra.

- 1m. ADAM Kari: The Christ of faith. The christology of the Church. New York. 1962.
- 2m. ALBRIGHT W. F.; The archaeology of Palestine. London, 1960.
- 3m. ARBERRY A. J.: The legacy of Persia. Oxford, 1953.
- 4m. Art [L'] du livre á nos jours. Bibliothèque Nationale. Paris, 1951.
- 5m. BARATH Tibor: A magyar állam adóügye 1605-1648. Budapest, 1930, Kny. Századok.
- 6m. BARATH Tibor: Kolozsvár-Klausenburg. das Herz Siebenbürgen. Kolozsvár, 1944.
- 7m. BÁRCZI Géza: A magyar nyelv életrajza. Budapest, 1963.
- 8m. BÁRCZI Géza: A magyar szókincs eredete. Budapest, 1958.
- 9m. BÁTHORY László: Összehasonlító nyelvtudomány és a szumírok. Magyar Szemle. Sao Paulo, 1954, 1955.
- 10m. BAYLEY Harold: The lost language of symbolism. 2 vol. London, 1912.
- 11m. BEIGBEDER Olivier: Le symbolique. Paris, 1957.
- 12m. BEKE Ödön: A cseremiszek (márik) népköltészete és szokásai. I Budapest, 1951.
- 13m. BENDEFY László: Kunmagyaria. A kaukázusi magyarság története. Amerikai Magyar Hang, New York, 1955.
- 14m. BERTHELOT André: L'Asie ancienne centrale et sud-orientale d'après Ptolémée. Paris, 1930.
- 15m. BIRKET-SMITH Kaj: The path of culture. A general ethnology. Madison and Milwaukee, 1965.
- 16m. BOBULA Ida: A sumér-magyar rokonság kérdése. Buenos Aires, 1961.
- 17m. BOBULA Ida: Sumerian affiliations. A plea for reconsideration. Washington, 1951.
- 18m. BOUILLET M. N.: Dictionnaire classique de l'Antiquité secrée et profané. 2 vol. Paris, 1841.

- 19m. BOUSOUET G. H.: Les Serbéres. Paris, 1957.
- 20m. BOWMAN John: Early civilizations. The universal history of the world, vol. I. New York, 1966.
- 21m. BRANSTON Brian: The lost gods of England. London, 1957.
- 22m. BRODRICK M. MORTON A : A concise dictionary of Egyptian archaeology, London. 1922.
- 23m. BUDGE E. A. Wallis: The Book of the Dead, London, 1956.
- 24m. BUDGE E. A. Wallis: The Book of the Dead. The hieroglíphic transcript of the papyrus of Ani. the translation into English and an introduction. New York, 1960.
- 25m. BUDGE E. A. Wallis: Egyptian language, Easy lessons in Egyptian hieroglyphics wth sign list. London, 1958,
- 26m. CERAM C. W.: A hetiták regénye. Hegyi Márton fordítása, Budapest, 1964.
- 27m. CERAM C. W.: The secret of the Hittites. New York, 1956.
- 28m. CÉSAR: La guerre des Gaules. Par Maurice Rat. 2 vol. Paris, 1955.
- 29m. CHADWICK John: The decipherment of Línear B. Cambridge, 1958.
- 30m. CHAMBERLAIN Houston Stewart: Die Grundlagen des neunzehnten Jahrhunderts, 2 Bde. München, 1938.
- 31m. CHARLES-PICARD Gilbert et Colette: La vie quotidienne á Carthage au temps d'Hannibal. IIIe siècle avant Jésus-Christ. Paris, 1958.
- 32m. CHIERA Edward: They wrote on clay. The Babylonian tablets speak today. Chicago, 1956.
- 33m. CHILDE Gordon: The Danube in pre-history. Oxford, 1929.
- 34m. CHILDE Gordon: The pre-histroy of European society. London, 1958.
- 35m. CHILDE Gordon: What happened in history. Edinburgh, 1954.
- 36m. CIHAR C. etc.: Symbolae ad studia Orientis pertinentes Frederico Hrozny didicatae quas ediderunt. Pars prima. Praha, 1949,
- 37m. CLARK R. T. Rundle: Myth and symbol in anclent Egypt. London, 1959.
- 38m. CLEATOR P. E.: Lost languages. New York, 1961.
- 39m. COLÉ Sonia: The prehistory of East Africa. London, 1954. Újabb bővített kiadása 39m. bis, 1965.
- 40m. CONTENAU G.: La civilisation des Hittites et des Hurrites du Mitanni. Paris, 1948.
- 41m. COOK Stanley: An introduction to the Bible. London, 1954.
- 42m. COTTRELL Leonard: The anvil of civllízatron. New York, 1957.
- 43m. COTTRELL Leonard: The bull of Minos. London, 1956.

- 44m. CSALLANY Dezső: A székely-magyar rovásírás történetéhez. Budapest, 1966. Kny. Archaeologiai Értesítő.
- 45m. CZEGLÉDY Károly: 4-9. századi népmozgalmak a steppén. Budapest, 1954.
- 46m. DAUZAT Albert: La toponymie française. Paris, 1946.
- 47m. DAVIES A. Powell: Ten Commandments. New York, 1956.
- 48m. DAVIES S.: Race relations in ancient Egypt Greek, Egyptian, Hebrew. Roman. London, 1951.
- 49m. DE BURGH W. G.: The Legacy of the Ancient World. Vol. I. London, 1955.
- 50m. DE VOS Michel: Histoire de la Yougoslavie. Paris, 1955.
- 51m. DESROCHES-NOBLECOURT Christiane: Tutenkamen. Life and death of a pharaoh. New York, 1965.
- 52m. DORESSE Jean: L'empire du Prêtre-Jean. L'Ethiopie antique. L'Ethiopie médiévale. 2 vol. Paris, 1957.
- 53m. DOWSON John: A classical dictionary of Hindu mythology and religion, geography, history and literature, London, 1953.
- 54m. EDWARDS t. E. S.: The pyramids of Egypt. London, 1955.
- 55m. Egypte (L'). Encyclopédie par l'image. Paris, 1930.
- 56m. Egyptian art. Guide to collections. New York, 1962.
- 57m. Egyptian mythology. New York, s.d.
- 58m. Egyptian wall paintings from tombs and temples. New York, 1962.
- 59m. EMERY Watter: Archalc Egypt. Edinburgh, 1961.
- 60m. Encyclopaedia Biblica. A critical dictionary of the literary, political and religious history, the archaeology and natural history of the Bible. 4 vol. London, 1899-1903.
- 61m. EPSTEIN Isidore: Judaism. A historical presentation. London. 1960.
- 62m. FEHÉR M. Jenő: Képek a magyar sámáninkvizíciók történetéből. Warren, Ohio, 1967.
- 63m. FERENCZY Endre: A magyar föld népeinek története a honfoglalásig. Budapest, 1958.
- 64m. FETTICH Nándor: A szilágysomlyói kincs. Budapest, 1932.
- 65m. FETTICH Nándor: La trouvaille de tombe princière hunnique á Szeged-Nagyszéksós. Budapest. 1953.
- 66m. FILIP Jan: A kelta civilizáció és öröksége. Horváth Ferenc fordítása. Budapest, 1966.
- 67m. FLAVIUS Josephus: A zsidók története, XI-XX, könyv. Fordította Révay József. Budapest, 1966.

- 68m. FOKOS-FUCHS D. R.: Volksdichtung der Komi [Syrjänen). Gesammelt und herausgegeben von. Budapest. 1951.
- 69m. FRANKFURT Henry: The birth of civilization in the Near East. New York, 1956.
- 70m. FRASER James George: Adonis, Attis, Osiris. 2 vol, New York, 1961.
- 71m. FRIEDMANN Georges: Fin du peuple Juif? Paris, 1965.
- 72m. GAER Joseph: How the great religions began. New York. 1956.
- 73m. GHIRSHMAN R.: Iran from the earliest times to the Islamic conquest. Bungalay, 1954.
- 74m. GILGAMES, Ékírásos akkád eposzok. Fordította Rákos Sándor. Budapest, 1960.
- 75m. GOLDBERG B, Z.: The sacred fire. The history of sex in religion, New York, 1962.
- 76m. GONDA J.: A sanskrit reader. Utrecht, 1935.
- 77m. GOSZTONYI Kálmán: Művelődéstörténeti és nyelvtudományi egyeztetések. Ahogy Lehet. Paris, 1959.
- 78m. GOURVIL Francis: Langue et littérature bretonnes Paris, 1952
- 79m. GROOT Gerard, J.: The prehistory of Japan. New York, 1951.
- 80m. GROUSSET René: L'empire des steppes. Attila, Gengis-Khan, Tamerlan. Paris, 1952.
- 81m. GURNEY O. R.: The Hittites, Bungalay. 1964.
- 82m. GYÚRFFY György: Krónikáink és a magyar őstörténet. Budapest, 1948.
- 83m. GYORFFY György: A magyarok elődeiről és a honfoglalásról kortársak és krónikások híradásai. Budapest, 1958.
- 84m. GYÖRFFY György: Az Árpád-kori Magyarország történeti földrajza, A-CS. Budapest, 1963.
- 85m. HABERLANDT Michael: Ethnology. London, 1920.
- 86m. HAJDÚ Péter: Finnugor népek és nyelvek. Budapest, 1962.
- 87m. HALL H. R.: The ancient history of the Near East from the earliest times to the battle of Salamis. London, 1952.
- 88m. HAMBIS Louis: La Sibérie. Paris, 1957.
- 89m. HAMPEL József: A régibb középkor emlékei Magyarhonban. II. rész. Budapest, 1897,
- 90m. HARRISON R. K.: Teach yourself Hebrew, London, 1955.
- 91m. HAWKES Jacquetta, WOOLLEY Leo nard: Prehistory and the beginnings of civilization New York, 1963.

- 92m. HENNING VON DER OSTEN Hans Die Welt der Perser. Stuttgart. 1956
- 93m. HERING Elisabeth: Az írás rejtélye Vajda Endre fordítása. Budapest 1966.
- 94m. HERODOTOS: History. 2 vol. Every Man's Library 405. 40S. London, 1949
- 95m. HERODOTOS: The histories. Trac Aubrey de Selincourt, Edinburgh 1961.
- 96m. HIGOUNET Charles: L'écriture. Paris, 1959.
- 97m. Holy Bible (The), King James version. Cleveland-New York, s.d.
- 98m. Holy Bible (The). London, 1949.
- 99m. HOMER: The Odyssey. Translated by George Hebert Palmer. New York, 1962.
- 100m. HOMER: The Iliad. Translated by Alston Hurd Chase and Willam G. Perry Jr. New York, 1960.
- 101m. HOOKE S, H.: Babylonian and Assyrian religion. London, 1953.
- 102m. HUBERT Henry: Les Celtes. 2 vol. Paris, 1950.
- 103m. HUS Alain: Les Etrusques. Peuple secret. Paris, 1957.
- 104m. ISPAY Ferenc: Magyar föld- és néprajz. Cleveland. 1958.
- 105m. JACOBI Bernbard: Templomok és paloták. Borzsák István fordítása. Budapest, 1966.
- 106m. JAHN Hugó: Hand composition. New York, 1947.
- 107m. JAMES E. O.: Prehistoric religion. A study in prehistoric archaeology. London, 1957.
- 108m. JAMES T. G. H.: Sculptures Egyptiennes. Collection d'Art UNESCO. S.I.. s.d.
- 109m. Jewish people (The). Past and present. Vol. I. New York, 1946.
- 110m. KITTO H. D. E.: The Greeks. Edinburgh. 1956.
- 111m. Korán (The). Ed. J. M. Rodwell, New York. 1953,
- 112m. KRAIAERT Wilfried. etc.: Atlas zur Geschichte der deutschen Ostsiedlung. Berlin, s. d.
- 113m. KRAMER Sámuel Noah: Twenty-five firsts in man's recorded history, From the tablets of Sumer. Indian Hills, 1956.
- 114m. KRAMER Sámuel Noah: Sumerian mythology. New York, 1961.
- 115m. KRAMER Sámuel Noah: The Sumerians. Their history, culture and character. Chicago, 1964.
- 116m. KROHN Gyula: A finnugor népek pogány Istentisztelete. Fordította Bar Aladár. Budapest, 1908
- 117m. LASZLÓ Gyula: Őstörténetünk legkorábbi szakaszai. A finnugor őstörténet

- régészeti emlékei a Szovjetföldön. Budapest, 1961.
- 118m. LIGETI Lajos (szerk): A magyarság őstörténete, Budapest, 1943.
- 119m. LIPIN L , BELOV A.: Az ékirás regénye. Oroszból fordította Borzsák István. Budapest, 1956.
- 120m. LISSNER Ivar: The living past. Translated from German by J. Maxwell Brownjohn. New York, 1957.
- 121m. LLOYD Seton: Foundations in the dust. Bristol, 1955.
- 122m. LLOYD Seton: Early Anatolia. London. 1956.
- 123m. LUKÁCSY Kristóf: A magyarok őselei, hajdankori nevei és lakóhelye. Kolozsvár, 1870, utánnnyomás 1957.
- 124m. LUKMAN Niel Clausen: Skjoldunge and skiflinge. Hunnen- und Herulenkönige in ostnordischer Überlieferung. Koebenhavn, 1943.
- 125m. Magyar (A) őstörténet kérdései. A Magyar Nyelvtudományi Társaság vitaülése 1953 december 1. Budapest 1955.
- 126m. Magyarország helységnévtára, 1944 Budapest, 1944.
- 127m. Magyarországtól (A) elcsatolt területek községeinek és városainak névjegyzéke, 1944. Budapest, 1944.
- 128m. MARQUES-RIVIERE Jean: Histoire des doctrines ésothériques. Paris, 1950
- 129m. MASPERO G.: History of Egyip: Chaldea, Syria, Babilónia and Assyria 6 vol. London, s.d.
- 130m. MASSON-OURSEL Paul, etc.: Ancient India and Indian civilizatlón. London 1951.
- 131m. MATZ Friedrich: Kréta, Mykene, Trója. Die minoische und die homerische Welt. Stuttgart, 1956.
- 132m. MEAD Margaret: Coming of age in Samoa, New York, 1956.
- 133m. MEILLET A.: Les langues dans l'Europe nouvelle. Paris, 1923.
- 134m. MELICH János: Dolgozatok II. Budapest, 1963.
- 135m. MELLOY Camille: Suomi ou le bonheur de Finlande, Paris, s.d.
- 136m. MÉSZÁROS Gyula: Kelet-Európa nép-története: chattiak és skythák. 2. füzet. Szeged, 1938.
- 137m. MÉSZÁROS Gyula: A másfél ezeresztendős magyar nemzet. New York, s.d.
- 138m. MOLEM: L'Iran ancien. Paris, 1965.
- 139m. MONGAIT A. L: Archaeology in the USSR. London, 1961,
- 140m. MONTÉT Pierre: La vie quotidienne en Egypt au temps des Ramsés. XIIIe-XIIe siécles avant J. C. Paris, 1946.

- 141m. MOÓR Elemér: A nyelvtudomány mint az ő- és néptörténet forrástudománya, Budapest, 1963.
- 142m. MOSCATI S.: Histoire et la civilisation des peuples Sémitiques. Paris, 1955.
- 143m. MOSCATI Sabatino: The face of the Ancient Orient. A panorama of Near Eastern civilizations in pre-classical times. New York, 1962.
- 144m. MUNKÁCSY Bernát, KÁLMÁN Béla: Manysi (vogul) népköltési gyűjtemény. 111/2: Medveének. Budapest, 1952.
- 145m. NÉMETH Gyula: A nagyszentmiklósi kincs feliratai. Budapest, 1932.
- 146m. NÉMETH Gyula (szerk.): Attila és hunjai. Budapest, 1940.
- 147m. NEUBERT Ottó: The valley of the kings. London. 1957.
- 148m. NOUGAYROLL Jean, AYNARD J, M.; La Mésopotamie. Paris, 1965.
- 149m. PADANYI Viktor: Dentumagaria. Buenos Aires, 1963.
- 150m. PALLOTTINO M.: The Etruscans. London, 1955.
- 151m. PARDUCZ Mihály: Denkmäler der Sarmatenzeit Ungarns. Bd 111. Budapest, 1950.
- 152m. PiTTARD Eugène: Les races et l'histoire. introduction ethnologique a l'histoire. Paris, 1953.
- 153m. RAGOZIN Jénaidé A.: Chaldea from the earliest times to the rise of Assyria. London, 1896.
- 154m. RENOUE Louis: Histoire de la langue sanscrite. Paris-Lyon, 1956.
- 155m. BICE Tamara Talbot: The Scythians. London, 1963.
- 156m. BÓHEIM Géza: Hungarian and Vogul mythology. New York, 1954.
- 157m. ROTH Léon: La pensée juive. facteur de civilisation. Paris, 1954.
- 158m. Sainte-Bible (La). Version complète d'après les textes originaux par les moines de Maredsous. Brain-le-Comte. 1950.
- 159m. SAKS Edgár V.: Aesti. An analysis of an ancient European civilization. Montreal, 1960.
- 160m. SCHMÖCKEL Hartmut: Ur. Assur und Babylon. Drei Jahrtausende im Zwischenstromland. Stuttgart. 1955.
- 161m. SCHMÖCKEL Hartmut: Das Land Sumer. Stuttgart. 1956.
- 162m. SEBESTYÉN Gyula: A magyar rovásírás hiteles emlékei. Budapest. 1915.
- 163m. SEVIN Heinrich: Die Gebiden. München, 1955.
- 164m. SOMOGYI Ede: Szumírok és magyarok. Budapest. 1903.
- 165m. STEFFENSEN James L.: Ancient Greece. The universal history of the world, vol. II. New York, 1966.

- 166m. SWEET Henry: The history of language. London. 1930.
- 167m. SZENTPÉTERY Emericus [ed.]: Scriptores rerum Hungaricarum tempore ducum regumque stirpis Arpadianae gestarum. 2 tom. Budapest, 1937, 1938.
- 168m. SZÖLLÖSY Sándor: Szittyák, hunok, avarok, magyarok. Schloss Teising, Germany, s.d.
- 169m. Tájékoztató, 1961. Tagjai számára kiadja a Szumir-Magyar Tudományos Társaság. Buenos Aires, 1961.
- 170m. THOMAS Edith B. (szerk.): Archaologische Funde in Ungarn. Budapest, 187m. 1956.
- 171m. THUKYDIDES: The history of the Peloponnesian war. Everyman's Library, 455. London, 1952.
- 172m. Tutankhamun treasures. Trésors de Toutankhamon. Montreal, 1964.
- 173m. ÚJVÁRI Péter (szerk.): Zsidó lexikon. Budapest, 1929.
- 174m. UNDI Mária: Hungarian fancy needlework and weaving. Budapest, s.d.
- 175m. Ungarn. Das Antlitz einer Nation. 191 m. Budapest. 1940.
- 176m. UNGNAD Arthur: Grammatik des Akkadischen mit Übungsbuch. München, 192m. 1949.
- 177m. UXBOND F. A.: Munda - Magyar - Maori. An Indian link between antipodes. New tracks of Hungarian origins. London, 1928.
- 178m. VAMBERY Ármin: A magyarság bölcsőjénél. A magyar-török rokonság kezdete és fejlődése. Budapest, 1914.
- 179m. VERCOUTTER Jean: L'Égypte ancienne. Paris, 1957.
- 180m. WADDELL L. A.: Egyptian civilization, Its Sumerian origin and real chronology and Sumerian origin of Egyptian hieroglyphs. London, 1930.
- 181m. WADDELL L. A.: The Indo-Sumerian seals deciphered. Discovering Sumerians of Indus Valley as Phoenicians, Barats, Goths, etc., famous Vedic Aryans, 3100-2300 B C. London. 1925.
- 182m. WADDELL L. A.: The Phoenician origin of Britons, Scots and Anglo-Saxons. London, 1924.
- 183m. WADDELL L. A.: A Sumer-Aryan dictionary. Part 1: A-F. London, 1927.
- 184m. WILLETTS R. F.: Cretan cults and festivals. London, 1962,
- 185m. WOOLLEY Leonard: A forgotten kingdom, London, 1953.
- 186m. WOOLLEY Leonard: Ur of the Chaldees. London, 1954.
- 187m. ZAMAROVSKY Vojtech: Kezdetben volt Sumér. Csorba Lajos fordítása. Budapest. 1966.
- 188m. ZSIRAI Miklós: A finnugorság ismertetése. Budapest, 1963.

- 189m. AFRICA. Countries of the Nile. The National Geographic Magazine, October 1963.
- 190m. BRION Marcel: La résurrection des villes mortes. Vol. II: Asie Centrale, Afrique, Proche-Orient. Paris, 1959.
- 191m. BRYANT Jacob: A new system or analysis of ancient mythology. Vol. IV. London, 1807.
- 192m. BUDGE E. A. Wallis: The Gods of the Egyptians, Vol. II. New York, 1904 (Reprint 1969).
- 193m. BUDGE E. A. Wallis: A history of Egypt. Vol. I-VIII. Oosterhout, The Netherlands, 1902 (Reprint 1968).
- 194m. CARY A. - WARMINGTON E. H.: The ancient explorers. London, 1929.
- 195m. CSÖKE Sándor: A sumér ősnyelvtől a magyar előnyelvig, New York. 1969.
- 196m. DAVIDSON Basil: The lost cities of Africa. Boston, 1970.
- 197m. DAVIES Nina M.; Picture writing in Ancient Egypt. London, 1958.
- 198m. DAWSON Christopher: The age of Gods. Boston, 1928.
- 199m. GARDINER Sír Alán: Egyptian grammar. An introduction to the study of hieroglyphs. London. 1969.
- 200m. GARDINER Alan H.: Ancient Egyptian onomastica. Text: Vol. I-II Plates: Vol. III. Oxford. 1968.
- 201m. GORDON Cyrus H.: Forgotten scripts. New York, 1968.
- 202m. HEVESY Wilhelm von: a 177m. jelzésű, UXBOND álnéven írt munka szerzője.
- 203m. A Kazár Birodalom bomlása. Északi Vártán (Svédország) c. folyóirat 1970 augusztusi számában.
- 204m. KEPHART Calvin: Races of mankind. Their origin and migration. New York, 1960.
- 205m. KÉZDI-VASARHELYI Zoltán: Elő-Azsia és a Párthus Birodalom története. Túrán c. folyóiratban (Argentína), 1969-1970. évf.
- 206m. KOSIDOWSKI Zenon: Bibliai történetek. Fordította Varsányi István. Budapest. 1968.
- 207m. MONTET Pierre: Eternal Egypt. Translated by Doreen Weightman. New York, 1964.
- 208m. MOSCATI Sabatino: Ancient Semitic civilizations. New York, 1960.
- 209m. PETRIE W. M. Flinders: Egypt and Israel. London, 1912.
- 210m. PETRIE Flinders: Wisdom of the Egyptians. Vol. LXIII. London, 1940.
- 211m. RIEFSTAHL Elisabeth: Thebes in the time of Amenhotep III. Norman, U.S.A., 1964.

- 212m. SAKS Edgar V.: Esto-Europa. A treatise on the Finno-Ugric primary civilization. Montreal. 1966.
- 213m. SCHURÉ Édouard: Les grands initiés. Paris, 1960 (1ère éd. 1889).
- 214m. SCRAMUZZA Vincent M, - MACKENDRICK Paul L.: The Ancient World. New York, 1964.
- 215m. T. F. K.: Strong reasons. S. L.. 1941. (A British-Israel gondolat fejtegetése) .
- 216m. TCHERIKOVER Victor: Hellenistic civilization and the Jews. Translated by S. Applebaum, Philadelphia, 1959.
- 217m. TOYNBEE Arnold J.: Greek historical thought. New York. 1962.
- 218m. WRIGHT G. Ernest: The Bible and the Ancient Near East. New York, 1965,
- 219m. ZAKAR András: A sumér nyelvről. Északi Vártán, 1970 okt.
- 220m. ROUX Georges: Ancient Iraq. Cleveland, 1964,
- 221m. MEEK Theophile James: Hebrew origins. New York, 1960.
- 222m. BUDGE E. A. Wallis: A history of Ethiopia, Nubia and Abyssinia. Oosterhout, 1970.
- 223m. DAVIDSON Basil: Africa in history. New York, 1969,
- 224m. RAWLINSON H, G.: India, A short cultural history. London. 1948.
- 225m. HAMBIS Louis: La Haute-Asie. Paris, 1953,
- 226m. BACON Edward (ed.): Vanished civilizations. New York, 1967.
- 227m. BARÁTH Tibor: L'histoire en Hongrie, 1867-1955, Paris, 1936 (Extr. de la Revue historique].
- 228m. WARD John: The sacred beetle. Egyptian scrabs in art and history. San Diego, 1902 (Reprint).
- 229m. DEL BUSTO DUTHURBURU José Antonio: Peru Pre-Incaico. Lima (1971).
- 230m. PIGGOTT Stuart: Prehistoric India. London. 1952.
- 231m. VAN SETERS John: The Hyksos. London, 1966,
- 232m. MONTGOMERY McGOVERN William: The early empires of Central Asia A study of the Scythians and Huns and the part they played in world history. Chapel Hill, N.C., 1939. .
- 233m. PETIT Paul: Précis d'histoire ancienne. Paris, 1971, .
- 234m. DONNE T. E.: Moeurs et coutumes des Maoris. Parts, 1938,
- 235m. WARMINGTON B. H.: Carthage. Paris. 1964.
- 236m. CONTENAU G.: La civilisation d'Assur et de Babylon. Paris, 1951.
- 237m. KALLAY Ferenc: A pogány magyarok vallása. New York, 1971 (az 1861. évi

kiadás utánnyomása).

238m. WINCHELL Alexander: Preadamites or a demonstration of the existence of men before Adam. Chicago. 1890.

239m. KÉZDY-VÁSARHELYI DE KÉZD Béla von: Lebt Attilas Blut noch weiter in europäischen Geschlechtern? Extr. du Recueil du 7e Congrès International des Sciences Généalogique et Héraldique, 1964.

240m. NIEL Fernand: Dolmens et menhirs. Paris, 1958.

241m. DIÓSZEGI Vilmos (szerk.): Az ősi magyar hitvilág. Budapest, 1971.

242m. WATERBOLK H. T.: Food production in prehistoric Europe. The spread of farming. Science, Vol. 162, No 3858, December 6, 1968.

243m. GLOCK Th.: Stenographische Werte in der altungarischen Schrift, SA. von Korrespondenzblatt, amtl. Zeitschrift des kgl. Stenographischen Landesamts zu Dresden, Nr. 7, 1916.

244m. NEMES VÁRADI imre: Mérlegen. Garfield, N.J.. 1969.

245m. HOOD M.S.F.: The Tartaria tablets. Scientific American, May 1968.

246m. CHAUVIRÉ Roger: Histoire de l'Irlande. Paris, 1949.

247m. Dictionnaire des communes. France métropolitaine, Algérie, départements d'outre-mer, territoires d'outre-mer. Paris, 1956.

248m. REANEY P. H.: The origin of English place-names. London. 1961.

249m. La Bretagne. Paris, 1934.

250m. BLOCH Raymond: The Etruscans London, 1958.

251m. THEVENOT Emilé: Histoire des Gaulois. Paris, 1949. Ugyan e munka bővített kiadása 1971-ből: 251m. bis.

252m. REISS Sámuel: The rise of words and their meanings. New York. 1950

253m. God's Commonwealths, British and American. By "The Roadbuilder" Toronto. 1928.

254m. RUDNAY Egyed: Attila trilógia. I-III k. Bruxelles, 1964-1966.

255m. Az ezeréves Magyarország. Budapest, 1940.

256m. BOURNIOUEL Camille: Irlande. S L 1955.

257m. GERMAIN Gábriel: Homere. Paris 1958.

258m. GILLIARD Charles: Histoire de Suisse Paris, 1949.

259m. HAWKES Jacquetta and Christopher Prehistoric Britain. London, 1958

260m. OEBTWIG Siegfried: Elsüllyedt városok. Borzsák István fordítása. Budapest, 1965.

261m. BENDEFY László: A magyarság és Középkelet. Budapest, 1945.

- 262m. LINTON Ralph: The tree of culture New York, 1958.
- 263m. MERTZ Barbara: Temples, tombs and hieroglyphs. The story of Egyptology New York, 1965.
- 264m. KÚR Géza: Etruszk-magyar nyelv rokonság. Warren, 1962.
- 265m. HURÉ Jean: Histoire de la Sicilie Paris, 1957.
- 266m. KÚR Géza: Amit az etruszokok beszélnek. Warren, 1964.
- 267m. LEVEEL Pierre: Histoire de la Touraine. Paris, 1956.
- 268m. BRADE-BIRKS S. Graham: Archaeology. London. 1953.
- 269m. HORVÁTH Ferenc (szerk.): Vas megye. Helytörténeti tanulmányok. Szombathely, 1958.

Szövegközi térképek

- Európa vázlatos térképe, 5 1.
- Az Égei-tenger körzete. 9 1.
- A Tyrrheni-tenger körzete, 45 1.
- A magyar származású balti népek elhelyezkedése, 80 1.
- A permi ős volgai magyar származású népek, 85 1.

Okmánytár

- Márványból készült "Makar" Istenség a Ciklád-szigetéről, No. 1.
- Magyar írás Kréta szigetéről, No. 2.
- Múmia alakú ménhírszobor Franciaországból, No. 3.
- Napszimbólumokkal ékesített ménhír a skóciai Don folyó völgyéből. No. 4.
- Az óriási kő-emlékek földrajzi eloszlása, No. 5 és 6.
- Óriáskövekből épített napvárta (Stonehenge), No. 7.
- Egy skóciai ménhír felirata és magyar olvasata, No. 8 és 9.
- Egy etruszk sírkő magyar felirata, No. 10.
- Etruszk komik a lótolvajról magyar nyelven. No. 11.
- Magyar nyelvű etruszk sírfelirat, No. 12.
- Magyar szöveg egy etruszk íróvesszőn, No. 13.
- A legszebb magyar nyelvű etruszk sírfelirat, No. 14.
- Magyar nyelvű képírásos emlék a kőkori Magyarországról, No. 15.
- Magyar gyártmányú bronzkori kalapácsok. No. 16 és 17.
- Egy bronzkori férfi "Vénusz", No. 18.
- Egyiptomi jelenet egy Magyarországon előkerült vázán, No. 19.

Magyarországon talált bronzkori amulett és felirata, No. 20.

Egy bronzkori vizeskancsón ez a magyar szó szerepel: "Víz", No. 21.

A tatárlaki napvárta műszereinek magyar felirata, No. 22, 23 és 24.

A csíksomlyói naptárkő, No. 25 és -26.

Hun Időkből származó fokos. No. 27.